

2000

1664-62

ԵՍՈՒՆՈՒՄ ՀԱՆ ԴԵՐԶ.

Գիրք այբուբենեանց:

Յազագս վարժման մանկանց
տղայոց. և որք գեուես գան՝ ի
կրթութի տառից:

Ներակերտել ընդ հովանեա՛ն:
Մէ էջմիածնի. իդիտապետու
թեան նորուն Գահի արժանա
ժառանգ Սրբազան Հօր մե
րոյ Տեառն Մշէքսանդրի
Ըմ Հայոց Աթոկսի:

Իտպագրատան գրիգոր դպ
րի մարդուանեցւոյ իքշքն
Աստանդինուպոլիս:

Ներ թվում արի
1712 չին. ոչ թիւ

Իսկ հայոց. ոչ կո. Երեսեան
սեպտեմբերի. 16. յառաջ
Էրեքշաբաթի:

291.99-8

Ո՛ր դու մանուկ բարի և գեղահասակ
 հայեաց ուշիմ մըտօք իբր նրպատակ :
 Սնաբաղձամբ սրբոյի և մշտագիտակ
 կրթմամբ տառից լինիլ հոգւոյն լէւնի:
 Քանզի մանուկն յս չածատեսա կ:
 ի հասակս մանկուլթէ գոյ քեզ օրինակ:

ուսուցանելով հասուսցէ՝ իկէտ ուսմնն:
 Նախ ևառաջ զտառսն միահամուռ
 շարագծել՝ զձայնաւորսն՝ և զբաղաձայն
 սրն: և ապա բաժանել զնն՝ իմիմեանց:
 Քանիք են տառք. այսինքն գիրք:
 Տառքն բովանդակ՝ են. չգ. ք. ևսյաւե
 լեալք: Եւ անուանին քառակոչ առա
 սութք, և քառատեսակ կերպաւորու
 թք: Եւսպէս: Նորգիր: Բոլորգիր:
 Գլխագիր: Օճաղագիր:

Խաչ օգնեալ ինձ. Լօտրգիրեն
այսոքիկ:

ա. բ. գ. զ. է. ը. Թ. ծ. ի. լ. խ. ծ. չ. հ. ի. շ.

ճ. յ. չ. խ. շ. ո. շ. ր. լ. ո. ո. վ. ո. ր. ց. ա. ք. գ.

ե. օ. ֆ. ած.

Լօտր գիր: ախչ. բծպ. գկլ.
դհւ. եձս. զզվ. էձտ. ըմբ. Թյց.
Ժնւ. իշի. լբ. ևօֆ.

Գլխագիր. ԱՅԻՃՈՒ ԲԻՄՈՒ.

ԳԼՅԱՂԻՍԵՏ. ԵՆՇԸՐ.

ՕԿԱՅ. ԼՆՉԻ. ԲԶՊԲ.

ԹԳՋԻԲ. Կ( )Բ.

Շաղկագիր: ՅԵԻՄ Կայն:

Գ

Ե

Լ. բաժանին իձայնաւորս և իբաղա
ծայնս: Չայնաւորքեն. Է. և են այսո
քիկ. ա. ե. է. ը. ի. ո. օ:

Լ. մի ևս կիսաձայն. որէ՝ ւ:

Լ. ձայնաւորք ասին. զի Թարց այլոց
տառից շարակցութիւն առանձնապէս
վերատրեն զձայնս այսպէս:

ա. ե. է. ը. ի. ո. օ:

Լսի ւ՝ որէ կիսաձայն. շարակցեալ
ոյի՝ արտադրէ զձայն՝ ու:

Լսի այլ միացեալքն են բաղաձայնք.
որքեն. բ. գ. դ. զ. Թ. և այլն:

Լմացեալ զորքանութիւն, և ճանաչելով
զտառսն բովանդակ՝ զառասուծիս
անո՛ւանցն, և զտեսակ կերպաւորութիւն
նոցին, և բաժանելով իձայնաւորս և՛ ի
բաղաձայնս: այնուհետեւ պարտի ՚մա
նալ զհէքական շարակցութիւննոցին՝ որ
լինի միակի վանգառութիւն՝ նախադրել
ձայնաւորօք՝ որք ասին միավանգք.
և՛ իհէք ելանեն այսպէս:

[illegible]

առ. եռ. էռ. ըռ. իռ. ոռ. օռ. ուռ:
 աս. ես. էս. ըս: իս: օս. օս. ուս:
 ավ. էվ. էվ. ըվ. իվ. օվ. օվ. ուվ:
 ատ. ետ. էտ. ըտ. իտ. ոտ. օտ. ուտ:
 ար. եր. էր. ըր. իր. որ. օր. ուր:
 աց. էց. էց. ըց. ից. ոց. օց. ուց:
 ա՛ռ. է՛ռ. է՛ռ. ը՛ռ. ի՛ռ. ո՛ռ. օ՛ռ. ու՛ռ:
 ափ. էփ. էփ. ըփ. իփ. օփ. օփ. ուփ:
 աք. էք. էք. ըք. իք. օք. օք. ուք:
 աֆ. էֆ. էֆ. ըֆ. իֆ. օֆ. օֆ. ուֆ:
 ~~~~~~

Եւսօր զուարճացեալ ցնծայ եկեղեցի,
 գրախառն թառոննկ ծաղկեալ. յորմէ
 տուաւ մեզ տուննկն անմահութեան
 Գրիգորիոս. Լպտղովն իւրով
 ելեց ըզտիւզերս նա:

2

Ե

Բա

[illegible]

Կա՝ Կէ՝ Կէ՝ Կը՝ Կի՝ Կո՝ Կու՝
 Լա՝ Լէ՝ Լէ՝ Լը՝ Լի՝ Լո՝ Լու՝
 Ռա՝ Ռէ՝ Ռէ՝ Ռը՝ Ռի՝ Ռո՝ Ռու՝
 Սա՝ Սէ՝ Սէ՝ Սը՝ Սի՝ Սո՝ Սու՝
 Վա՝ Վէ՝ Վէ՝ Վը՝ Վի՝ Վո՝ Վու՝
 Թա՝ Թէ՝ Թէ՝ Թը՝ Թի՝ Թո՝ Թու՝
 Բա՝ Բէ՝ Բէ՝ Բը՝ Բի՝ Բո՝ Բու՝
 Ծա՝ Ծէ՝ Ծէ՝ Ծը՝ Ծի՝ Ծո՝ Ծու՝
 Ժա՝ Ժէ՝ Ժէ՝ Ժը՝ Ժի՝ Ժո՝ Ժու՝
 Դա՝ Դէ՝ Դէ՝ Դը՝ Դի՝ Դո՝ Դու՝
 Փա՝ Փէ՝ Փէ՝ Փը՝ Փի՝ Փո՝ Փու՝

Իսկ աստանոր միջադրութիւն ճայնաւո
րացն երկրորդմբն նոյնական բաղաձայ
նիւ. իւրաքանչիւր տառքն ըստ միոյ
միոյ չըջաբերեալ գհամայնիւքն տառովք
էզակի վանկառութիւն: Իյորո երկրմբ
իբառիցն. որ գտանին միով միավանկա
կան արտագրութիւն:

C. - Long

tr

Բաբ. բեբ. բեբ. բբբ. բիբ. բոբ. բօբ. բուբ.
 բադ. բեդ. բեդ. բրդ. բիդ. բոդ. բօդ. բուդ.
 բադ. բեդ. բեդ. բրդ. բիդ. բոդ. բօդ. բուդ.
 բազ. բեզ. բեզ. բրզ. բիզ. բոզ. բօզ. բուզ.
 բաթ. բեթ. բեթ. բրթ. բիթ. բոթ. բօթ. բութ.
 բաժ. բեժ. բեժ. բրժ. բիժ. բոժ. բօժ. բուժ.
 բալ. բել. բել. բլլ. բիլ. բոլ. բօլ. բուլ.
 բախ. բեխ. բեխ. բրխ. բիխ. բոխ. բօխ. բուխ.
 բած. բեծ. բեծ. բրծ. բիծ. բոծ. բօծ. բուծ.
 բահ. բեհ. բեհ. բրհ. բիհ. բոհ. բօհ. բուհ.
 բահ. բեհ. բեհ. բրհ. բիհ. բոհ. բօհ. բուհ.
 բաճ. բեճ. բեճ. բրճ. բիճ. բոճ. բօճ. բուճ.
 բազ. բեզ. բեզ. բրզ. բիզ. բոզ. բօզ. բուզ.
 բաճ. բեճ. բեճ. բրճ. բիճ. բոճ. բօճ. բուճ.
 բամ. բեմ. բեմ. բրմ. բիմ. բոմ. բօմ. բում.
 բայ. բեյ. բեյ. բրյ. բիյ. բոյ. բօյ. բույ.
 բան. բեն. բեն. բրն. բին. բոն. բօն. բուն.
 բաշ. բեշ. բեշ. բրշ. բիշ. բոշ. բօշ. բուշ.
 բաչ. բեչ. բեչ. բրչ. բիչ. բոչ. բօչ. բուչ.
 բապ. բեպ. բեպ. բրպ. բիպ. բոպ. բօպ. բուպ.
 բալ. բել. բել. բլլ. բիլ. բոլ. բօլ. բուլ.
 բառ. բեռ. բեռ. բրռ. բիռ. բոռ. բօռ. բուռ.

բաս. բես. բես. բըս. բիս. բոս. բօս. բուս.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.
 բատ. բետ. բետ. բըտ. բիտ. բօտ. բօտ. բուտ.
 բար. բեր. բեր. բըր. բիր. բօր. բօր. բուր.
 բաց. բեց. բեց. բըց. բից. բօց. բօց. բուց.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.
 բաւ. բեւ. բեւ. բըւ. բիւ. բօւ. բօւ. բոււ.

Բարունակ ողկուղաբեր ճըշմարիտ որթոյն.
 մըշակեալ հայրական անձային աջոյն, յորմէ
 բըշխեաց բաժանին ուրախաբար տըրտմեցե
 լոյ աղինս. որով արբեալ ըզմայլեցաք
 յուրախութի հոգևոր:

Բըշխմամբ քո սուրբ արտասուաց կենագոր
 ծելիւ ըզմեռեալս. նշման փըրկչին յի կենա
 գործողին զազարու. ըզբեզ ունիմք բարե
 խօս առ հայր յերկինս վասն մեր:

Գ. աբ. գեբ. գեբ. գըբ. գիբ. գոբ. գօբ. գուբ. :
 գադ. գեգ. գեգ. գըգ. գիգ. գոգ. գօգ. գուգ. :
 գադ. գեգ. գեգ. գըգ. գիգ. գոգ. գօգ. գուգ. :
 գազ. գեզ. գեզ. գըզ. գիզ. գոզ. գօզ. գուզ. :
 գաթ. գեթ. գեթ. գըթ. գիթ. գոթ. գօթ. գութ. :
 գաժ. գեժ. գեժ. գըժ. գիժ. գոժ. գօժ. գուժ. :
 գալ. գել. գել. գըլ. գիլ. գոլ. գօլ. գուլ. :
 գախ. գեխ. գեխ. գըխ. գիխ. գոխ. գօխ. գուխ. :
 գած. գեծ. գեծ. գըծ. գիծ. գոծ. գօծ. գուծ. :
 գաղ. գեղ. գեղ. գըղ. գիղ. գող. գօղ. գուղ. :
 գաճ. գեճ. գեճ. գըճ. գիճ. գոճ. գօճ. գուճ. :
 գաղ. գեղ. գեղ. գըղ. գիղ. գող. գօղ. գուղ. :
 գաճ. գեճ. գեճ. գըճ. գիճ. գոճ. գօճ. գուճ. :
 գամ. գեմ. գեմ. գըմ. գիմ. գոմ. գօմ. գում. :
 գայ. գել. գել. գըլ. գիլ. գոլ. գօլ. գուլ. :
 գան. գեն. գեն. գըն. գին. գոն. գօն. գուն. :
 գաշ. գեշ. գեշ. գըշ. գիշ. գոշ. գօշ. գուշ. :
 գաչ. գեչ. գեչ. գըչ. գիչ. գոչ. գօչ. գուչ. :
 գապ. գեպ. գեպ. գըպ. գիպ. գոպ. գօպ. գուպ. :
 գալ. գել. գել. գըլ. գիլ. գոլ. գօլ. գուլ. :
 գառ. գեռ. գեռ. գըռ. գիռ. գոռ. գօռ. գուռ. :

գաս. գես. գես՝ գրա. գիս. գոս. գոս՝ գուս
 գալ. գել. գել՝ գրլ. գիլ գոլ. գոլ՝ գուլ
 գատ՝ գետ՝ գետ՝ գրա՝ գիտ՝ գոտ՝ գոտ՝ գուտ
 գար. գեր. գեր. գրը՝ գիր՝ գոր՝ գոր՝ գուր
 գաց. գեց. գեց. գըց՝ գից՝ գոց՝ գոց՝ գուց
 գալ. գել. գել՝ գրլ. գիլ՝ գոլ՝ գոլ՝ գուլ
 գափ՝ գեփ՝ գեփ՝ գըփ՝ գիփ՝ գոփ՝ գոփ՝ գուփ
 գաք. գեք՝ գեք՝ գըք՝ գիք. գոք. գոք. գուք.
 գափ՝ գեփ՝ գեփ՝ գըփ՝ գիփ՝ գոփ՝ գոփ՝ գուփ

Վարնանաբեր հնչումն հարաւային հող
 մոյն. ճառագայթեալ հրով անային հող
 ոյն. որով հաւեցաւ սառնն կուպաշտու
 թէ՛ հիւսիսաբնակ աղանց. և եղեն ծաղ
 կեալք անային գիտութեամբն:

Վեղեցիկ անուն բարի՝ քաղցր և անուշ
 պտուղ չլծանց հաւատացելոց. իգիշերի
 և իտուրնջեան յուսով կոչեցեալ ընդ ամ
 տեղիս յիշեալ և փառաւորեալ երագահաս
 սբդ սարգիս գերեաց ազատիչ. բարեխօս
 լեր առ քն վն անձանց մերոց:

Ժք

Վար

դառ. դես. դէս. դըս. դիս. դոս. դօս. դուս.
 դալ. դել. դէլ. դըլ. դիլ. դոլ. դօլ. դուլ.
 դատ. դեա. դէա. դըա. դիա. դոա. դօա. դուա.
 դար. դեր. դէր. դըր. դիր. դոր. դօր. դուր.
 դաց. դեց. դէց. դըց. դից. դոց. դօց. դուց.
 դաւ. դեւ. դէւ. դըւ. դիւ. դօւ. դոււ.
 դափ. դեփ. դէփ. դըփ. դիփ. դօփ. դուփ.
 դաք. դեք. դէք. դըք. դիք. դօք. դուք.
 դափ. դեփ. դէփ. դըփ. դիփ. դօփ. դուփ.
 դաք. դեք. դէք. դըք. դիք. դօք. դուք.
 դափ. դեփ. դէփ. դըփ. դիփ. դօփ. դուփ.
 դաք. դեք. դէք. դըք. դիք. դօք. դուք.

Վրախա նորագոյնարձ տընկեալ յաշխար
 հիս հայոց. բաղմաճանքըրտամբք տըր դրիգո
 րիոս, արբեալ ի վտակաց հոսման քարոզի
 ճըշմարիտ բանին. ծաղկաւետ լըցեալ հրա
 շագեղ տընկօք:

Վարձեալ վերըստին տըրարչագործ զօրու
 թք, և դարձեալ եդեմ տծատունկ զարդա
 րի. քանզի ծառըն կենաց տընկեցաւ ի դրախ
 տին. բերելով մեղ պըտուղ զերանելին
 հաիփսիմէ:

Վաւեսքս կեանք և յարուծի ազգի մարդ
 կան ողորմեաւ
 Ժդ Եւաբ

Եաբ. եեբ. եհբ. եըբ. եիբ. եոբ. եօբ. եուբ.
եադ. եեդ. եհդ. եըդ. եիդ. եոդ. եօդ. եուդ.
եազ. եեզ. եհզ. եըզ. եիզ. եոզ. եօզ. եուզ.
եալ. եել. եհլ. եըլ. եիլ. եոլ. եօլ. եուլ.
եախ. եեխ. եհխ. եըխ. եիխ. եոխ. եօխ. եուխ.
եած. եեծ. եհծ. եըծ. եիծ. եոծ. եօծ. եուծ.
եակ. եեկ. եհկ. եըկ. եիկ. եոկ. եօկ. եուկ.
եահ. եեհ. եհհ. եըհ. եիհ. եոհ. եօհ. եուհ.
եաճ. եեճ. եհճ. եըճ. եիճ. եոճ. եօճ. եուճ.
եաղ. եեղ. եհղ. եըղ. եիղ. եող. եօղ. եուղ.
եաճ. եեճ. եհճ. եըճ. եիճ. եոճ. եօճ. եուճ.
եամ. եեմ. եհմ. եըմ. եիմ. եոմ. եօմ. եում.
եայ. եեյ. եհյ. եըյ. եիյ. եոյ. եօյ. եույ.
եան. եեն. եհն. եըն. եին. եոն. եօն. եուն.
եաշ. եեշ. եհշ. եըշ. եիշ. եոշ. եօշ. եուշ.
եաչ. եեչ. եհչ. եըչ. եիչ. եոչ. եօչ. եուչ.
եապ. եեպ. եհպ. եըպ. եիպ. եոպ. եօպ. եուպ.
եալ. եել. եհլ. եըլ. եիլ. եոլ. եօլ. եուլ.
եառ. եեռ. եհռ. եըռ. եիռ. եոռ. եօռ. եուռ.

Եաս. Եես. Եէս' Երս. Եիս. Եոո. Եօս. Եուս.
 Եալ. Եելլ. Եէլ. Եըլ. Եիլ. Եոլ. Եօլ. Եուլ.
 Եաա' Եեա' Եէա' Երա' Եիա' Եոա' Եօա' Եուա.
 Եար. Եեր. Եէր. Եըր. Եիր. Եոր. Եօր. Եուր.
 Եաց. Եեց. Եէց. Եըց. Եից. Եոց. Եօց. Եուց.
 Եաւ. Եեւ. Եէւ. Եըւ. Եիւ. Եօւ. Եոււ.
 Եափ. Եեփ. Եէփ. Եըփ. Եիփ. Եոփ. Եօփ. Եուփ.
 Եաք. Եեք. Եէք. Եըք. Եիք. Եոք. Եօք. Եուք.
 Եաֆ. Եեֆ. Եէֆ. Եըֆ. Եիֆ. Եոֆ. Եօֆ. Եուֆ.

✠

Լըրկնային լոյս ծագեալ իյերկրի ցուցար.
 պայծառացեալ փայլմամբ իյարփւոյն կե-
 նաց. որով հերքեցաւ խաւար Թանճրամած
 հայաստանեայց ազգի. և տեսին զլոյս շնոր
 հաց սբ հոգւոյն:

Լըրգեցէք որդիք սիօնի՝ Երգ Նոր իծնըն
 դեան մօր նոն քանզի որ ծընաւ զանժամա
 նակն իհօրէ ծընեալն այսօր ծընաւ յամուլ
 արգանտէ տուք օրհնութի տուողին մեզ
 ըզմայրն լուսոյ:

ԺԷ

զաբ

[illegible]

45

755

զաւ. զէս. զէս. զըս. զիւ. զու. զոս. զուս:
 զաւ. զէւ. զէւ. զըւ. զիւ. զու. զու. զոււ:
 զատ. զէտ. զէտ. զըտ. զիտ. զուտ. զոտ. զուտ:
 զար. զէր. զէր. զըր. զիր. զուր. զոր. զուր:
 զաց. զէց. զէց. զըց. զից. զուց. զոց. զուց:
 զաւ. զէւ. զէւ. զըւ. զիւ. զու. զու. զոււ:
 զափ. զէփ. զէփ. զըփ. զիփ. զուփ. զոփ. զուփ:
 զաք. զէք. զէք. զըք. զիք. զուք. զոք. զուք:
 զափ. զէփ. զէփ. զըփ. զիփ. զուփ. զոփ. զուփ:

Օճորք հրեղինաց պարփակեալ պահիւր
 լեառն հանդըստեան սրբոյն գրիգորի տես
 լեամբ կարմեղայ. զորոս պարրասպեն կառքըն
 կենդանի մաքրափայլ աղօթք նք լուսաւոր
 չին հօրն հոգւոր. զոր առ նոր ունիմք
 միշտ բարեխօս:

Օգերագոյն քան ըզբնուծի. լըւեալ զէշա
 նակ ծընընդեանըն քոյ. սոսկացեալ հիանայր
 զաքարիաս և համրացեալ պատժիւր պա
 պանձեալ լեզուաւ. առ քո:

[illegible]

Deum

Թաս. Թես. Թէս. Թըս. Թիս. Թոս. Թօս. Թուս.
 Թալ. Թէլ. Թէլ. Թըլ. Թիլ. Թոլ. Թօլ. Թուլ.
 Թատ. Թետ. Թէտ. Թտ. Թիտ. Թոտ. Թօտ. Թուտ.
 Թար. Թեր. Թէր. Թըր. Թիր. Թոր. Թօր. Թուր.
 Թայ. Թէյ. Թէյ. Թըյ. Թիյ. Թոյ. Թօյ. Թույ.
 Թաւ. Թել. Թէւ. Թըւ. Թիւ. Թու. Թօւ. Թոււ.
 Թափ. Թէփ. Թէփ. Թըփ. Թիփ. Թոփ. Թօփ. Թուփ.
 Թաք. Թէք. Թէք. Թըք. Թիք. Թոք. Թօք. Թուք.
 Թափ. Թէփ. Թէփ. Թըփ. Թիփ. Թոփ. Թօփ. Թուփ.
 Թափ. Թէփ. Թէփ. Թըփ. Թիփ. Թոփ. Թօփ. Թուփ.

Թ. ագ. պարծանաց արշակունեաց կազմել.
 առաքելական վարուք շր գրիգորիոս յօրի
 նեցար բազմագոյն ակամբք հանդիսից նա
 հատակութե. վայելուչ պըսակ հիւսեալ
 սուրբ եկեղեցւոյ:

Թ. ագաւորին երկնաւորի նը զօրապետ
 Լմենամարտիկ. սիրով անմահին խաչեալ
 յաշխարհի. երազահաս նըրդ սարգիս
 խաչիւ պըսակեալ. բարեխօս լեր առ քա
 վն անձանց մերոց:

Դ

Դաբ

Եւթ՝ժեթ՝ժեթ՝ժըթ՝ժիթ՝ժոթ՝ժօթ՝ժութ:
 Ժադ ժեդ ժեդ ժդ՝ժիդ՝ժոդ՝ժօդ՝ժուդ:
 Ժադ ժեդ ժեդ ժդ ժիդ ժոդ ժօդ ժուդ
 Ժադ ժեդ ժեդ ժըդ ժիդ ժոդ ժօդ ժուդ
 Ժաթ ժեթ ժեթ ժըթ ժիթ ժոթ ժօթ ժութ
 Ժաժ ժեժ ժեժ ժժ ժիժ ժոժ ժօժ ժուժ
 Ժալ ժել ժել ժըլ ժիլ ժոլ ժօլ ժուլ:
 Ժախ՝ժեխ՝ժեխ՝ժըխ՝ժիխ՝ժոխ՝ժօխ՝ժուխ
 Ժած՝ժեծ՝ժեծ՝ժըծ՝ժիծ՝ժոծ՝ժօծ՝ժուծ
 Ժակ՝ժեկ՝ժեկ՝ժըկ՝ժիկ՝ժոկ՝ժօկ՝ժուկ:
 Ժահ՝ժեհ՝ժեհ՝ժըհ՝ժիհ՝ժոհ՝ժօհ՝ժուհ:
 Ժաճ ժեճ ժեճ ժըճ ժիճ ժոճ ժօճ ժուճ:
 Ժաղ ժեղ ժեղ ժըղ ժիղ ժող ժօղ ժուղ:
 Ժաճ ժեճ ժեճ ժըճ ժիճ ժոճ ժօճ ժուճ:
 Ժամ ժեմ ժեմ ժըմ ժիմ ժոմ ժօմ ժում:
 Ժայ ժեյ ժեյ ժըյ ժիյ ժոյ ժօյ ժույ:
 Ժան ժեն ժեն ժըն ժին ժոն ժօն ժուն
 Ժաշ ժեշ ժեշ ժըշ ժիշ ժոշ ժօշ ժուշ:
 Ժաչ ժեչ ժեչ ժըչ ժիչ ժոչ ժօչ ժուչ:
 Ժապ ժեպ ժեպ ժըպ ժիպ ժոպ ժօպ ժուպ:
 Ժաջ ժեջ ժեջ ժըջ ժիջ ժոջ ժօջ ժուջ:
 Ժառ ժեռ ժեռ ժըռ ժիռ ժոռ ժօռ ժուռ

| աբ. լեբ. լեբ. լեբ. լեբ. լոբ. լոբ. լոբ.
 լագ. լեգ. լեգ. լեգ. լեգ. լոգ. լոգ. լոգ.
 լադ. լեդ. լեդ. լեդ. լեդ. լոդ. լոդ. լոդ.
 լազ. լեզ. լեզ. լեզ. լեզ. լոզ. լոզ. լոզ.
 լաթ. լեթ. լեթ. լեթ. լեթ. լոթ. լոթ. լոթ.
 լաժ. լեժ. լեժ. լեժ. լեժ. լոժ. լոժ. լոժ.
 լալ. լել. լել. լել. լել. լոլ. լոլ. լոլ.
 լախ. լեխ. լեխ. լեխ. լեխ. լոխ. լոխ. լոխ.
 լած. լեծ. լեծ. լեծ. լեծ. լոծ. լոծ. լոծ.
 լահ. լեհ. լեհ. լեհ. լեհ. լոհ. լոհ. լոհ.
 լահ. լեհ. լեհ. լեհ. լեհ. լոհ. լոհ. լոհ.
 լաճ. լեճ. լեճ. լեճ. լեճ. լոճ. լոճ. լոճ.
 լաղ. լեղ. լեղ. լեղ. լեղ. լող. լող. լող.
 լաճ. լեճ. լեճ. լեճ. լեճ. լոճ. լոճ. լոճ.
 լամ. լեմ. լեմ. լեմ. լեմ. լոմ. լոմ. լոմ.
 լայ. լել. լել. լել. լել. լոլ. լոլ. լոլ.
 լան. լեն. լեն. լեն. լեն. լոն. լոն. լոն.
 լաշ. լել. լել. լել. լել. լոլ. լոլ. լոլ.
 լաչ. լել. լել. լել. լել. լոլ. լոլ. լոլ.
 լապ. լեպ. լեպ. լեպ. լեպ. լոպ. լոպ. լոպ.
 լալ. լել. լել. լել. լել. լոլ. լոլ. լոլ.
 լառ. լել. լել. լել. լել. լոլ. լոլ. լոլ.

լաւ . լեւ . լեւ . լըւ . լիւ . լոս . լօս . լուս :
 լալ . լեփ . լեփ . լըփ . լիփ . լոփ . լօփ . լուփ :
 լատ . լետ . լետ . լըտ . լիտ . լոտ . լօտ . լուտ :
 լար . լեր . լեր . լըր . լիւր . լոր . լօր . լուր :
 լաց . լեց . լեց . լըց . լից . լոց . լօց . լուց :
 լաւ . լեւ . լեւ . լըւ . լիւ . լոս . լօս . լուս :
 լալ . լեփ . լեփ . լըփ . լիփ . լոփ . լօփ . լուփ :
 լաք . լեք . լեք . լըք . լիք . լոք . լօք . լուք :
 լաք . լեք . լեք . լըք . լիք . լոք . լօք . լուք :

| Ուսապայծառ ծաղիկ իյերկրի ցուցար .
 բլծիշկ հոգւոց մերոց . նոր գրիգորիոս .
 քաղցրաճաշակ արմաւենի իտանն նայ տըն
 կեալ պարարտացեալ սլնողով
 հաւատոյ մանկամբք :

| Երինք նամայսօր ցընծացէք ընդ մեծապայ
 ծառ փառսըն սեպուհոյ գերազանց լերինն .
 քանզի ինմա բնակեցաւ նքն գրիգորիոս
 սիւն լուսոյ հայաստանեայց նք եկեղեցւոյ .
 որով ցընծայ իփառս վերնոյն սիօնի :

Խաբ. խեբ. խեբ. իւրբ. խիբ. խոբ. խօբ. խուբ.
 խագ. խեգ. խեգ. խըգ. խիգ. խոգ. խօգ. խուգ.
 խադ. խեդ. խեդ. խըդ. խիդ. խոդ. խօդ. խուդ.
 խազ. խեզ. խեզ. խըզ. խիզ. խոզ. խօզ. խուզ.
 խաթ. խեթ. խեթ. խըթ. խիթ. խոթ. խօթ. խութ.
 խաժ. խեժ. խեժ. խըժ. խիժ. խոժ. խօժ. խուժ.
 խալ. խել. խել. խըլ. խիլ. խոլ. խօլ. խուլ.
 խախ. խեխ. խեխ. խըխ. խիխ. խոխ. խօխ. խուխ.
 խած. խեծ. խեծ. խըծ. խիծ. խոծ. խօծ. խուծ.
 խակ. խեկ. խեկ. խըկ. խիկ. խոկ. խօկ. խուկ.
 խահ. խեհ. խեհ. խըհ. խիհ. խոհ. խօհ. խուհ.
 խաճ. խեճ. խեճ. խըճ. խիճ. խոճ. խօճ. խուճ.
 խաղ. խեղ. խեղ. խըղ. խիղ. խող. խօղ. խուղ.
 խաճ. խեճ. խեճ. խըճ. խիճ. խոճ. խօճ. խուճ.
 խամ. խեմ. խեմ. խըմ. խիմ. խոմ. խօմ. խում.
 խայ. խեյ. խեյ. խըյ. խիյ. խոյ. խօյ. խույ.
 խան. խեն. խեն. խըն. խին. խոն. խօն. խուն.
 խաշ. խեշ. խեշ. խըշ. խիշ. խոշ. խօշ. խուշ.
 խաջ. խեջ. խեջ. խըջ. խիջ. խոջ. խօջ. խուջ.
 խապ. խեպ. խեպ. խըպ. խիպ. խոպ. խօպ. խուպ.
 խալ. խել. խել. խըլ. խիլ. խոլ. խօլ. խուլ.
 խառ. խեռ. խեռ. խըռ. խիռ. խոռ. խօռ. խուռ.

խաս՝ խես՝ խէս՝ իլըս՝ խիս՝ խոս՝ խօս՝ խուս :
 խավ՝ խեւ՝ խէւ՝ խըւ՝ խիւ՝ խու՝ խօւ՝ խոււ :
 խատ՝ խետ՝ խէտ՝ խըտ՝ խիտ՝ խոտ՝ խօտ՝ խուտ :
 խար՝ խեր՝ խէր՝ խըր՝ խիւր՝ խոր՝ խօր՝ խուր :
 խաց խեց խէց խըց խից խոց խօց խուց :
 խա՛ն՝ խե՛ն՝ խէ՛ն՝ խը՛ն՝ խի՛ն՝ խո՛ն՝ խօ՛ն՝ խու՛ն :
 խափ խեփ խէփ խըփ խիփ խոփ խօփ խուփ :
 խաք խեք խէք խըք խիք խոք խօք խուք :
 խափ խեփ խէփ խըփ խիփ խոփ խօփ խուփ :

~~~~~

Խոստովանող քի ճըշմարիտ վըհայ, բազմա
 չարչար նահատակ տըր գրիգորիոս, զպա
 կասուծի չարչարանաց տն՝ իմարմնի
 քուժ կրեցեր որով ցընծայ եկե
 ղեցի իփառս որդւոց սիօնի :

Խաչաչարչար սք գիտապետ նըշանագործ
 անուամբ իխաչ կյեկեղեցի առաւել՝ պայ
 ծառ իգլուխս գագայ, իգագաթան տեղ
 ւոջն օրհնեալ սըրբոյն մեսրօպայ, երագա
 հաս սքըդ սարգիս բագնեաց կործանիչ,
 բարեխօս լեր առ քս վն անձանց մերոց :

Ի՛ղ

Օ՛աբ

Ծաբ՝ծեբ՝ծեբ՝ծըբ՝ծիբ՝ծոբ՝ծոբ՝ծուբ։
 Ծադ՝ծեդ՝ծեդ՝ծըդ՝ծիդ՝ծոդ՝ծոդ՝ծուդ։
 Ծադ՝ծեդ՝ծեդ՝ծըդ՝ծիդ՝ծոդ՝ծոդ՝ծուդ։
 Ծազ՝ծեզ՝ծեզ՝ծըզ՝ծիզ՝ծոզ՝ծոզ՝ծուզ։
 Ծաթ՝ծեթ՝ծեթ՝ծըթ՝ծիթ՝ծոթ՝ծոթ՝ծութ։
 Ծաժ՝ծեժ՝ծեժ՝ծըժ՝ծիժ՝ծոժ՝ծոժ՝ծուժ։
 Ծալ՝ծել՝ծել՝ծըլ՝ծիլ՝ծոլ՝ծոլ՝ծուլ։
 Ծախ՝ծեխ՝ծեխ՝ծըխ՝ծիխ՝ծոխ՝ծոխ՝ծուխ։
 Ծած՝ծեծ՝ծեծ՝ծըծ՝ծիծ՝ծոծ՝ծոծ՝ծուծ։
 Ծակ՝ծեկ՝ծեկ՝ծըկ՝ծիկ՝ծոկ՝ծոկ՝ծուկ։
 Ծահ՝ծեհ՝ծեհ՝ծըհ՝ծիհ՝ծոհ՝ծոհ՝ծուհ։
 Ծաճ՝ծեճ՝ծեճ՝ծըճ՝ծիճ՝ծոճ՝ծոճ՝ծուճ։
 Ծաղ՝ծեղ՝ծեղ՝ծըղ՝ծիղ՝ծող՝ծող՝ծուղ։
 Ծաճ՝ծեճ՝ծեճ՝ծըճ՝ծիճ՝ծոճ՝ծոճ՝ծուճ։
 Ծամ՝ծեմ՝ծեմ՝ծըմ՝ծիմ՝ծոմ՝ծոմ՝ծում։
 Ծայ՝ծեյ՝ծեյ՝ծըյ՝ծիյ՝ծոյ՝ծոյ՝ծույ։
 Ծան՝ծեն՝ծեն՝ծըն՝ծին՝ծոն՝ծոն՝ծուն։
 Ծաշ՝ծեշ՝ծեշ՝ծըշ՝ծիշ՝ծոշ՝ծոշ՝ծուշ։
 Ծաչ՝ծեչ՝ծեչ՝ծըչ՝ծիչ՝ծոչ՝ծոչ՝ծուչ։
 Ծապ՝ծեպ՝ծեպ՝ծըպ՝ծիպ՝ծոպ՝ծոպ՝ծուպ։
 Ծալ՝ծել՝ծել՝ծըլ՝ծիլ՝ծոլ՝ծոլ՝ծուլ։
 Ծառ՝ծեռ՝ծեռ՝ծըռ՝ծիռ՝ծոռ՝ծոռ՝ծուռ։

Ժառ. Ժեռ. Ժէռ. Ժըռ. Ժիւ. Ժոս. Ժօս. Ժուս.
 Ժալ. Ժել. Ժէլ. Ժըլ. Ժիլ. Ժոլ. Ժօլ. Ժուլ.
 Ժատ. Ժետ. Ժէտ. Ժըտ. Ժիտ. Ժոտ. Ժօտ. Ժուտ.
 Ժար. Ժեր. Ժէր. Ժըր. Ժիր. Ժոր. Ժօր. Ժուր.
 Ժաց. Ժեց. Ժէց. Ժըց. Ժից. Ժոց. Ժօց. Ժուց.
 Ժաւ. Ժել. Ժէւ. Ժըւ. Ժիւ. Ժօւ. Ժօւ. Ժոււ.
 Ժափ. Ժեփ. Ժէփ. Ժըփ. Ժիփ. Ժոփ. Ժօփ. Ժուփ.
 Ժաք. Ժեք. Ժէք. Ժըք. Ժիք. Ժոք. Ժօք. Ժուք.
 Ժաք. Ժեք. Ժէք. Ժըք. Ժիք. Ժոք. Ժօք. Ժուք.

Օնոյ հոգևոր անձանման սիրով. գործով
 գուր հայր պարծանաց տր գրիգորիոս. չար
 չարանօք մարմնոյդ մաքրեցեր ըզմեզ իյաղտոյ
 մեղաց և ծընար որդիս լուսափայլ բանիւդ:

Օառ կենաց տընկեալ յադին նք կոյս. որ
 ըզհայրածինըն բըղևեցեր զծաղիկ. և
 ետուր իժամուս զորդին պըտուղ մարդկան
 զորոյ զմարմինըն ճաշակեալ անմահացաք
 յուսով. վն որոյ օրհնաբանեմք զքեզ
 յաւուրքո ծնընդեան:

կաս. կես. կէս. կըս. կիս. կոս. կօս. կուս.
 կա՛վ. կե՛վ. կէ՛վ. կը՛վ. կի՛վ. կո՛վ. կօ՛վ. կու՛վ.
 կատ. կետ. կէտ. կըտ. կիտ. կօտ. կօտ՝ կուտ.
 կար. կեր. կէր. կըր. կիր. կոր. կօր. կուր.
 կաց. կեց. կէց. կըց. կից. կոց. կօց. կուց.
 կա՛ւ. կե՛ւ. կէ՛ւ. կը՛ւ. կի՛ւ. կո՛ւ. կօ՛ւ. կու՛ւ.
 կա՛փ. կե՛փ. կէ՛փ. կը՛փ. կի՛փ. կօ՛փ. կօփ. կուփ.
 կա՛ք. կե՛ք. կէ՛ք. կը՛ք. կի՛ք. կո՛ք. կօ՛ք. կուք.
 կա՛փ. կե՛փ. կէ՛փ. կը՛փ. կի՛փ. կօ՛փ. կօփ. կուփ.

Արարչարան փառաց միածնի որդւոյն, մար
 տիրոս յաղթօշ Զրգորիոս, բւեռս եր
 կաթիս ընկալան երկնագնաց Թաթք ոտից
 քոց նը. զի բւեռեօցես ըզմեզ
 յերկիւղն այ:

Արապետ Թագաւորին երկնաւորի առա
 քեցար, պատրաստել ըզճանապարհս նորա
 յողիս մարդկան ըստ էսայեայ քարոզե
 լոյն, առ քն բարեխօսեալ զն անձանց մերոց:

Զաբ. ձեբ. ձեբ. ձրբ. ձիբ. ձոբ. ձուբ.
 ձագ. ձեգ. ձեգ. ձրգ. ձիգ. ձոգ. ձուգ.
 ձադ. ձեդ. ձեդ. ձրդ. ձիդ. ձոդ. ձուդ.
 ձաղ. ձեղ. ձեղ. ձրղ. ձիղ. ձող. ձուղ.
 ձաթ. ձեթ. ձեթ. ձրթ. ձիթ. ձոթ. ձութ.
 ձաժ. ձեժ. ձեժ. ձրժ. ձիժ. ձոժ. ձուժ.
 ձալ. ձել. ձել. ձրլ. ձիլ. ձոլ. ձուլ.
 ձախ. ձեխ. ձեխ. ձրխ. ձիխ. ձոխ. ձուխ.
 ձած. ձեծ. ձեծ. ձրծ. ձիծ. ձոծ. ձուծ.
 ձակ. ձեկ. ձեկ. ձրկ. ձիկ. ձոկ. ձուկ.
 ձահ. ձեհ. ձեհ. ձրհ. ձիհ. ձոհ. ձուհ.
 ձաճ. ձեճ. ձեճ. ձրճ. ձիճ. ձոճ. ձուճ.
 ձալ. ձել. ձել. ձրլ. ձիլ. ձոլ. ձուլ.
 ձաճ. ձեճ. ձեճ. ձրճ. ձիճ. ձոճ. ձուճ.
 ձամ. ձեմ. ձեմ. ձրմ. ձիմ. ձոմ. ձում.
 ձայ. ձեյ. ձեյ. ձրյ. ձիյ. ձոյ. ձույ.
 ձան. ձեն. ձեն. ձրն. ձին. ձոն. ձուն.
 ձաշ. ձեշ. ձեշ. ձրշ. ձիշ. ձոշ. ձուշ.
 Ձաբ. Ձեբ. Ձեբ. Ձրբ. Ձիբ. Ձոբ. Ձուբ.
 Ձագ. Ձեգ. Ձեգ. Ձրգ. Ձիգ. Ձոգ. Ձուգ.
 Ձադ. Ձեդ. Ձեդ. Ձրդ. Ձիդ. Ձոդ. Ձուդ.
 Ձաղ. Ձեղ. Ձեղ. Ձրղ. Ձիղ. Ձող. Ձուղ.
 Ձաթ. Ձեթ. Ձեթ. Ձրթ. Ձիթ. Ձոթ. Ձութ.
 Ձաժ. Ձեժ. Ձեժ. Ձրժ. Ձիժ. Ձոժ. Ձուժ.
 Ձալ. Ձել. Ձել. Ձրլ. Ձիլ. Ձոլ. Ձուլ.
 Ձախ. Ձեխ. Ձեխ. Ձրխ. Ձիխ. Ձոխ. Ձուխ.
 Ձած. Ձեծ. Ձեծ. Ձրծ. Ձիծ. Ձոծ. Ձուծ.
 Ձակ. Ձեկ. Ձեկ. Ձրկ. Ձիկ. Ձոկ. Ձուկ.
 Ձահ. Ձեհ. Ձեհ. Ձրհ. Ձիհ. Ձոհ. Ձուհ.
 Ձաճ. Ձեճ. Ձեճ. Ձրճ. Ձիճ. Ձոճ. Ձուճ.
 Ձալ. Ձել. Ձել. Ձրլ. Ձիլ. Ձոլ. Ձուլ.
 Ձաճ. Ձեճ. Ձեճ. Ձրճ. Ձիճ. Ձոճ. Ձուճ.
 Ձամ. Ձեմ. Ձեմ. Ձրմ. Ձիմ. Ձոմ. Ձում.
 Ձայ. Ձեյ. Ձեյ. Ձրյ. Ձիյ. Ձոյ. Ձույ.
 Ձան. Ձեն. Ձեն. Ձրն. Ձին. Ձոն. Ձուն.
 Ձաշ. Ձեշ. Ձեշ. Ձրշ. Ձիշ. Ձոշ. Ձուշ.
 Զառ. ձեռ. ձեռ. ձրռ. ձիռ. ձոռ. ձուռ.
 Զաւ. ձեւ. ձեւ. ձրւ. ձիւ. ձու. ձոււ.

ձաւ. ձէս. ձէս. ձրս. ձիս. ձոս. ձուս.
 ձալ. ձէլ. ձէլ. ձրլ. ձիլ. ձոլ. ձուլ.
 ձատ. ձէտ. ձէտ. ձրտ. ձիտ. ձոտ. ձուտ.
 ձար. ձեր. ձեր. ձրր. ձիր. ձոր. ձուր.
 ձաց. ձէց. ձէց. ձըց. ձից. ձոց. ձուց.
 ձաւ. ձէւ. ձէւ. ձըւ. ձիւ. ձու. ձոււ.
 ձափ. ձէփ. ձէփ. ձրփ. ձիփ. ձոփ. ձուփ.
 ձաք. ձէք. ձէք. ձրք. ձիք. ձոք. ձուք.
 ձափ. ձէփ. ձէփ. ձրփ. ձիփ. ձոփ. ձուփ.

Չայեիւ մաղթանօք ըզյիշատակըս քո տօ
 նեւք. լուսաւորիչ հոգւոց մերոց հայր
 գրիգորիոս. կապի՛ս երկաթիս ծանոնս
 և դառնակս կի՛ծ կախաղանաւ ընկա
 լեալ. գետնամածեալ ծընրադրու
 թեամբ ծուռնիք մարմնոյ քոյ սբ:

Չայն բարբառոյ յանապատէ զքեզ անո
 ւանեաց եսայիաւ. և հրեշտակ տն առաջի
 առաքելով ծանօցց հոգւովն մաղաքիս.
 առ քս բարեխօսեալ վն անձանց մերոց:

[illegible]

շառ. ղէս. ղէս. ղըս. ղիս. ղոս. ղոս. ղուս :
 շալ. ղէլ. ղէլ. ղըլ. ղիլ. ղով. ղով. ղուլ :
 շատ. ղէտ. ղէտ. ղըտ. ղիտ. ղոտ. ղոտ. ղուտ :
 շար. ղեր. ղեր. ղըր. ղիւր. ղոր. ղօր. ղուր :
 շաց. ղէց. ղէց. ղըց. ղից. ղոց. ղօց. ղուց :
 շահ. ղէհ. ղէհ. ղըհ. ղիհ. ղոհ. ղօհ. ղուհ :
 շաք. ղէք. ղէք. ղըք. ղիք. ղօք. ղօք. ղուք :
 շափ. ղէփ. ղէփ. ղըփ. ղիփ. ղոփ. ղօփ. ղուփ :
 շաք. ղէք. ղէք. ղըք. ղիք. ղօք. ղօք. ղուք :
 շափ. ղէփ. ղէփ. ղըփ. ղիփ. ղոփ. ղօփ. ղուփ :

Պէկօք հաւատոյ ընդ ծով աշխարհիս ան
 ցեր. վըշտակիր մարմնով տէր գրիգորիօս.
 տանջեալ լարդեցան նաճակիր բարձք անգա
 մոյ քոցս. զի զուծեալ անդամք հոգւոցս
 հաստատեսցես վերլստին :

Ղէտական քահանայու թիւնն յահարօնէ
 ի քեզ կատարումն. իւծըշմարիտ քահանայու
 թին որ իքէ իքէն ըսկիզբն հաստա
 տու թէ. առ քս բարախօսեալ վասն
 անձանց մերոց :

Դսս. Դէս. Դէս. Դըս. Դիս. Դոս. Դոս. Դուս:
 Դալ. Դէլ. Դէլ. Դըլ. Դիլ. Դոլ. Դոլ. Դուլ:
 Դատ. Դէտ. Դէտ. Դըտ. Դիտ. Դոտ. Դոտ. Դուտ:
 Դար. Դեր. Դեր. Դըր. Դիր. Դոր. Դոր. Դուր:
 Դաց. Դէց. Դէց. Դըց. Դից. Դոց. Դոց. Դուց:
 Դաւ. Դէւ. Դէւ. Դըւ. Դիւ. Դու. Դու. Դոււ:
 Դափ. Դէփ. Դէփ. Դըփ. Դիփ. Դոփ. Դոփ. Դուփ:
 Դաք. Դէք. Դէք. Դըք. Դիք. Դոք. Դոք. Դուք:
 Դափ. Դէփ. Դէփ. Դըփ. Դիփ. Դոփ. Դոփ. Դուփ:
 Դաք. Դէք. Դէք. Դըք. Դիք. Դոք. Դոք. Դուք:

Արամարիտ հոգւոյն հանձարով լըցեալ.
 աղբերաբար շնորհիւ՝ տր գրիգորիոս. ստո
 րագլուխ եղեր ջրաչարչար պարպատմամբ
 և ուռուցմամբ ճրգնեալ. զի լուսացես
 ըզմեղ ի յաղաղ մեղաց:

Արագ օրինցըն մօտիսի լուսատու տանն իս
 րայիլի. և իմանալի արեգականըն յառաջ ըն
 Թաց առ իյերկիր ծագմամբն իկուսէն.
 առ քն բարեխօսեալ վն անձանց մերոց:
 Եւ Ըբ Սաբ

Եբ . մեբ . մէբ . մըբ . միբ . մոբ . մոբ . մուբ :
 մագ . մեգ . մէգ . մըգ . միգ . մոգ . մոգ . մուգ :
 մադ . մեդ . մէդ . մըդ . միդ . մոդ . մոդ . մուդ :
 մաղ . մեղ . մէղ . մըղ . միղ . մող . մող . մուղ :
 մաթ . մեթ . մէթ . մըթ . միթ . մոթ . մոթ . մութ :
 մաժ . մեժ . մէժ . մըժ . միժ . մոժ . մոժ . մուժ :
 մալ . մել . մէլ . մըլ . միլ . մոլ . մոլ . մուլ :
 մախ . մեխ . մէխ . մըխ . միխ . մոխ . մոխ . մուխ :
 մած . մեծ . մէծ . մըծ . միծ . մոծ . մոծ . մուծ :
 մակ . մեկ . մէկ . մըկ . միկ . մոկ . մոկ . մուկ :
 մահ . մեհ . մէհ . մըհ . միհ . մոհ . մոհ . մուհ :
 մաճ . մեճ . մէճ . մըճ . միճ . մոճ . մոճ . մուճ :
 մաղ . մեղ . մէղ . մըղ . միղ . մող . մող . մուղ :
 մաճ . մեճ . մէճ . մըճ . միճ . մոճ . մոճ . մուճ :
 մամ . մեմ . մէմ . մըմ . միմ . մոմ . մոմ . մում :
 մայ . մեյ . մէյ . մըյ . միյ . մոյ . մոյ . մույ :
 ման . մեն . մէն . մըն . մին . մոն . մոն . մուն :
 մաշ . մեշ . մէշ . մըշ . միշ . մոշ . մոշ . մուշ :
 մաչ . մեչ . մէչ . մըչ . միչ . մոչ . մոչ . մուչ :
 մապ . մեպ . մէպ . մըպ . միպ . մոպ . մոպ . մուպ :
 մալ . մել . մէլ . մըլ . միլ . մոլ . մոլ . մուլ :
 մառ . մեր . մէր . մըր . միր . մոր . մոր . մուր :

Օ

Թ

մաս

յսս • յէս • յէս • յըս • յիս • յոս • յօս • յուս •
 յաւ • յեւ • յեւ • յըւ • յիւ • յօւ • յօւ • յոււ •
 յատ • յետ • յետ • յըտ • յիտ • յօտ • յօտ • յուտ •
 յար • յեր • յեր • յըր • յիր • յօր • յօր • յուր •
 յաց • յեց • յեց • յըց • յից • յօց • յօց • յուց •
 յաւ • յեւ • յեւ • յըւ • յիւ • յօւ • յօւ • յոււ •
 յափ • յեփ • յեփ • յըփ • յիփ • յօփ • յօփ • յուփ •
 յաք • յեք • յեք • յըք • յիք • յօք • յօք • յուք •
 յափ • յեփ • յեփ • յըփ • յիփ • յօփ • յօփ • յուփ •

Յեռեալ ընդ ոսկւոյ • ահամբք պատուա
 կան մարգարտաշար հիւսեմք • զչարչարա
 նացքոց թիւ նոր գրիգորիոս • գեւարանօք
 անուօք և առասանօք չարսնար տանջելի դան
 դանաւանդս և գայլս նոճաբան բերանոյդ •

Յորժամէջ իյորդանն հուրն նոճ իբէն
 մըլըրաիւ վերնական իշխանութիւն զահի
 հարեալ զարմանային նորահրաշ տես
 լեամբն • առ քն բարեխօսեալ վն ան
 ձանց մերոց •
 իբն

Նաբ

[illegible]

նաւ . նեւ . նէւ . նըւ . նիւ . նոս . նօս . նուս :
 նալ . նել . նէլ . նըլ . նիլ . նով . նօլ . նուլ :
 նատ . նետ . նէտ . նըտ . նիտ . նօտ . նօտ . նուտ :
 նար . ներ . նէր . նըր . նիր . նօր . նօր . նուր :
 նաց . նեց . նէց . նըց . նից . նոց . նօց . նուց :
 նաւ . նեւ . նէւ . նըւ . նիւ . նօւ . նօւ . նոււ :
 նափ . նեփ . նէփ . նըփ . նիփ . նօփ . նօփ . նուփ :
 նաք . նեք . նէք . նըք . նիք . նօք . նօք . նուք :
 նափ . նեփ . նէփ . նըփ . նիփ . նօփ . նօփ . նուփ :

~~~~~

Նահատակ բարի քի ընտրեալ արքային
 զինաւոր շոր գրիգորիոս . ստորագլուխ
 կախմամբ դառնահոտ շը՛ջմանն՝ արիաբար
 տարար . զի ուղղեսցես ըղձնացս
 օտից մեր յերկինս :

Նոր հեղիաս նախ գալստեանս քարոզ
 ըստ հնոյն որ իյերկրորդին . արժանի
 եղեր լսել հայրական ձայնին
 ըզմիածնէն դա՛ւ որդի
 իմ սիրելի . առ քս բարե
 խօսեա՛ վս անձանց մերոց :

իմ

Եւ

շաս. շէս. շէս. շըս. շիս. շոս. շօս. շուս.
 շաւ. շէվ. շէվ. շըվ. շիվ. շով. շօվ. շուվ.
 շատ. շէտ. շէտ. շըտ. շիտ. շոտ. շօտ. շուտ.
 շար. շէր. շէր. շըր. շիր. շոր. շօր. շուր.
 շաց. շէց. շէց. շըց. շից. շոց. շօց. շուց.
 շահ. շէհ. շէհ. շըհ. շիհ. շոհ. շօհ. շուհ.
 շափ. շէփ. շէփ. շըփ. շիփ. շոփ. շօփ. շուփ.
 շաք. շէք. շէք. շըք. շիք. շոք. շօք. շուք.
 շափ. ձէփ. շէփ. շըփ. շիփ. շոփ. շօփ. շուփ.

Հառաւիղ լուսաղարդ ճանապահին կե
 նաց. յերկրին աւետեաց հետեօղ նոր գրի
 գործոս. մոխրաշունչ եղեր. քացախ ընկալ
 եալ հոգիաշունչ. ուրնկամբդ պարգևելով
 ուրախութի մեզ օծումն:

Հորհատուն արարածոց որ իհօրէ հոգին
 ճըշմարիտ. աղանակերպ տեսլեամբ. քեզ
 երևեցաւ զածութի իւր եակցին յայտ
 նեալ աշխարհի. առ քս բարեխօսեա
 վն անձանց մերոց:

Օ. խն Չաբ

Զաբ. չեբ. չեբ. չըբ. չիբ. չոբ. չօբ. չուբ.
 չադ. չեդ. չեդ. չըդ. չիդ. չոդ. չօդ. չուդ.
 չադ. չեդ. չեդ. չըդ. չիդ. չոդ. չօդ. չուդ.
 չաղ. չեղ. չեղ. չըղ. չիղ. չող. չօղ. չուղ.
 չաթ. չեթ. չեթ. չըթ. չիթ. չոթ. չօթ. չութ.
 չաժ. չեժ. չեժ. չըժ. չիժ. չոժ. չօժ. չուժ.
 չալ. չել. չել. չըլ. չիլ. չոլ. չօլ. չուլ.
 չախ. չեխ. չեխ. չըխ. չիխ. չոխ, չօխ, չուխ.
 չած. չեծ. չեծ. չըծ. չիծ. չոծ. չօծ, չուծ.
 չահ. չեհ. չեհ. չըհ. չիհ. չոհ. չօհ. չուհ.
 չահ. չեհ. չեհ. չըհ. չիհ. չոհ. չօհ. չուհ.
 չաճ. չեճ. չեճ. չըճ. չիճ. չոճ. չօճ. չուճ.
 չաղ. չեղ. չեղ. չըղ. չիղ. չող. չօղ. չուղ.
 չաճ. չեճ. չեճ. չըճ. չիճ. չոճ. չօճ. չուճ.
 չամ. չեմ. չեմ. չըմ. չիմ. չոմ. չօմ. չում.
 չայ. չեյ. չեյ. չըյ. չիյ. չոյ. չօյ. չույ.
 չան. չեն. չեն. չըն. չին. չոն. չօն. չուն.
 չաշ. չեշ. չեշ. չըշ. չիշ. չոշ. չօշ. չուշ.
 չաչ. չեչ. չեչ. չըչ. չիչ. չոչ. չօչ. չուչ.
 չապ. չեպ. չեպ. չըպ. չիպ. չոպ. չօպ. չուպ.
 չալ. չել. չել. չըլ. չիլ. չոլ. չօլ. չուլ.
 չառ. չեռ. չեռ. չըռ. չիռ. չոռ. չօռ. չուռ.

ԶԱՍ. ԶԵՍ. ԶԷՍ. ԶԸՍ. ԶԻՍ. ԶՈՍ. ԶՕՍ. ԶՈՒՍ:
 ԶԱՎ. ԶԵՎ. ԶԷՎ. ԶԸՎ. ԶԻՎ. ԶՈՎ. ԶՕՎ. ԶՈՒՎ:
 ԶԱՄ. ԶԵՄ. ԶԷՄ. ԶԸՄ. ԶԻՄ. ԶՈՄ. ԶՕՄ. ԶՈՒՄ:
 ԶԱՐ. ԶԵՐ. ԶԷՐ. ԶԸՐ. ԶԻՐ. ԶՈՐ. ԶՕՐ. ԶՈՒՐ:
 ԶԱԳ. ԶԵԳ. ԶԷԳ. ԶԸԳ. ԶԻԳ. ԶՈԳ. ԶՕԳ. ԶՈՒԳ:
 ԶԱՆ. ԶԵՆ. ԶԷՆ. ԶԸՆ. ԶԻՆ. ԶՈՆ. ԶՕՆ. ԶՈՒՆ:
 ԶԱՓ. ԶԵՓ. ԶԷՓ. ԶԸՓ. ԶԻՓ. ԶՈՓ. ԶՕՓ. ԶՈՒՓ:
 ԶԱԲ. ԶԵԲ. ԶԷԲ. ԶԸԲ. ԶԻԲ. ԶՈԲ. ԶՕԲ. ԶՈՒԲ:
 ԶԱՓ. ԶԵՓ. ԶԷՓ. ԶԸՓ. ԶԻՓ. ԶՈՓ. ԶՕՓ. ԶՈՒՓ:

ՅԷ

Սաղիսարհիկ պարծանք հողեղեն բնու
 թէս. չարչարանօք ժուժկալեալ նոր գրի
 գորիոս. տատասկաւ տանջեալ քերանօք
 քերեալ և կապարաւ հալեալ խանձողեցան
 նըշխարք քո նք օսկերացդ:

Չար իշխանն խաւարի յաղիսարհական մե
 ղաց ծովէս. հալածեցաւ չրովն յորդանա
 նու մըկըրտեալն իքէն ըզգլուխ վեշապին
 ինմա խորտակեաց. առ քս բարեխօսեալ
 վասն անձանց մերոց:

ԽԸ

Պաբ

պաբ. պեբ. պեբ. պըբ. պիբ. պոբ. պօբ. պուբ. :
 պագ. պեգ. պեգ. պըգ. պիգ. պոգ. պօգ. պուգ.
 պադ. պեդ. պեդ. պըդ. պիդ. պոդ. պօդ. պուդ.
 պազ. պեզ. պեզ. պըզ. պիզ. պոզ. պօզ. պուզ.
 պաթ. պեթ. պեթ. պըթ. պիթ. պոթ. պօթ. պութ.
 պաժ. պեժ. պեժ. պըժ. պիժ. պոժ. պօժ. պուժ.
 պալ. պել. պել. պըլ. պիլ. պոլ. պօլ. պուլ.
 պախ. պեխ. պեխ. պըխ. պիխ. պոխ. պօխ. պուխ.
 պած. պեծ. պեծ. պըծ. պիծ. պոծ. պօծ. պուծ. :
 պահ. պեհ. պեհ. պըհ. պիհ. պոհ. պօհ. պուհ.
 պահ. պեհ. պեհ. պըհ. պիհ. պոհ. պօհ. պուհ.
 պազ. պեզ. պեզ. պըզ. պիզ. պոզ. պօզ. պուզ.
 պաճ. պեճ. պեճ. պըճ. պիճ. պոճ. պօճ. պուճ.
 պամ. պեմ. պեմ. պըմ. պիմ. պոմ. պօմ. պում.
 պայ. պեյ. պեյ. պըյ. պիյ. պոյ. պօյ. պույ.
 պան. պեն. պեն. պըն. պին. պոն. պօն. պուն.
 պաշ. պեշ. պեշ. պըշ. պիշ. պոշ. պօշ. պուշ.
 պաչ. պեչ. պեչ. պըչ. պիչ. պոչ. պօչ. պուչ.
 պապ. պեպ. պեպ. պըպ. պիպ. պոպ. պօպ. պուպ.
 պալ. պել. պել. պըլ. պիլ. պոլ. պօլ. պուլ.
 պառ. պեռ. պեռ. պըռ. պիր. պոր. պօռ. պուռ.
 պաս. պես. պես. պըս. պիս. պոս. պօս. պուս. :
 խթ. պալ.

պ . լ . պ ' լ . պ ե լ . պ ը լ . պ ի լ . պ ո լ . պ օ լ . պ ու լ .
 պ ս տ ' պ ե տ ' պ ' տ ' պ ը տ ' պ ի տ ' պ ' տ ' պ օ տ ' պ ու տ :
 պ ս ր . պ ե ր . պ ' ր . պ ը ր . պ ի ր ' պ ո ր ' պ օ ր ' պ ու ր :
 պ լ լ ' պ ե լ ' պ ' լ ' պ ը լ ' պ ի լ ' պ ' լ ' պ օ լ ' պ ու լ :
 պ ա փ ' պ ե փ ' պ ' փ ' պ ը փ ' պ ի փ ' պ ո փ ' պ օ փ ' պ ու փ :
 պ ա ք . պ ե ք . պ ' ք . պ ը ք . պ ի ք . պ ' ք . պ ու ք :
 պ ա ֆ ' պ ե ֆ ' պ ' ֆ ' պ ը ֆ ' պ ի ֆ ' պ ' ֆ ' պ օ ֆ ' պ ու ֆ :

Պարակից հոգեղենաց երկնային զօրացն .
 սըրբափայլ զգեստաււք նոր գրիգորիոս .
 իկոոր վերապին իջէր իտըղմին իմէջ դառնա
 շունչ օծիցն . զն փրկեսցես ըզմեզ
 իչար վիշապէն

Պարագլուխ մարգարէիցն օրինադրէր
 զգառն օրինակին . իսկ դու ըզճմարիտ
 օժեալն ըզքս անուանեցեր գառն
 նոյ Լբարձօղ մեղաց . առ քս բա
 բեխօսեալ վն անձանց մերոց :

Թ ար. Նբ. Նբ. Նբ. Նբ. Նբ. Նբ. Նբ. Նբ. Նբ.
 Լագ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ.
 Լագ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ.
 Լագ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ. Նգ.
 Լաթ. Նեթ. Նեթ. Նեթ. Նեթ. Նեթ. Նեթ. Նեթ.
 Լաժ. Նեժ. Նեժ. Նեժ. Նեժ. Նեժ. Նեժ. Նեժ.
 Լալ. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել.
 Լախ. Նեխ. Նեխ. Նեխ. Նեխ. Նեխ. Նեխ. Նեխ.
 Լած. Նեծ. Նեծ. Նեծ. Նեծ. Նեծ. Նեծ. Նեծ.
 Թահ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ.
 Լահ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ. Նեհ.
 Թաձ. Նեձ. Նեձ. Նեձ. Նեձ. Նեձ. Նեձ. Նեձ.
 Լաղ. Նեղ. Նեղ. Նեղ. Նեղ. Նեղ. Նեղ. Նեղ.
 Լաճ. Նեճ. Նեճ. Նեճ. Նեճ. Նեճ. Նեճ. Նեճ.
 Լամ. Նեմ. Նեմ. Նեմ. Նեմ. Նեմ. Նեմ. Նեմ.
 Լայ. Նեյ. Նեյ. Նեյ. Նեյ. Նեյ. Նեյ. Նեյ.
 Լան. Նեն. Նեն. Նեն. Նեն. Նեն. Նեն. Նեն.
 Լաշ. Նեշ. Նեշ. Նեշ. Նեշ. Նեշ. Նեշ. Նեշ.
 Լաչ. Նեչ. Նեչ. Նեչ. Նեչ. Նեչ. Նեչ. Նեչ.
 Լապ. Նեպ. Նեպ. Նեպ. Նեպ. Նեպ. Նեպ. Նեպ.
 Լալ. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել. Նել.
 Լառ. Նեռ. Նեռ. Նեռ. Նեռ. Նեռ. Նեռ. Նեռ.

Լսս. Լէս. Լէս. Լըս. Լիս. Լոս. Լօս. Լուս:
 Լալ. Լէլ. Լէլ. Լըլ. Լիլ. Լոլ. Լօլ. Լուլ:
 Լատ. Լէտ. Լէտ. Լըտ. Լիտ. Լօտ. Լօտ. Լուտ:
 Լար. Լէր. Լէր. Լըր. Լիւր. Լօր. Լօր. Լուր:
 Լաց. Լէց. Լէց. Լըց. Լից. Լօց. Լօց. Լուց:
 Լաւ. Լէւ. Լէւ. Լըւ. Լիւ. Լօւ. Լօւ. Լոււ:
 Լափ. Լէփ. Լէփ. Լըփ. Լիփ. Լօփ. Լօփ. Լուփ:
 Լաք. Լէք. Լէք. Լըք. Լիք. Լօք. Լօք. Լուք:
 Լափ. Լէփ. Լէփ. Լըփ. Լիփ. Լօփ. Լօփ. Լուփ:

Տէրմեռանդն աղօթիւք և հոգևոր սիրով
 վաստակեալ յուսով նոր գրիգորիոս զան
 կեալքս իյերկնից իխորս անդընդոց զվերա
 ւորեալքս մեղօք. վերաբերեալ ընդ քեզ
 յերկնային խորանսն:

Տղւր մաքրութիւն իքէն մերտեւոցն յար
 բումն իմաստից. ապրստամբացն յերկիւղ
 հատմամբ տապարին և խոնարհացն իիրատ
 իմաստութեան. առ քն բարեխօսեալ
 վասն անձանց մերոց:

11 ք. սեբ. սեբ. սըբ. սիբ. սոբ. սօբ. սուբ. :
 սագ. սեգ. սեգ. սըգ. սիգ. սոգ. սօգ. սուգ. :
 սադ. սեդ. սեդ. սըդ. սիդ. սոդ. սօդ. սուդ. :
 սաղ. սեղ. սեղ. սըղ. սիղ. սող. սօղ. սուղ. :
 սաթ. սեթ. սեթ. սըթ. սիթ. սոթ. սօթ. սութ. :
 սաժ. սեժ. սեժ. սըժ. սիժ. սոժ. սօժ. սուժ. :
 սալ. սել. սել. սըլ. սիլ. սոլ. սօլ. սուլ. :
 սախ. սեխ. սեխ. սըխ. սիխ. սոխ. սօխ. սուխ. :
 սած. սեծ. սեծ. սըծ. սիծ. սոծ. սօծ. սուծ. :
 սակ. սեկ. սեկ. սըկ. սիկ. սոկ. սօկ. սուկ. :
 սահ. սեհ. սեհ. սըհ. սիհ. սոհ. սօհ. սուհ. :
 սաճ. սեճ. սեճ. սըճ. սիճ. սոճ. սօճ. սուճ. :
 սաղ. սեղ. սեղ. սըղ. սիղ. սող. սօղ. սուղ. :
 սաճ. սեճ. սեճ. սըճ. սիճ. սոճ. սօճ. սուճ. :
 սամ. սեմ. սեմ. սըմ. սիմ. սոմ. սօմ. սում. :
 սայ. սեյ. սեյ. սըյ. սիյ. սոյ. սօյ. սույ. :
 սան. սեն. սեն. սըն. սին. սոն. սօն. սուն. :
 սաշ. սեշ. սեշ. սըշ. սիշ. սոշ. սօշ. սուշ. :
 սաչ. սեչ. սեչ. սըչ. սիչ. սոչ. սօչ. սուչ. :
 սապ. սեպ. սեպ. սըպ. սիպ. սոպ. սօպ. սուպ. :
 սալ. սել. սել. սըլ. սիլ. սոլ. սօլ. սուլ. :
 սառ. սեր. սեր. սըռ. սիր. սոր. սօռ. սուռ. :

սաս. սես. սէս. սըս. սիս. սոս. սօս. սուս.
 սալ. սել. սէլ. սըլ. սիլ. սոլ. սօլ. սուլ.
 սատ. սետ. սէտ. սըտ. սիտ. սօտ. սօտ. սուտ.
 սար. սեր. սէր. սըր. սիր. սոր. սօր. սուր.
 սաց. սէց. սէց. սըց. սից. սոց. սօց. սուց.
 սաւ. սէւ. սէւ. սըւ. սիւ. սօւ. սօւ. սոււ.
 սափ. սեփ. սէփ. սըփ. սիփ. սօփ. սօփ. սուփ.
 սաք. սէք. սէք. սըք. սիք. սօք. սօք. սուք.

Սոսկալի տեսլեանն իվերուստ յայտնեալ.
 մարգարէահրաշ հոգւով տեսանող զէր.
 բացման խորանին վերնական յարկին և երկ
 նային լուսոյն. խառնել զմարդկան
 ընդ հրաբուն զբացն:

Սիրոյ անմահ և երկնաւոր Եփ փեսային
 եկեղեցւոյ. փեսաւէր և հրաւիրակ առաքե
 ցար հարսին որդւոյ Թագաւորին.
 առ ըս բարեխոսեալ վասն
 անձանց մերոց:

Վ ւե . վեբ . վեբ . վեբ . վեբ . վոբ . վոբ . վոբ . վոբ .
 վադ . վեդ . վեդ . վեդ . վեդ . վեդ . վոդ . վոդ . վոդ . վոդ .
 վադ . վեդ . վեդ . վեդ . վեդ . վեդ . վոդ . վոդ . վոդ . վոդ .
 վադ . վեդ . վեդ . վեդ . վեդ . վեդ . վոդ . վոդ . վոդ . վոդ .
 վաթ . վեթ . վեթ . վեթ . վեթ . վեթ . վոթ . վոթ . վոթ . վոթ .
 վաթ . վեթ . վեթ . վեթ . վեթ . վեթ . վոթ . վոթ . վոթ . վոթ .
 վալ . վել . վել . վել . վել . վել . վոլ . վոլ . վոլ . վոլ .
 վախ . վեխ . վեխ . վեխ . վեխ . վեխ . վոխ . վոխ . վոխ . վոխ .
 ված . վեծ . վեծ . վեծ . վեծ . վեծ . վոծ . վոծ . վոծ . վոծ .
 վահ . վեհ . վեհ . վեհ . վեհ . վեհ . վոհ . վոհ . վոհ . վոհ .
 վահ . վեհ . վեհ . վեհ . վեհ . վեհ . վոհ . վոհ . վոհ . վոհ .
 վաճ . վեճ . վեճ . վեճ . վեճ . վեճ . վոճ . վոճ . վոճ . վոճ .
 վաղ . վեղ . վեղ . վեղ . վեղ . վեղ . վող . վող . վող . վող .
 վաճ . վեճ . վեճ . վեճ . վեճ . վեճ . վոճ . վոճ . վոճ . վոճ .
 վամ . վեմ . վեմ . վեմ . վեմ . վեմ . վոմ . վոմ . վոմ . վոմ .
 վայ . վեյ . վեյ . վեյ . վեյ . վեյ . վոյ . վոյ . վոյ . վոյ .
 ան . վեն . վեն . վեն . վեն . վեն . վոն . վոն . վոն . վոն .
 վաշ . վեշ . վեշ . վեշ . վեշ . վեշ . վոշ . վոշ . վոշ . վոշ .
 վաչ . վեչ . վեչ . վեչ . վեչ . վեչ . վոչ . վոչ . վոչ . վոչ .
 վապ . վեպ . վեպ . վեպ . վեպ . վեպ . վոպ . վոպ . վոպ . վոպ .
 վալ . վել . վել . վել . վել . վել . վոլ . վոլ . վոլ . վոլ .
 վառ . վեռ . վեռ . վեռ . վեռ . վեռ . վոռ . վոռ . վոռ . վոռ .

վաս. վես. վես. վես. վես. վոս. վոս. վուս.
 վավ. վեվ. վեվ. վեվ. վեվ. վուվ. վուվ. վուվ.
 վատ' վետ' վետ' վետ' վետ' վոտ' վոտ վուտ.
 վար' վեր' վեր' վեր' վեր' վոր' վոր' վուր.
 վաց' վեց' վեց' վեց' վեց' վոց' վոց' վուց.
 վա՛ւ. վե՛ւ. վե՛ւ. վե՛ւ. վե՛ւ. վո՛ւ. վո՛ւ. վու՛ւ.
 վափ' վեփ' վեփ' վեփ' վեփ' վոփ' վոփ' վուփ.
 վաք' վեք' վեք' վեք' վեք' վոք' վոք' վուք.
 վաֆ. վեֆ. վեֆ. վեֆ. վեֆ. վոֆ. վոֆ. վուֆ.

~~~~~

Սարգսգոյն արեամբ վեկայիցըն նոն մաք
 րեցաւ երկիրս իյազտոյ մեղաց. որ և հիմնե
 ցաւ խորան խորհրդոյ տաճար նորունեան
 շինեալ. յորմէ բըղխեաց աղբէւր
 քաւութեան մեղաց:

Սարգսպետին տիեզերաց աւանդեցեր
 զքո՞ աշակերտեալսն. և ըզլոյս գիշերային
 ճրագիքո բանի համապայծառ արեգա
 կանն աւետարանի. առ քս բարե
 խօսեա՛ վասն անձանց մերոց.

Տաբ․ տեբ․ տեբ տըբ․ տիբ․ տոբ․ տօբ․ տուբ․
տագ․ տեգ․ տէգ․ տըգ․ տիգ․ տոգ․ տօգ․ տուգ
տազ․ տեզ․ տէզ․ տըզ․ տիզ․ տոզ․ տօզ․ տուզ
տաղ․ տեղ․ տէղ․ տըղ․ տիղ․ տող․ տօղ․ տուղ
տալ․ տել․ տէլ․ տըլ․ տիլ․ տոլ․ տօլ․ տուլ
տախ․ տեխ․ տէխ․ տըխ․ տիխ․ տոխ․ տօխ․ տուխ
տած․ տեծ․ տէծ․ տըծ․ տիծ․ տոծ․ տօծ․ տուծ
տակ․ տեկ․ տէկ․ տըկ․ տիկ․ տոկ․ տօկ․ տուկ
տահ․ տեհ․ տէհ․ տըհ․ տիհ․ տոհ․ տօհ․ տուհ
տամ․ տեմ․ տէմ․ տըմ․ տիմ․ տոմ․ տօմ․ տում
տան․ տեն․ տէն․ տըն․ տին․ տոն․ տօն․ տուն
տաշ․ տեշ․ տէշ․ տըշ․ տիշ․ տոշ․ տօշ․ տուշ
տաչ․ տեչ․ տէչ․ տըչ․ տիչ․ տոչ․ տօչ․ տուչ
տապ․ տեպ․ տէպ․ տըպ․ տիպ․ տոպ․ տօպ․ տուպ
տալ․ տել․ տէլ․ տըլ․ տիլ․ տոլ․ տօլ․ տուլ
տառ․ տեր․ տէր․ տըր․ տիր․ տոր․ տօր․ տուր

ԾԹ

տաւ

րաս. րես. րես. րես. րիս. րոս. րօս. րուս.
 րավ. րեվ. րեվ. րել. րիվ. րով. րօվ. րուվ.
 րատ. րետ. րետ. րլտ. րիտ. րօտ. րուտ.
 րար. րեր. րեր. րլր. րիւր. րօր. րուր.
 րաց. րեց. րեց. րլց. րից. րօց. րուց.
 րաւ. րեւ. րեւ. րլւ. րիւ. րօւ. րոււ.
 րափ. րեփ. րեփ. րլփ. րիփ. րօփ. րուփ.
 րաք. րեք. րեք. րլք. րիք. րօք. րուք.
 րաֆ. րեֆ. րեֆ. րլֆ. րիֆ. րօֆ. րուֆ.

ՅԵՐԱՆԻՄ ԵՄԵՆԻ

Բաբելոնացիք հրամանաւն ի վերստ կո
 չեալ յառաքելական աթոռ նոր գրիգոր
 թիոս յորդառատ բանիւ հոգևոր ծնին
 զեամբ լուսաւորեցեր ըղհայաստան
 աշխարհս. ընդ նմա եղև շինեալ
 խորան փառացն նոյ.

Բամեալ իւրն յսարբեցուցէ յաւուր ծնին
 զեան մահաբերին. զքեզ որ խայտալով ծը
 նար տատրակդ անաստափ. կաքաւելով
 իւրնդրեաց իմահ դուստր հերոգիադայ.
 առքս բարեխօսեալ վասն անձանց. մերոց.

կբ

ՅԵ

Զաբ. յեբ. յեբ. յըբ. յիբ. յոբ. յօբ. յուբ.
 յադ. յեդ. յեդ. յըդ. յիդ. յոդ. յօդ. յուդ.
 յադ. յեդ. յեդ. յըդ. յիդ. յոդ. յօդ. յուդ.
 յազ. յեզ. յեզ. յըզ. յիզ. յոզ. յօզ. յուզ.
 յաթ. յեթ. յեթ. յըթ. յիթ. յոթ. յօթ. յութ.
 յաժ. յեժ. յեժ. յըժ. յիժ. յոժ. յօժ. յուժ.
 յալ. յել. յել. յըլ. յիլ. յոլ. յօլ. յուլ.
 յախ. յեխ. յեխ. յըխ. յիխ. յոխ. յօխ. յուխ.
 յած. յեծ. յեծ. յըծ. յիծ. յոծ. յօծ. յուծ.
 յակ. յեկ. յեկ. յըկ. յիկ. յոկ. յօկ. յուկ.
 յահ. յեհ. յեհ. յըհ. յիհ. յոհ. յօհ. յուհ.
 յաճ. յեճ. յեճ. յըճ. յիճ. յոճ. յօճ. յուճ.
 յաղ. յեղ. յեղ. յըղ. յիղ. յող. յօղ. յուղ.
 յաճ. յեճ. յեճ. յըճ. յիճ. յոճ. յօճ. յուճ.
 յամ. յեմ. յեմ. յըմ. յիմ. յոմ. յօմ. յում.
 յայ. յեյ. յեյ. յըյ. յիյ. յոյ. յօյ. յույ.
 յան. յեն. յեն. յըն. յին. յոն. յօն. յուն.
 յաշ. յեշ. յեշ. յըշ. յիշ. յոշ. յօշ. յուշ.
 յաչ. յեչ. յեչ. յըչ. յիչ. յոչ. յօչ. յուչ.
 յապ. յեպ. յեպ. յըպ. յիպ. յոպ. յօպ. յուպ.
 յալ. յել. յել. յըլ. յիլ. յոլ. յօլ. յուլ.
 յառ. յեռ. յեռ. յըռ. յիռ. յոր. յօռ. յուռ.

ցառ. ցես. ցէս. ցըս. ցիս. ցոս. ցոս. ցուս.
 ցալ. ցեւ. ցէւ. ցըւ. ցիւ. ցով. ցով. ցոււ.
 ցատ. ցետ. ցէտ. ցըտ. ցիտ. ցոտ. ցոտ. ցուտ.
 ցար. ցէր. ցէր. ցըր. ցիր. ցոր. ցոր. ցուր.
 ցայ. ցէց. ցէց. ցըց. ցից. ցոց. ցոց. ցուց.
 ցաւ. ցեւ. ցէւ. ցըւ. ցիւ. ցու. ցու. ցոււ.
 ցափ. ցեփ. ցէփ. ցըփ. ցիփ. ցոփ. ցոփ. ցուփ.
 ցաք. ցեք. ցէք. ցըք. ցիք. ցոք. ցոք. ցուք.
 ցաֆ. ցեֆ. ցէֆ. ցըֆ. ցիֆ. ցոֆ. ցոֆ. ցուֆ.

Յանկալի սրօքէից անմարմնական վարուք
 մաքրափայլ մարմնով տը գրիգորիոս յանա
 պատի բնակեցար հանգոյն յօհաննու և է
 ղեայի ճգնեալ. օրէնըսդիր անձային պատ
 գամաց նըման մեծին մօսիսի:

ՅընծուԹԷ աւետաբեր եղեր հոգւոյն
 որք իդըժոխս. կարապետ կըրկին իջման
 տն իստորին կողմն երկրի որով լուծան
 երկունըք մահու առքս բարե
 խօսեալ վասն անձանց մերոց:

կդ

1. անբ:

| Նաբ. և եբ. և էբ. և ըբ. և իբ. և ոբ. և օբ. և ուբ. :
 Շագ. և եգ. և էգ. և ըգ. և իգ. և ոգ. և օգ. և ուգ. :
 Շադ. և եդ. և էդ. և ըդ. և իդ. և ոդ. և օդ. և ուդ. :
 Շաղ. և եղ. և էղ. և ըղ. և իղ. և ող. և օղ. և ուղ. :
 Շաթ. և եթ. և էթ. և ըթ. և իթ. և ոթ. և օթ. և ութ. :
 Շափ. և եփ. և էփ. և ըփ. և իփ. և ոփ. և օփ. և ուփ. :
 Շալ. և ել. և էլ. և ըլ. և իլ. և ոլ. և օլ. և ուլ. :
 Շախ. և եխ. և էխ. և ըխ. և իխ. և ոխ. և օխ. և ուխ. :
 Շած. և եծ. և էծ. և ըծ. և իծ. և ոծ. և օծ. և ուծ. :
 Շակ. և եկ. և էկ. և ըկ. և իկ. և ոկ. և օկ. և ուկ. :
 Շահ. և եհ. և էհ. և ըհ. և իհ. և ոհ. և օհ. և ուհ. :
 Շաձ. և եձ. և էձ. և ըձ. և իձ. և ոձ. և օձ. և ուձ. :
 Շաղ. և եղ. և էղ. և ըղ. և իղ. և ող. և օղ. և ուղ. :
 Շաճ. և եճ. և էճ. և ըճ. և իճ. և ոճ. և օճ. և ուճ. :
 Շամ. և եմ. և էմ. և ըմ. և իմ. և ոմ. և օմ. և ում. :
 Շայ. և եյ. և էյ. և ըյ. և իյ. և ոյ. և օյ. և ույ. :
 Շան. և են. և էն. և ըն. և ին. և ոն. և օն. և ուն. :
 Շաշ. և եշ. և էշ. և ըշ. և իշ. և ոշ. և օշ. և ուշ. :
 Շաչ. և եչ. և էչ. և ըչ. և իչ. և ոչ. և օչ. և ուչ. :
 Շապ. և եպ. և էպ. և ըպ. և իպ. և ոպ. և օպ. և ուպ. :
 Շալ. և ել. և էլ. և ըլ. և իլ. և ոլ. և օլ. և ուլ. :
 Շառ. և եր. և էր. և ըր. և իր. և որ. և օր. և ուր. :

Թաբ. փեբ. փեբ. փըբ. փիբ. փոբ. փօբ. փուբ. :
 փագ. փեգ. փեգ. փըգ. փիգ. փոգ. փօգ. փուգ. :
 փադ. փեդ. փեդ. փըդ. փիդ. փոդ. փօդ. փուդ. :
 փազ. փեզ. փեզ. փըզ. փիզ. փոզ. փօզ. փուզ. :
 փաթ. փեթ. փեթ. փըթ. փիթ. փոթ. փօթ. փութ. :
 փաժ. փեժ. փեժ. փըժ. փիժ. փոժ. փօժ. փուժ. :
 փալ. փել. փել. փըլ. փիլ. փոլ. փօլ. փուլ. :
 փախ. փեխ. փեխ. փըխ. փիխ. փոխ. փօխ. փուխ. :
 փած. փեծ. փեծ. փըծ. փիծ. փոծ. փօծ. փուծ. :
 փակ. փեկ. փեկ. փըկ. փիկ. փոկ. փօկ. փուկ. :
 փահ. փեհ. փեհ. փըհ. փիհ. փոհ. փօհ. փուհ. :
 փաճ. փեճ. փեճ. փըճ. փիճ. փոճ. փօճ. փուճ. :
 փաղ. փեղ. փեղ. փըղ. փիղ. փող. փօղ. փուղ. :
 փաճ. փեճ. փեճ. փըճ. փիճ. փոճ. փօճ. փուճ. :
 փամ. փեմ. փեմ. փըմ. փիմ. փոմ. փօմ. փում. :
 փայ. փեյ. փեյ. փըյ. փիյ. փոյ. փօյ. փույ. :
 փան. փեն. փեն. փըն. փին. փոն. փօն. փուն. :
 փաշ. փեշ. փեշ. փըշ. փիշ. փոշ. փօշ. փուշ. :
 փաչ. փեչ. փեչ. փըչ. փիչ. փոչ. փօչ. փուչ. :
 փապ. փեպ. փեպ. փըպ. փիպ. փոպ. փօպ. փուպ. :
 փալ. փել. փել. փըլ. փիլ. փոլ. փօլ. փուլ. :
 փառ. փեռ. փեռ. փըռ. փիր. փոռ. փօռ. փուռ. :

փաօ . փեօ . փէօ . փըօ . փիօ . փոօ . փոօ . փուօ :
 փալ . փէլ . փէլ . փըլ . փիլ . փոլ . փոլ . փուլ :
 փատ . փետ . փէտ . փըտ . փիտ . փոտ . փոտ . փուտ :
 փար . փեր . փէր . փըր . փիւր . փոր . փօր . փուր :
 փաց . փեց . փէց . փըց . փից . փոց . փօց . փուց :
 փաւ . փեւ . փէւ . փըւ . փիւ . փօւ . փօւ . փոււ :
 փափ . փեփ . փէփ . փըփ . փիփ . փոփ . փօփ . փուփ :
 փաք . փեք . փէք . փըք . փիք . փոք . փօք . փուք :
 փաք . փեք . փէք . փըք . փիք . փոք . փօք . փուք :

Փրօղակէտ մահուան կենարար բանին .
 կենդանի վճկայ տր գրիգորիոս . առ ծը
 նեալն ի հօրէ որդին միածին լոյսըն ճըշ
 մարիտ հայցեալ . լուսաւորել զանձի
 նրա մեր տօյային գիտութիւն :

Փութացիր մեզ յօգնութի առ ի վերուստ
 սբ յօհաննէս . առաքեալ և մարգարէ
 և կարապետ և մկրտող որդւոյն տայ .
 առ քմ բարեխօսեալ վասն
 անձանց մերոց :

ԿԷ

Քաբ .

քաս քէս քէս քըս քիս քոս քօս քուս :
 քալ քէլ քէլ քըլ քիլ քոլ քօլ քուլ :
 քատ քէտ քէտ քըտ քիտ քոտ քօտ քուտ :
 քար քէր քէր քըր քիւր քոր քօր քուր :
 քաց քէց քէց քըց քից քոց քօց քուց :
 քա՛ն քէ՛ն քէ՛ն քը՛ն քի՛ն քո՛ն քօ՛ն քու՛ն :
 քափ քէփ քէփ քըփ քիփ քոփ քօփ քուփ :
 քափ քէփ քէփ քըփ քիփ քոփ քօփ քուփ :

Վնար քաղցրախօս շփային հոգւոյն յօրի
 նեալ մարմնով և մասամբ հոգւոյն առ բըղ
 խեալն ի հօրէ փառակից որդւոյ նք հոգին
 մաղթեա՛. զի մաքրեսցէ ըզմեզ
 իմեղաց մերոց :

Վահանայապետին քի որ իխաջին պատա
 ռագեալ քահանայդ ինքնանըւեր մատո
 ղպաղատանս երգաբանիս և տօնողացս
 շնորհել զքաւութի. առ քս բարե
 խօսեա՛ վասն անձանց մերոց :

Ա

հ

Վաբ

Քաբ.
Քադ.
Քադ.
Քազ.
Քաթ.
Քաժ.
Քալ.
Քախ.
Քած.
Քահ.
Քահ.
Քաճ.
Քադ.
Քաճ.
Քամ.
Քայ.
Քան.
Քաշ.

Եւ արեւական զինու վառեալ մըտեր իմեծ
հանդէս քաջութե. մարտիրոս որդւովդ
իսպարս վկայեա. երազահաս սբդ սարգիս
և մարտիրոս մեծ պըրականորք. բարեխօս
լէրուք առ նոր վասն անձանց մերոց

Քսս . ( ) ծեալմերոյ հայրապետին
 Քալ . գրիգորիոս լուսաւորչին .
 Քատ . ղԼոնդիէ պատրիարդին իկէ
 Քար' . սարիայ հայք առաջին . մեզ
 Քոյ' . մարգարիտ բերին անգին
 Քաւ . ղնշխարսըբոյ կարապետին .
 Քափ . այսըմ հրաշից ներգործո
 Քաք' . ղին տուք օրհնութիւն ազգ
 Քաք' . հողածին :

( ) Իհնէմք ըզբէզ անըսկիզբն հայր որ
 դւոյդ միածնի . զոր առաքեցեր իդար
 ձումնն մոլորեալ ոչխարին . դարձո և
 զմեզ իմեղաց որդւոյքոյ չարչարանօք :
 Գովէմք ըզբէզ բան և լոյս որ զտիրա
 կանքո պատկեր . լուսով ճրագիքոյ գը
 տեալ վերական գնեցեր . կանգնեալ
 զանկէքըսմեղօքքոյին սք չարչարանօք
 Իարեբանէմք զփառակիցդ հօր զհո
 գիգ ճըշմարիտ . որ նորոգեցեր ըզհնա
 յեալքս մեղօք հընոյն ագամայ . նորո
 գեալ և զմեզ իմեղաց նորոգու
 Թեամքքո շնորհաց :

հք

Յաղա

Յաղագս միավանկ բառից և այլ իմն
վանկառուութեց իյորս գոն որք կրկնա
բար կարեն առնանիլ իյերգս եղանա
կաւորս երբեմն իբրև զմիավանկս. և եր
բեմն երկավանկք զայդ դրուլք. դրանց.
դըրուլք. դըրանց. և այլն:

Եւ ի վանկիցն են որ միագիր. և են որ
երկագիր. կամ եռագիր. կամ քառա
գիր. կամ հնկագիր. և կամ վեցագիր. և
կամ թէ ևս յաւելագիր գուցէ պա
տահիցի: որպիսիք են և իբառս. որպէս.
է. եր. նոր. մարդ. կեանք. լրումն:

Եւ վանկ ասի որ միով հնչմամբ լինի
արտաբերեալ: որպէս:

Լ	ւ	դ	ա	յ	ն	ա	մ	պ	ք	ա	մ	բ	ա	պ	ր	.		
այ	ր	.	ս	յ	ց	ա	զ	գ	.	ա	զ	ն	.	ա	կ	ք	.	
այ	լ	.	ա	չ	ք	ա	զ	գ	ք	.	ա	ն	կ	.	ա	ր	բ	.
ա	ր	դ	.	ա	յ	ժ	մ	ա	ր	ս	.	ա	ր	ն	.			
ա	ռ	ն	.	ա	յ	ս	.	ա	մ	բ	.	ա	յ	ն	մ	.		
ա	ն	ձ	ն	.	ա	ն	դ	.	ա	յ	դ	.	ա	մ	պ	.		
ա	կ	ն	.	ա	յ	ս	մ	.	ա	ն	դ	ր	.	ա	ր	կ	.	

հգ

Բանք

Բահր	Վնացս	գլուխ	գւոց
բարձր	գռե	գրե	գւոցն
բայց	գաշտ	գրաւ	գեան
բնաւ	գնա	գալի	գեաց
բիւրք	գնաս	գինեայ	գասս
բիծք	գտա	գամբ	գեամբ
բնա	գթա	գամն	գւոյդ
բնու	գթու	գոռոս ցոյ	գրոն
բիծն	գեա	Վարք	գրուեք
բոյն	գւոյն	գարքն	գրախտ
բոյք	գւոյ	գեամբք	գեղք
բանց	գւոց	գրուես	
բեանն	գւոցն	գժո	Լիք
բոյսն	գիստ	գրա	երբ
բուղիս	գւով	գունաւ	երթ
բոյսք	գեաց	գիսն	լս
բանդ	գեմն	գարձ	երկ
բաշիւ	գրեալսն	գարն	երդ
բեալ	գանդ	գւոյն	երգ
բունք	գունեղք	գիկք	եօթն
բեաց	գւոմն	գորր	եղծ
բումն	գակն	գեքն	
բւլ	գրե	գւոյ	

Օայս .	զսոյն .	զտե .	զբաղ .
զինչ .	զսուգ .	զծա .	զկողմ .
զանձն .	զբոյ .	զար .	զգանա .
զայր .	ջուրս .	զերծ .	զերշ .
զորս .	զամս .	զանդ .	
զնա .	զաղգս .	զոգ .	Թեանդ .
զխաշն .	զթեւ .	զբանն .	Թեանց .
զբէն .	զումք .	զսուբբ .	Թեանցդ .
զբեղ .	զգե .	զմա .	Թեայց .
զոտս .	զանձ .	զտնո .	Թեայ .
զմեղ .	զթլու .	զմլարթ .	Թոռ .
զմեղս .	զբա .	զմայր .	Թոռե .
զկե .	զկար .	զհա .	Թիւն .
զնետս .	զկը .	զնո .	Թամբք .
զսուր .	զմիշտ .	զձեղ .	Թուհս .
զուհին .	զլու .	զբրիւ .	Թուհք .
զձայն .	զակա .	զեան .	Թանց .
զկառս .	զլո .	զինք .	Թիւն .
զհայր .	զհե .	զպը .	Թիւնս .
զուխտս .	զբե .	զհո .	Թեանս .
զձեռս .	զպար .	զգի .	Թիւք .
զհետ .	զե .	զմար .	Թեանն .
զմի .	զնը .	զխոր .	Թեմք .

Վերս	Քսե	Խնդ	Տերքն
Ժեա	ըիւ	խու	Տինն
Ժանդ	ընի	խրա	Տիցն
Ժոյժ	ըւե	խղես	Տնիդ
	լեալք	խեաց	Տինդ
Խւր	լոյսն	խարհս	Տերս
ինչ	լոցն		
ինձ	լուռն	Մագո	Մայսր
ինքն	լեա	Տնայ	կեանս
իսկ	լոյն	Տնաւ	կեանք
իւղ	լեացս	Տնունդ	կաթն
իցն	լոցս	Տագք	կուովք
	լամն	Տալր	կուռս
Խոր	լիսն	Տեալ	կեայց
լեան		Տեաց	կեաց
լուաւ	Խորատ	Տեալս	կանջք
լուան	խիստս	Տեալն	կեալն
լցան	խօսք	Տուժք	կիչք
լոյս	խօրս	Տնին	կնից
լոյսք	խօրք	Տնեալ	կոյս
լիւն	Խանք	Տնող	կիւղ
լիւր	Խայթ	Տոյլ	կեայ

կնիք	կայք	հայրն	Վեթ
կայք	կայն	հայրդ	ղեաք
կինս	կեաղ	հայն	շաքս
կերս		հարս	ղեղն
կոյթ	հարք	հուրդն	ղեալ
կեա	հարքն	հրաշս	շայս
կցե	հրոյ	հայք	ղումք
կուռնս	համր	հոյլք	ղովտ
կրե	հեղք	հեաց	ղօթս
կրի	հողմ		ղեղք
կորդք	հողմք	Ղեռս	ղեղքն
կանց	հասա	ձայն	ղիշս
կրին	հուրդս	ձգել	ղանդք
կերք	հուրդ	ձեռք	ղեան
կոյսն	հրե	ձորձք	ղերս
կցին	հնա	ձանց	ղածք
կանք	հզօ	ձուռնս	ղինս
կրա	հարց	ձոյց	ղուռնս
կուռնքն	հիճս	ձինս	ղածս
կանցն	հեա	ձգե	
կրե	հօրն	ձեա	Ճարպս
կառս	հուրն		ձեռնձք

հէ հ ճից ճիւղք

Ճարպք	✠ Իւն	✠ յանձն	✠ նէճք
Ճանճք	մուլն	յոյս	նուանդ
Ճոյսն	Ֆուլ	յորս	նեօք
Ճոււե	մայքն	յոյսն	նեայ
Ճարք	մեա	յայն	նուի
Ճակք	մեղս	յղա	նայք
Մայր	մօրն	յղաս	նօթս
մայրք	մեան	յայս	նարհս
մարդ	մամբ	յոյնք	նեայ
մարդք	Ֆոյ	Վայն	նմա
մերձ	Ֆոյն	նայնք	նայնք
մնայ	մանս	նման	նակն
միշտ	միսն	նետս	նեալն
մեծս	նորք	նոցն	նեալն
մեղք	նոյնք	նեալք	նոմբ
մերկ	նոյնդ	նեմբ	նայք
մերկք	նոյն	նեմք	նայք
մտից	նօղք	նայք	նիչն
միտս	նեայց	նիչն	նացն
մովք	նուանդ	նացն	նալն
մուլնս	նուանս	նալն	նուոյն
մեանս	նուան	նուոյն	նուան
	յաղգք	յաղգս	յաղգս

3333

Շիւղք	Չուհա	Չուրց	սուրբն
շալք	էայ	շերմն	սանձ
շուրշ	էայ	շոյն	սանձա
շանց	էմք	շիւր	սիրտք
շուշտ	շարք	շիւրք	սիրտս
շանս	շորք	շառն	սրահ
շուհք		շեալն	սրահս
շէայ	Պսակ	շրոյն	սրոյ
շէա	պտուղ		սմա
շիւք	պարտք	Ուանց	ստեղծ
շարժ	պիղծք	ուլւծ	անոյց
	պինտ	ուողլ	սուիկ
Ոյք	պանս	ուայս	սէայց
ուհկն	պետսն	ուեաւ	սէակ
ուղխք	պարս	ուինքն	սոմն
որդն	պաշտ	ուինն	ստեղ
ոտն	պատն	ուեաց	սիրտ
ուրք	պարհս	ուիւ	սրո
ուրքք			սարդք
ուրո	Ջանք	Սոյն	սացն
ուրքն	շուրք	սուրք	սերմն
ուրն	շուրս	սուրքք	ստո
որս	շուրցն	ՀԹ	ստո

ստոճէ	Տապք	տառս	աբք
սկիզբն	տունդ	տիրս	րակք
ստու	տէրդ	տանս	րոսք
սկըշ	տէարք	տանց	րեանն
սուցն	տիւք	տրաստ	րուցս
սունս	տիւն	տոճով	րոցն
ստոճէր	տարմք	տոճէալ	րեանց
սիւն	տուշտ	տեանց	րանս
ստա	տեառն	տեաց	րեալն
սպիք	տեառնից	տոճո	րւոյ
սեակն	տնանկք	տոյն	րեսք
սնո	տոհմք	տեօք	րանդ
ստե	տայց	տոյց	րիւն
սնու	տնանկ	տնօ	րեսս
	տիկս	տացն	րեալսն
Սրէժ	տիկք	տեալսն	րովք
վասն	տանկ	տունն	րենն
վիշտք	տեւյ	տեան	րիշտս
վկայք	տեա	տեղք	րիշտն
վոճեա	տոճաժ	տանն	րիշտք
վէրք	տաքս	տոճարք	րեա
վանկք	տոճաժս	տոճէ	րարդ
վարս	տնի	տունկն	րարդք

րիսպ	•	Յուց	•	ցհա	•	փողք	•
րեւք	•	յերբ	•	յրե	•	փշոց	•
րէնս	•	գաւք	•	ցիւք	•	փշոկ	•
րիսպս	•	ցանձն	•	յեւաւն	•		
րինս	•	ցուլք	•	ցո՛ւածս	•	Քուլք	•
րեաւ	•	ցա՛ւս	•		•	քաղցր	•
րէնք	•	ցա՛րք	•	Լանդք	•	քիմս	•
րէլն	•	յեայ	•	ւիղս	•	քիւք	•
րեան	•	յայց	•	ւիդք	•	քնոյ	•
րեայց	•	ցանց	•	ւիղքն	•	քոյդ	•
րեմն	•	ցօլն	•		•	քուրք	•
ոյս	•	ցայք	•	Փառս	•	քասն	•
րիսպքն	•	յւոյ	•	փառքն	•	քեաց	•
րաստ	•	յեալս	•	փայտք	•	քոյն	•
րաստք	•	ցո՛ւածք	•	փօքր	•	քեալ	•
	•	յրո՛ւ	•	փուշք	•	քեան	•
	•	ց	•		•	քշա	•

( ) Կնի ուսանելոյ զվանկառութիս
 որէ՛ ձայն անկատար. պարտի իմանալ
 և զբառս. որք լինին արտադրեալ իշա
 րազուգութե՛ վանկից. որէ՛ ձայն կատա
 ձն
 րեալ

րեւը՝ յիպէս ե իբառիցն գոն միա
 վանկ, երկավանկ, եռավանկ, քավանկ
 հնգավանկ, վեցավանկ, եկամ ես
 յաւելլաւանկք :

Զաղագոս երկավանկ բառից :

Ըն ախտ. † ցո վէստ † ես Թեր
 ան բիծ . † ցը տեալ . եր գովք :

աղ բիւր . գնա ցիւք՝

ար դարն . գըն տակք Սու գեալք

ան տուտա զու սումն .

ա ուեալ . Դես պանք զոնար Թուէք

ան վրէպ : դար ձուլք զի րեարս .

† Էր րանց . զը տեալք .

Լա րեք . զըպ րոց . զի նեալք .

բազ մէք . դրախ տին զին քեանո :

բու րումն գնե լով

բըղ խեալն դը պիւք : Լա ալ

բու Ժումն ե իցո

բազ ձանք . Լա լար . ե առ

բազ մաց : եր Թայր . ե ալք

եղբայր . ե հան

Գան ձիւք ե կեալ . ե հաս

գու մարք † եզրաս † ձբ Ըն

Թի Թացք	Ճա սաստ	Օա նուհք
ընտ րողք	ին քեանք	ծա նեայք
ըն տիրք	ի նուհքն	ծա նեաք
ըն չեւք	ին քեանց	ծա գուհն
ըմ բիշք	իւր եանց	ծաղ կուհք
ընկ ուղք	իս կոյն	ծաղ կեալք
ընթ րիս	ի ջեալք	ծո վաիք

Թւու չուհք	Լ րիւք	Վա ցուրդ
Թա կարդք	լէ րանց	կա պերտ
Թեւ ճք	լըր մուհք	կա պարճք
Թա փեալք	լու սինք	կեդ րոն
Թո վիջք	լւն ցայց	կիպ րոս
Թու նիւք	լուե ցոյց	կանգ նուհն
Թո ղեալք	լիւս արոս	կար գեալ

Ժո ղովք	Խո րին	Հան գերճ
Ժա ուանգք	խոր հուրդք	հաշ տուհն
Ժրա ջանք	խա րիսիք	հրա հանդ
Ժա նիք	խո րիսի	հե րակլ
Ժլիս տողք	խոր հողք	հաւ ուկ
Ժայ Թքեալք	խո րանք	հիւ սիս
Ժլպ տեալք	խըն դուհն	հրեշ տակ

Չանձ րոյթ	Մար միք	Շոր հումն
ձօ նումն	ման կուհք	շըր ջանք
ձո րակ	մա նումք	շաղ կապք
ձի ալ	մըժ զոհք	շնոր հեալք
ձիւ լեալք	մայ ր'ք	շի նոճածք
ձոճա զէշ	մաք րեալք	շան թեալք
ձայ նեալ	մաղ թահք	շա պիկս

Պէն ջակ	Յայտ նեալ	Ու սումն
շու կաս	յաղ թօղք	ու սեալք
շօ շումն	յան ցանս	ո շորկ
շէւ ի	յան դուհդս	ո լուն
շօ շանջ	յու շումն	ուխ տիւք
շէ կօք	յո գուհք	ո րակք
շօ շակ	յա րեալք	որ դեակք

Ղա ճահչ	Վա հանգ	Չօ փումն
ձէ պումն	նա քո՛ր	չոճե ցեալք
ձ'նձ շուկք	նե րումն	չ' գան
ձի րանք	նան րեալք	չոճե լուլ
ձըգ նեալ	նե ղիչք	չոճե ս ցեն
ձաւ քաղ	նե ցուկք	չա փօղք
ձա ղատք	նո վիմք	չան ցեալ

Սանդուխտք:	Ե Զանք:	Րաբունք:
պատանկք	սահ մանք:	րամեսլք:
պարիսպք	սրոբէք:	րոտեալ:
պարսիկք	սրատեսք:	րամից:
պետրոս	ստեղծումն	րասդոն:
պարծումն	սեգովք:	րախաբ:
պանծալ:	սադովկ:	

Յայլամն	Սարժումն
լերմուղ	վանդակք
լրագնաց	վկասք:
լեռումն:	վայրիք:
լոբեակ:	վարկեսլք
լոլոք:	վարեալք:
լրաղացք:	վախճանք:

Աաբբի:	Տարփումն	Լիւծեալք
առբէն:	տեղումն:	լիւսիս:
աւտին:	տեսիլք:	լիւսիւք:
աագաւ:	տնանկաց:	լիւթիւ:
աափսակ:	տիւրոս:	լիւսին:
աասիմ:	տաւիղք:	լիւսեալ:
աւնկաւք:	տետրակք:	լիւսեա:
		ձէ՛ Փայ

Փայ լահն	•	Քրիս տոս	•	( ) Գուտ	•
փայ լումն	•	քրօ բէք	•	օ ծուճն	•
փըր կանք	•	քոյ ին	•	օ Ժիշոք	•
փր կէտլք	•	քան քարք	•	օ Ղակք	•
փա փուկք	•	քա Ղաքք	•	օ շինդր	•
փան դանդք	•	քան դակք	•	օ տարքն	•
փո խուճն	•	քոյ ոյ	•	օ ճառ	•

Նորորդ աստիճան բառից որք լինին
յերից վանկից:

Ը տուն ած	•	Պաք ըի էլ	•
աք ըա համ	•	գա լի լեայ	•
ան դա մանդ	•	գէ ըամ բարձ	•
աշ տա ըակ	•	գան ձա նակ	•
ա պաւ էն	•	գոյ ա ցեալ	•
ա ըէ գակն	•	գո վէս տից	•

Բա ըէ ըարն	•	Պըռ նա պան	•
բեթ ղէ հեմ	•	գա սե լով	•
բնա կու Թիւն	•	գէ ըա ձայն	•
բաղ գա տեալ	•	գրա մա կշիւ	•
բու ըաս քան	•	գա տա լորք	•
բար ձրա բերձ	•	գար ձէ լոյ	•
Ժ Ը	•	ձլ	•

Ե կա՛ն որ

է մա՛ն ուս

էր Թայ ին

էր կո քին

էր կո ցունց

է րեւ եալ

Օին քե նէ

զէ կուց ման

զօ րա ցոյց

զուար ճա ցոյց

զաւա քեալն

զայ նո սիկ

Ե ու Թիւն

է ա կան

է ա ցունմն

է ա պէս

է ա ցեալ

Բն տրե լոց

ըն կա լեաք

ըն կալ ցուք

ՕԻ

• ըն գու նալք •

• ընթ հա նուր •

• ըն տա բոյս •

• Թա գա՛ն որ •

• Թեւ աւոր •

• Թուու ցե լոց •

• Թարգ մա նեալ •

• Թո շու Թիւն •

• Թա գա գրեալ •

• Եա մա նալ •

• Ժաւաւն գեալ •

• Ժո շո վուրդ •

• Ժո շո վեալ •

• Ժաւաւն գորդք •

• Ժա մա նեալք •

• Իս րայ ել •

• Ի րաւ ունս •

• Ի մա ցեալ •

• Ի մաս տուէք •

ձէ

Ինք

ինք նա հաճք

իւ բայ ինք

ՊՄՄ

Եւ նա նիստ

էն նա ցեալ

լու սա սփիւռ

լու սա զգեաց

լաւ ա պէս

լու սե զէն

Խան ձա բուր

խեց գե տին

խո բա գէտ

խան դա կաթ

խա չա կից

խա չա կցեալք

Օա նե բուր

ծայ բա գոյն

ծա նու ցեալք

ծաղ կա զարգք

ծե բա ցեալք

ծա լա լուսն

Զ զարի

Լամ նա սայլ

կոս տան գին

կրօ նա լոր

կա տա բեալ

կա տար մուկք

կի նա մօն

Հայր զար

Հայ բա պետ

հե զի նախ

հան դեր ձեալ

հրա ծո բան

հրե զի նաց

հայ աս տան

Զայ նա կցեալք

ձայ նա կիցք

ձու լա ծոյք

ձանձ բա ցեալ

ձի ա ստկաց

ձո զա բարձ

ձը

Պէ

Պէ կա վար

շամբ բա րօք

շէ կա գնա

շօ շան ջումն

շէ բէ ոս

շէ շա Թիւր

ՃԶԳ

Ղա ուա գայթ

Ճա նա պարհ

Ճրա գա րան

Ճէ մա կանք

Ճգ նաւ օրք

Ճգ նա զգեացք:

Սա րի ամ

մայ րօ րէն

մա նաւ անդ

մտեր մու Թեամբ

մաք րա միտ

մաք րա փայլ

Յի սու սի

յայտ նու Թիւն

յա րա ցոյց

յի րաւ ունա

յա կօ բոս

յօ հան նէս

Նա խա հայր

նէփ Թա ղիմ

նայ ա սն

նո րա գիւտ

ներ բէ րումն

նմա նու Թեան

Շա ուա ւիշ

շնոր հա զարդ

շա րա կան

շը ջա փակ

շի կա գոյն

շիւ ար եալ

Ուխ տա գրեալ

Ռուխ տա զանց

ՃԶ ուխ

ուի տա գրոյժ • Ջէ աւ ցուան •
 ոս տա քանց • Ջրա չար չար •
 ո բո նուան • Ջեր մե աւանդն •
 ոս կե գոյն •

Չար չա րանք • աւ փայ ել •
 չա րա կրեալ • ալս տա կեո •
 չա փա լոր • աւմ կա կան •
 չո րա ցեալ • ալմբա հար •
 չա փա կան • աւփ սա կեան •
 չա փես ցես •

Պաշ պա ջուան • սաստ կա գին •
 պա ճու ճանք • ստո րան կեալ •
 պաշ տօ նեայք • ստոյ ի կեանք •
 պաշ տա կանք • սար տու ցեալ •
 պրն դա կաղմ • սա նա տրուկ •
 պատ կա նեալ •

Ջնա րա հարք • վէ րա տրոշ •
 Ջա տա գովք • վաս տա կեալ •
 Ջեր մու Թիւնք • վէ րա տին •
 Շ վա րա գոյր •

վէ մա խոհ	•	Էլի սեօ ցին	•
Տար փա ցուփն	•	Էիլ րա քանչ	•
տղայ օ րէն	•	Փա փա գուփն	•
տի բէ րոս	•	փու Թա ցեալ	•
տըն կաւ էտ	•	փո խսր կեալ	•
տէն չա լի	•	փայ լու նակ	•
տա նու տէր	•	փո խա գրեալ	•
Րէ նա կան	•	փա րէ լի	•
րա բու նւոյ	•		
րա կէր տեալ	•	Քրիս տո սի	•
րա բու նեայ	•	քա հա նայք	•
րախ ճա կան	•	քաղ ցրա ճայնք	•
րա խա ցեալ	•	քար տու զարք	•
Յաս մնա կան	•	քա ուան կիւն	•
ցան կու Թիւնք	•	քա րո զեալ	•
ցան կա լի	•	( ) րի նակ	•
ցո րէ նոյ	•	օ րի որդ	•
ցըր տա շուկնչ	•	օ գոս տոս	•
ցօ զա գին	•	օդ նա կան	•
Էիլ սի սիլ	•	օ րա գիւտ	•
Էիլ Թա կան	•	օ րա կալ	•
Էիլ ծէ լոյ	•	Քահ րա պատ	•
		զա	•
		Յա	•

Յաշագոս քառավունկ բառից :

Բստո՛ւն ա ծա մայր
ար քայ ու թիւն.
ար քայ ա րան.
ան էզ րա կան :

Բա րե խօ սեւ .
բար գաւ ա ճեւլ .
բիւ րա պա տիկ :

Ղա րնա նա բեր .
գրի գո րի սեանց .
գո րո վա գու թ :

Ղա շնադրու թի
դա րա նա ղեաց .
դու զնա քէ իւ :

Երա նա կան .
է րու սա ղէմ .
է կէ ղե ցեայց :

Օար մա նա լի .

զօ րա վա րաց .
զայրա գնա պէս :

Լա ա կա կան .
էմ մա նու էլ .
է ա կա նի :

Լի կա լա րուք .
ըն դու նե լեաց .
ըն դու նա րանք :

Թա գաւ ո րաց .
թե լա դրու թիւն
թա գա զար դեւլ

Եա ուն գաւ ուրք
ժա մա դ ի տակք .
ժո շո վը դեւմբք

Ի րաւ ա փառք .
իւ րա քան չիւր .

ըբ ինք

Ինք նա նու՛ն էր : Ճէ զո՛ւ նա զարդ .

ձիւ նա տես լեա՛յց

Լու սա ճա ճանչ .

լայ նա տա բաժ .

լու սա պա ճոյճ :

Պարմբարա փայլ .

ղէ կա վա բեալ .

զու՛ն կի ա նոս :

Խրթ նա ծա ծուկ

խան դա կա թեալ

խո բա նա յարկ :

Ղա նա պար հացն

ճրգ նո զա կան .

ճըռռռ զա պէս :

Ո՛հ բա նա զգէաց

ծաղ կա ծա լալ .

ծի ծա զա խիա :

Սան բա ծաւ ալ .

մի ա հա զոյն .

մա տըռռուա կեալ

Լա թու զէ կոս .

կա թու զէ կէ .

կամ նա սայ լիւք :

Յի սու սաւ անդ

յու սա դրու թիւն

յար մա բե ցեալ :

Հրա մա նա տու

հրէշ տա կայ ին .

հա զոր դու թիւն

Վո բա կաղ մեալ

նախ նա սե բուհդ

նախա դրու թիւն

Չայ նա կցե լիլ

ղգ Ե

Շարա հիւսէ ալ։ Սրբա նո՛ւ էր.
շքքէ զազարդ։ սիրա հաբուսն.
շարա մա նեալ։ սո զո մօ նեան։

Ոսկի ա ձոյլ։ Սէրա հասուսն.
ու սուս նա կան։ վախ ճա նօ րէն.
ո տա նաւ որք։ վա նա կա նաց։

Չքնա զա գէշ։ Տարաշխար հիկ
չա փաբէ րեալ։ տե զա փո խեալ.
չան կա նե լով։ տար բէ րե լով։

Պարա գրա պէս Րաբու նօ րէն.
պարու նա կեալ։ րա կեր տո զին.
պայ ծառա ցեալ։ րա խա ցե լոց։

Րահազգես տեալ։ Յաւա գնաբար
շահաւ ո րեալ։ ցե զա հա մար.
շեր մեռան դից։ ցան կա պատուսն.

Ռաբբիա կան։ Իհլ թա կա հաց.
ու տ նա ճաշակ։ իհլ սի սա բնակ.
ու լիբա հա րեալ։ իհլ րա քան չիւր
զք փա

Փառա տրու թի՛ք քա հա նայ ից։
փայ լակնա սքանչ
փրկ չա նը շան .

( ) րի նա պահ
օր հնա բանեալ .

Վրիս տոսա ծիր օ րէ նըս գիրն։
քանքա րա շահ .

Յաղագս հնգավանկ բառից .

Ըստ զա բաշ խա կան
է րա ժըշ տա պէս
է ու թէ նա կան
ըն չաւ է տօ րէն
ինք նիշ խա նա կան
ոս կի ա պա տեալ
օ զա մա նէ կաւ

Յաղագս վեցավանկ բառից .

Ը նա պա տա կա նի
էր կնա քա զա քա ցին
Է կէ սի աս տի կեայ .

( ) րհ նա բա նու թէ նա կանք։

Ի Վ շէ Ու

330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400

Ասանելով զհեքակապուծիս վան
կառուծեանցն և զբառս. այնուհե-
տե պարտի իմանալ և ճանաչել զբանս
որք լինին շարագրեալք ի բառից:

Յաղագս բանի: Իրգոն
Ամեր յերկինս և յերկրի. զամե-
նայն զոր ինչ կամեցաւ և արար .

Սա արար զմեզ, և ոչ մէք էաք. մէք
ժողովուրդք և խաշն արօտի նորա:

Արեւք ընդ գրունս նորա՝ զերա-
ւունսն իոստովանելով. և օրհնու-
թք ի յարկս նր՝ զբարիս գործելով.

Սա ինքն է տր տօճ մեր. յամենայն
երկրի են իրաւունք նորա:

Գ
Ըրդ ահաւասիկ տառքն բովանդակ՝
լի. երկու ևս յաւելեալք. որք եղեն
աեսեալ կերպիւք. ուսուցան անո-
ւամբք: Բաժանեցան ձայնաւորօք և
բաղաձայնիւք. և ձայնաւորքն ըստ ին-
քեանց առանձնապէս, և կամ զու-
գեալք ընդ բաղաձայնիցն՝ ելին ի հեք
և ի վանկառուիս: Սոյնպէս և վանկքն՝

արտագրեցին զբառս **Եւ** իբառիցն
շարագրութէն ծանուցաւ բանն :

Եւ թէ բանն իյորքանս ունի զբա
ժանուսն և որպէս շարագրի ուղղա
պէս ուսուցանի իբերթողաց
քերականութեամբն :

Եւ բանն ծանուցանելով մեզ զարա
րիչն մեր և զերաւունս կամաց նորա .
ուղղէ զգնացս մեր բարեպէս կեն
ցաղիւք ի ճանապարհն կենաց
և փրկութեան :

✠ — ✠ — ✠ — ✠
Եւ այց և աստ դարձաւ ի սկիզբն տա
ռից պարտի ուսանիլ և զթիւս համա
րողականս : որքեն այսպէս :

ա մէկ .	1 .	✠ Ժ տասն	10 .	✠ Ճ հա
բ երկու .	2 .	ի քսան	20 .	րիւր . 100
գ երեք .	3 .	լ երեսուն	30 .	մ երկուհա
դ չորս .	4 .	խքառսուն	40 .	րիւր . 200
է հինգ .	5 .	ծ իսուն	50 .	յ երեք հա
զ վեց .	6 .	կ վաթսուն	60 .	րիւր . 300
է եօթն .	7 .	հ եօթանա		ն չորս հա
ը ութն .	8 .	սուն	70 .	րիւր . 400
թ ինն .	9 .	ձ ութսուն	80 .	շ հինգ հա
		✠ ղ իննսուն	90 .	րիւր . 500

Ծ վեց հարիւր 600
 Շ եօթն հարիւր 700
 Խ ութն հարիւր 800
 Չ ինն հարիւր 900
 Խ հազար 1000
 Խ երկու հազար 2000
 Վ երեք հազար 3000
 Խ չորս հազար 4000
 Ը հինգ հազար 5000
 Զ վեց հազար 6000
 Է եօթն հազար 7000
 Վ ութն հազար 8000
 Զ ինն հազար 9000
 —————
 Խ անգամ մէկ 1
 Բ անգամ երկուքն 4
 Գ անգամ երեքն 9
 Դ անգամ չորսն 16
 Ե անգամ հինկն 25
 Զ անգամ վեցն 36
 Է անգամ եօթն 49
 Ը անգամ ութն 64
 Թ անգամ ինն 81
 Ժ անգամ տասն 100
 Ժա անգամ Ժա 121
 Ժբ անգամ Ժբ 144
 Ժգ անգամ Ժգ 169
 Ժդ անգամ Ժդ 196

Ժե. անգամ Ժե 225
 Ժզ. անգամ Ժզ 256
 Ժէ. անգամ Ժէ 289
 Ժը. անգամ Ժը 324
 Ժթ. անգամ Ժթ. 361
 Ի անգամ. Ի. 400
 Իա. անգամ. Իա. 441
 Իբ. անգամ Իբ 484
 Իգ. անգամ Իգ 520
 Իդ. անգամ. Իդ. 576
 Իե. անգամ Իե 625
 Իզ. անգամ Իզ. 676
 Իէ. անգամ Իէ 729
 Իը. անգամ Իը 784
 Իթ. անգամ Իթ 841
 Լ անգամ Լա 900
 Լա անգամ Լա 961
 Լբ. անգամ Լբ 1024
 Լգ. անգամ Լգ 1089
 Լդ. անգամ Լդ 1156
 Լե. անգամ Լե 1225
 Լզ. անգամ Լզ 1296
 Լէ. անգամ Լէ 1369
 Լը. անգամ Լը 1444
 Լթ. անգամ Լթ 1521
 Խ. անգամ. Խ. 1600
 Խա. անգամ Խա. 1681
 Խբ. անգամ Խբ 1764
 Խգ. անգամ Խգ 1849

խդ անգամ խդ. 1936
խե անգամ խե. 2025
խշ անգամ խշ. 2116
խհ անգամ խհ. 2209
խը անգամ խը. 2304
խթ անգամ խթ. 2401
ծ անգամ ծ. 2500
ծա անգամ ծա. 2601
ծբ անգամ ծբ. 2704
ծգ անգամ ծգ. 2809
ծդ անգամ ծդ. 9216
ծե անգամ ծե. 3025
ծզ անգամ ծզ. 336
ծէ անգամ ծէ. 3249
ծը անգամ ծը. 3364
ծթ անգամ ծթ. 3431
կ անգամ կ. 36300
կա անգամ կա. 721
կբ անգամ կբ. 3844
կգ անգամ կգ. 3969
կդ անգամ կդ. 4096
կե անգամ կե. 4225
կզ անգամ կզ. 4356
կէ անգամ կէ. 4437
կը անգամ կը. 4624
կթ անգամ կթ. 761
չ անգամ չ. 4900
չա անգամ չա. 5041
չբ անգամ չբ. 5134

ճգ անգամ ճգ. 5329
ճդ անգամ ճդ. 5676
ճե անգամ ճե. 5625
ճզ անգամ ճզ. 5776
ճէ անգամ ճէ. 5929
ճը անգամ ճը. 6084
ճթ անգամ ճթ. 6241
ձ անգամ ձ. 6400
ձա անգամ ձա. 6561
ձբ անգամ ձբ. 674
ձգ անգամ ձգ. 6389
ձդ անգամ ձդ. 7056
ձե անգամ ձե. 7225
ձզ անգամ ձզ. 7396
ձէ անգամ ձէ. 7569
ձը անգամ ձը. 7744
ձթ անգամ ձթ. 7921
ղ անգամ ղ. 8100
ղա անգամ ղա. 8281
ղբ անգամ ղբ. 8464
ղգ անգամ ղգ. 8649
ղդ անգամ ղդ. 8836
ղե անգամ ղե. 9025
ղզ անգամ ղզ. 9216
ղէ անգամ ղէ. 9409
ղը անգամ ղը. 9604
ղթ անգամ ղթ. 9801
ռ անգամ ռ. 10000
ռ

Ետրոս վէմ հաւատոյ . ան
յաղթն իդրանց դ ժոխոց :

Սոյոս ընտրեալ անօթն . Լաե
սանօղ երրորդ երկնից : Ե

Յաղագս մանկանց . առ' ի կրթութի .
և վարժութեան ի կրօնս . քրիստոնէութե :

Հարց :

Ո՞ր ԿՐԻՍՏՈՒՆԵՒ՝ Յես
Պատ : Եւ յո՞ւս քրիստո
նէայեմ շնորհօքն ՎԷ :
Օ՞րն չնշանակէ ասեւն
քրիստոնէայ :

Վշանակէ զայնոսիկ՝ որք հաւատան
'իքս'ութէ է թծ և ունին զգաւանութի
հաւատոց նր . և զծնունդն վերստին
սր աւազանաւն մկրտեալք յանուն ա
մենասր երրորդութեն Հօր և Սրգւոյ
և Հոգւոյն սրբոյ . և զխորհուրդ կենա
րար մարմնոյ և արեան նորին ճաշակման
'ի փրկութի և 'ի կեանս , 'ի քաւութի
և 'ի թողութի մեղաց , և զնշանն սր խա

զինքի զէն անպարտելի և ամենայն ժամ
 ի պարծանս հաւատոյ: զորս նա ինքն
 արն մեր աւանդեաց իւրոց հաւա
 տացելոցն: Եւ զխորհուրդ սիրելոյ
 զմիմեանս անկեղծական մտք: Եւ սակ
 և կերպարան հաւատոյս այսմիկ:
 Հարց: Եւ որե դաւանութի հաւա
 տոցն որ ի ԲՅ ՅՅ:

Պատ՛. Բն զոր ընկալէալ ունի Մայր
մեր ընթհանրական Կաթուղիկէ և
Բաքէլական Եւ Եկեղեցի յԲաքէ
լական քարոզութեց, և իսբ հարցն ուղ
ղափառ դաւանութե ի վր վիմի հաւա
տոյ. շինեալ և հաստատեալ ի վր հիման
Բաքէլոց և մարգարէ ից. որոյ գլուխ
անկեանէ՝ Տրն մեր Յս Քս:

Դաւանեա՛ւ ուրեմն եդու զնոյն
դաւանութիւնն:

Հրաժարելի է նախ'իչարէն խաւարա
սիրէ՝ ունելով զգէմն երեսացն յարե
մութոյ, և զձեռսն կոր'իվայր:

Кр. манускрипта
М. 139 р. 132

4

— 77 —

Богородице, Милостивой

Մտէք առաջիկէ ինքն յեմք ծանե-
 րուք զի նաեւ նոր նաեւ մեր:
 Կուռքն կենաց մըտից յի նաեւ ճշմա-
 րիտ. մոյժ և զմեզ առ հայրըդ. քո
 հոգւոյդ սըրբով:

րաժարիմք՝ ի տանայէ. և յամի ա
բեռութիւնքն. ի պատրանացն. ի
խորհրդոցն. ի գնացիցն. ի
չար կեցնքն. ի չար հրեշտակացն. ի չար
պաշտօնեիցն. ի չար կամարարացն. ի
Եւ յամ չար դժբախտեանն նորայ:
Հրաժարելով հրաժարիմք:

Երիցս կրկնելով երես ի յարեմուտս:

Եւ ապա գառնայ ի յարեւելս՝ ասելով.
Եւ պա գառնամք ի լոյս անոթութե.
Եւ սկսանի զգաւա ութիս դայս
ձեռնամած և բացագլուխ:

ոստովանիմք և հաւատամք ա
մենաւատար սրտիւ. ( ) Հայրն ան:
Ինչ զանձին. և ինչ զսկի բն. ի
և ծնող որդւոյ. և բնող հոգւոյն
սրբոյ. Հաւատամք զբանն. ինչ.
Ինչ զ ծն ալ և սկսեալ ի հրէ նախ
ճոյ. քան

քան զյաւիտեանս: || 'Ճ յետոյ և ոչ կր
 սեր: || յԼ որ քան հայրն հայր' Ընմին և
 որդին որդի: Հաւատամք՝ զմք հոգին
 անեղանժամանակ, ոչ ծնեալ, այլ բըղ
 խեալ՝ ի հօրէ. և ակից հօր, և փառակից
 որդւոյ: Հաւատամք գերբորդութիւն
 սբ. մի բնութի. մի Մ. Թութիւն. ոչ
 երեք անձք, այլ մի Մ. մի կամք. մի Թ.
 գաւորութի. մի իշխանութի. արարիչ
 երևելեաց և աներևութից: Հաւա
 տամք յեկեղեցի սբ, ղ Թողութի մեղաց
 հաշորդութե սրբոց: Հաւատամք ըզ
 մինն յերկց անձանց զբանն Մ. Ծնեալ ի
 հօրէ նախ քան զյաւիտեանս. ի Ժա
 մանակի ի ջեալ յանձաժին կոյսն մարի
 ամ: Մ. Լեալ յարեմէ նր՝ միաւորեաց
 ռիգ իւրում Մ. Թութեն. Մին ամսեաց
 Ժուժկալեալ յարգանդի անարատ
 կուսին. և եղև Մ. Կատարեալ մարդ
 կատարեալ հոգւով. մտաք. և մարմնով
 մի անձն. մի գեմ. և միաւորեալ մի բնու
 թք: Մ. Եւ մարդացեալ առանց փոփոխ
 ճեման.

ման. առանց այլայլութե. Մես րմն յղու
 թի և անապահան ծնունդ: Սպ ղչէ քս
 կիզբն Մծութե նր և ոչ վսխճան մարդ
 կութե նր: Օր Յս Քս երեկ և այսօր
 նոյն և յաւիտեան: Հաւատամք զՏրն
 մեր Յս Քս շրջեալ իմք երկրի յետ
 երեսուն ամաց եկեալ ի մկրտութի
 հայր վկայեալ դան որդի իմ սիրելի և
 հոգին սբ աղաւնակերպ իջլ իմր նր փոր
 ձեալ իստանայէ և յողթեալ նմա:
 Քարողեալ մարդկան զերկութի:
 Բշխաւեալ մարմնով. վաստակեալ
 քաղցեալ և ծարաւեալ: Յետոյ եկեալ
 կամաւ ի ճարչարանս. իսչեալ մեռեալ
 մարմնով, և կենդանի Մծութեն մար
 մինն եդեալ ի գերեզմանի՝ միաւորեալ
 Մծութեն և հոգւովս իջեալ ի գոթոխս՝
 անբաժանելի Մծութեն. քարողեալ
 հոգւոցն՝ աւերեալ զգոթոխս. և աղա
 տեալ զհոգիսն: Յետերից աւուրց յա
 րուցեալ ի մեռելոց. և երևեալ աշակեր
 տացն: Հաւատամք զՏրն մեր Յս Քս

ՃԳ

նուին

նովին մարմնովն համբարձեալ յերկինս
 և նստեալ ընդ աջմէ հօր: Բայ և գալոցէ
 նովին մարմնովն և փառօք հօր՝ դատել
 զկենդանիս և զմեռեալս: Բայ և յարու-
 թի ամ մարդկան: Հաւատամք և զհա-
 տուցումն դործոց. արդարոցն կեանք
 յաւիտենական. և մեղաւորացն
 տանջանք յաւիտենական:

Բայ և ուղղափառ դաւանութիւնն
 քրիստոնէից:

✠

Իսկ և այս սխալմունք մեղանայ՝ որ ասի
 պատահական յանցանք. զղջականք,
 կամ զղջանալիք:

Չդեալ իծունիս կցեալ ձեռօք՝ ա-
 ռաջի խոստովանահօրն. ասացէ
 զղջական մտօք:

Եւ զայ ամենայն երբոր
 գութն հօր և Բրդւոյ և
 Հոգւոյն սրբոյ: Եւ զուրեւ-
 եմ այ խոստովանիմ առաջի
 այ՝ և սրբուհոյ անձնին՝ և

ՃԵ

առա

առաջի քո հայր մք. շնորհակալ զոր գործեալեմ քանզի մեզայ խորհրդով՝ բանիւ՝ գործով. կմէ, և ահիմյ. գիտուի, և անգիտուի. մեզայ տայ. Սէղայ հոգւովս, և զօրութիւն սորա: Ստօքս, և շարժմամբ սորա: Սարմնովս, և զգայութիւն սորա: Սէղայ զօրութիւն հոգւոյս. Սորամանկութիւն. անզգամութիւն. յանդգնութիւն. և երկչոտութիւն. շռայլութիւն. և ժլատութիւն. զէղխութիւն. և անիրաւութիւն. չարահաւանութիւն. յուսահատութիւն. և թերամտութիւն. մեզայ տայ: Սէղայ չար խորհրդով մտացս. և ևնգութիւն. ատելութիւն. իտեմ իւր. մահաւնք. յաչաղանօք. թուլութիւն. պոռնկական խորհրդով. արուական. զգական. անասնական. գրաստական. գաղանական. ի գիշեր ի և ի ատշնէն. երազական գիշորիւ. և յանրջական գարշադուք. մեզայ տայ: Սէղայ ցանկութիւն մարմնոյս. հեշտութիւն. պղերդութիւն. յօրանչմամբ քիչ շարժութիւն մարմնոյս. և զազրագործութիւն. ի պէս պէս ախտս. հեշտալրութիւն լսե

Լեացս. արատուք աչացս. ցանկուք օրո
տիս. ի գուք ըւրնդացս. պագշտուք
բերանոյս. անժուժկալուք. շուայտու
թք. և արբեցուծք. մեղայ ան: Մեղայ
չարաբանուծք լեզուիս. ստախոսուծք.
սուտ երդմամբ. երդմնազանցուծք.
հակառակուծք. վիճաբանուծք. բան
սարկուծք. շոգմոգուծք. քսու գա
տարկաբանուծք, և ծագու. զրախօսու
ծք. հերձախօսուծք. և անիծաբանու
ծք. արանջելով. գրժգոհելով բամբա
սելով. և հայհոյելով: Մեղայ գողուք
ձեռացս. ագռակելով. զրկելով. հարկանե
լով սպանանելով. և լի գարշս յածելով.
մեղայ ան: Մեղայ ան օգուսծով. շի
նուածոյս. և ան անդամօք մարմնոյս.
Եօթնեակ զգայարանօք. և վեցեկի չարժ
մամբս. վերաբարձ սանահարուծք,
և վարաբար լի մեղիւծք. յաջ եյահեակ
խոտորելով զառաջնոյն մեղանչելով.
և վերջնոյ չար շաւակ գողով. մեղայ
ան: Ընդ և մեղայ եօթնիցս յանցանօք
մահացու մեղք: Ճիշտ Զպար

Հպարտութեամբ, և մասամբ նորին :
 Վախանձու, և մասամբք նորին : Վար
 կութեմբ, և մասամբք նորին : Վազակութեմբ,
 և մասամբք նորին : Վրկորամոլութեմբ, և
 մասամբք նորին : Վրդձախոհութեմբ, և մա
 սամբք նորին : Վլ և մեղայ ամ պատուի
 րանացն այ . յանձն առնելեացն և հրա
 Ժարեւելեացն . զի ոչ զանձնառականսն
 կատարեղի, և ոչ ի հրաԺարեւելեացն հե
 ռացայ : Օրէնս առի, և յօրինացն հեղ
 գացայ : իկարգս քրիստոնէութեան
 հրաւիրեցայ, և գործովս ուրացեալ
 գտայ . գիտելով ի չարիս՝ կամաւ կորա
 ցայ . և ի բարեաց գործոց ինձէն հեռա
 ցայ . վայ ինձ . վայ ինձ . վայ ինձ : Օրն
 ասեմ կամ զորն խոստովանիմ զի անթիւ
 են յանցանք իմ . անասելեն անօրէնու
 թիք իմ . աններելի են ցաւք իմ . և ան
 բժշկելի են վերք իմ : Մեղայ այ :
 Հայր սբ զքեզ ունիմ միջնորդ հաշտու
 թե . և բարեխօս առ միածին որդին այ .
 զի իշխանութեգ որ տուեալէ քեզ ար
 ձակես զիս ի կապահայ մեղաց իմոց աղա
 ճեմ զքեզ :

Ը. Մի՛ սուտ վկայեր զընկերէ քու մէ:

Թ. Մի՛ երգնուր սուտ յանուն ՏՆ

Դ քոյ: Տասներորդ:

Մի՛ ցանկար կնոջ ընկերի քոյ. և

մի տան նորա. և մի ընկից նորա. և մի

նամ իրաց ուրք նորա իցեն: Հարց:

Որով իւրիք կատարեալ պահին իմեզ

հրամանքս այսոքիկ: Պատ:

Իրկու իրօք. այս է՝ Սիրովն Մ և ըն

կերին. որովք նորն զնամ օրէնս և զմար

դարէս՝ ուրք ըստ նախնի կամացն գրե

ցան. իյայս երկուսս բովանդակեաց:

Իւ աշակերտ նորին զբռնանդակն

զնամ յեղբայրսիրուծի ժողովեաց:

Հ' ց. Իւ ուրք են գործք բարիք հաճոյ

կամաց նորա. ուրք առ եղբայրսիրու

ծիւնն վերաբերին: Պատ:

Իսոքիկ զորս ՏՆ յայտ արար

յաւետարանին:

Կերակրել զքաղցեալս:

Բրբուցանել զծարաւեալս:

Օգեցուցանել զմերկս:

ՃԺԳ Ժողո

Ժողովէլ զօտարս:

Տեսանել զհիւանդս:

Եւ զորս իցենն՝ իբանաի:

Թողուլ իւրաքանչիւրոք՝ խորտէ զյան
ցանս իւրոց յանցաւորաց:

Բայաչսարել զյանցանս՝ որ քան ևս
խալսբար պատահիցի. Թէ կամաւ, Թէ
ակամայ. գիտուեմք, Թէ անգիտուեմք.
Յձեռն խոստովանուեմք քահանային:

Բլ և զորս ճանաչէ և իմանայ չար
Թուիլ ինքեան՝ Թէ արասցէ ոք զնոյնս
և ինքն այլոց. ոչ առնել:

Եւ զորս յայլոց կամի ինքեան Թէ ա
րասցեն. և ինքն այլոց զնոյնս առնել
անկեղծ մտք:

Եւ այսց ամբ առս ջնորդ և գառաւոր՝
զկամս և զմիտս իւրաքանչիւրէ ցոյց արն
իբանս այս ոպ ասացն. Խոյ կամք Թէ
արասցեն ձեզ մարդիկք. այնպ արաս
լիք և գուք Նոյ զն այս իսկ են
օրէնք և մարդսրէք:

Պատգամս իմացաւ:

Ի Բ

Սէրն

Յառաջագրողէ գրգոյս:

Արն զանազանի ինքս և յանսուրբս.
Լվերաբերի առ արարիչն, և առ արս
րածս՝ և տարբերի յարդարս, և յանար
դարս. և բաժանի ի կատարեալս և իմաս
նաւորս. և ունի զշարժումն ժամանա
կօք՝ ի ժամանակեայս, և յաւիտենականս:
Եւ թէ որ աւորս ունի զկատարեալն.
զնորինն ունի իւրեան զշնորհս ըստ չա
փուն և յետոս գարձմանն:

Ըն շնորհն Ը. Ե Խի յաղթէ:

Հարց: Ա՞ր քան են աստիճան հաւնոյ:
Պատ: Երկուտասան բանք ուր Ը. ապէ
լոցն որք են ի հաւատաւքն:

ԱՄ Ե

Ը. ա

ՍԷ հարբըն ժշկեալ կամք արարչին.
 հրամանաւ երանեալսք Թագաւորին.
 զորոմն չար հերձուածոց՝ իմիջոյ քրծին
 հէա սք Լանբիծ մեղ հաստատեցին:

Լ. Կ. զհաւատամքն :
աւատամք՝ իմի Լ. Ժ. Հայրն ամե
նակալ . յարարիչն երկնի և երկրի .
երեւել եւաց , և աներևութից :

Եւ իմի ՏԲ ՅՍ ՎԵ յԱրդին Լ. Դ :
ծնեալ Լ. Դ. Հօրէ՝ միածին . այսինքն
յաւութեան Հօր : Լ. Ժ. Լ. Դ. լոյս իլուսոյ .

Լ. Ժ. ճշմարիտ յԼ. Դ ճշմարտէ . ծնունդ
և ոչ արարածն ոյն ինքն՝ իբնութեան Հօր .
որով չամ ինչ եղև յերկինս և ի վեր երկրի .
երևելիք , և աներևոյթք : որ յղագոս մեր
մրդկան . և վեր մերոյ փրկուէ ի ջէլ յերկ
նից . մարմնացաւ . մարդացաւ . ծնաւ կա
տարելապէս իմարիամայ սրբոյ կուսէն
Հոգւովն սրբով . որով եւ ու մարմին հո
գի . միտք . և զժամ որ ինչե՝ իմարդ . ճշմար
տապէս , և ոչ կարծեօք : չարչարեալ . խա
չեալ . Թաղեալ . յերրորդ աւուր յարու
ցեալ . ելեալ յերկինս նովին մարմնով
նստաւ ընդալմէ Հօր : Վալոյէ նովին
մարմնովն և փառօք Հօր . դատել զկէն
դահիս , և զմեռեալս . որոյ Թագաւորու
թեն ոչ գոյ վախճան : ՃԺԷ Հաւատ

Հաւատամք և իմք Հոգին յանեղն և
իկատարեալն. Որ խօսեցաւ յորէնս և
իմարգարէս. և յաւետարանս. Որ էջ
ի յորդանան քարոզեաց զառաքեալն և
բնակեցաւ իսթսն:

Հաւատամք և իմի միայն յընթհանրա
կան և յառաքելական եկեղեցի:

Իմի մկրտութի յապաշխարհութիւն.
իքաւութի և իթողութի մեղաց. իյա
րութի մեռելոց. իդատաստանսն յաւի
տենից. հոգւոց և մարմնոց. յարքայու
թին երկնից. և իկէնսն յաւիտենականս:

Ս. նշեցաստեն հաւատոյ բանք:

Իսկ որք ասենն. երբ երբեմն յորժմոջ էր
որդիւհամէր երբեմն յորժամոջ էր
սբ Հոգին. կժ թէ յոջ էից եղեն. կժ
յայլմէ եութե ասեն լինիլ զորդին
Ս. Ե, կամ զսբ Հոգին. և թէ փոփոխել
են, կամ այլայլել զայնպիսիսն
նշուի կաթուղիկէ և առա
քելական սբ եկեղեցի:

ԺԻ

ՃԺԸ

Իսկ

Եւ ինչ առանձնակի ուրուք ծածուկ
յանցանք սխալմանց դուցէ. ունի օրինակ
զմարմնաւոր վէրս և զգաւս անձին:

Օհ թէ բոլորովին յանդամս մարմնոյն
վէրք ցաւք և տկարութիւնք ինչ ոչ իցէ.
նա ամենեւին առողջ ասի մարմնով: Եւ
թէ ուրեք երբեք զգասցէ զցաւ յանձն
իւր. անհանդիստ կամօք դնէ ջանս ա-
ռողջութիւն. Օնոյնս և յոգւող իւրում
գիտասցէ ի ինչձէ մտացն որե զգացու-
մըն հոգւոյ: Իսկ որ ոչ ունի խիղճ՝ իմի-
տըս. կամ անմեղէ և ազատ յանցունածոց.
որ և ոչ դէ՛ իմարդկանէ. կամ անզգայ՝ ե-
դեալ ծանր հիւանդութիւն: Եւ ամ անբա-
նասցս պակասամիտ: Եւ կամ թէ բոլո-
րովին մասամբք հոգւոյ իւրոյ՝ իբաց զա-
տուցել՝ ի հաւտոյ և յանձային շնորհաց.
նա և թէ մեռել իսկ՝ մահացուօքն մեղք:

Եւ թակաւք ժամակարգական.

Ողջոյն քեզ մարիամ լի շնորհք. ուրախ

ԼԵՐ ԲԵՐԿՐԵԱՅԻ ԶԵՐ ԸՔԵՂ. ՕՐՀՆԵԱԼԵՍ
ԴՈՒ՝ ԻԿԱՆԱՅՍ. ԼՕՐՀՆԵԱԼԵ՝ ԱՊՏՈՒՂՈՐՈ
ՎՅԱՆԻՔՈՅ ԶՅԱՐԲՈՒՏԻ ՄԱՐԻԱՄ. մայր
ԸՇ ԲԱՐԵԽՍՈՍԵԱ ՎԵ՝ մեր մեղաւորացս
այժմ, և իժամ մահու մերուամ. ամէն:

ՕՐՀՆԵԱԼ ԶԵՐՄԵՐ ԼՓՐԿԻՃ յԵՔԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ
ՀԱՅՐ մեր ուրյերկինս. սք եղեցի անուն
քո. եկեսցէ արքայուի. քո. եղեցին կմք
քո. ուրյերկինս Եյերկրի: զՏաց մեր հա
նալորդ տուր մեղայսօր: ԼԹՈՂ մեզ ըզ
պարտիս մեր. իսկ և մէք ԹՈՂՈՒՄք մերոց
պարտանաց. և մի՛ տանիր զմեզ ի փորձու
թի՛ ալ փրկեա զմեզ ի չարէ: զԵ. քոէ ար
քայուի, և զօրուի. և փառք յաւի
տեանս ամէն:

ՏՐ ԵԹԵ զԶՐԹՈՒՆՍ ԻՄ ԲԱՆԱՍ. ԲԵՐԱՆ
ԻՄ ԵՐԳԵՍԵԿ ԶՕՐՀՆՈՒԹԻՍ. քո:

ՕՐՀՆԵՆ ՀԱՄԱԳՈՅ ԼՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԱՆԲԱ
ԺԱՆԵԼԻ ՍՔ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻ. հայր և որդի
և հոգին սք. այժմ և միշտ, և յաւիտեա՛:

ՏՐ զԵ ԲԱԶՈՒՄ ԵՂԵՆ ՆԵՂԵՃ ԻՄ. ԲԱ
ԶՈՒՄք յարեան ի վերայ իմ:

Ի ազուլք ասէին զանձնէ իմմէ. Թէ
չէք փրկուԹի սորա առ ան իւր:

Եւ դու ան օգնական իմես. փառք իմ,
և բարձրուցիչ գլխոյ իմոյ:

Չայնիւ իմով ես առ ան կարգացի. և
լուաւ ինձ իլեռնէ սրբոյ իւրմէ:

Ես ննջեցի և իբրուն եղէ. զարթեայ
և ան ընդունելի իմեա:

Ո՛չ երկեայց ես իբիւրաւոր զօրաց նոյ.
որ շուրջանակի պատեալ պաշարեալ
պահէին զես:

Երի ան և փրկեա զես ան իմ. զի դու հա
րեր զամենեւեան ոյք էին ընդիս Թշնա
մուԹք իտարապարտուց. և զատա
մունս մեղաւորաց փշրուես:

Տեառնդ է փրկուԹի իմ Թ Ժողովըր
դեան քոյ օրհնուԹի քո:

Տո ան փրկուԹէ իմոյ. իտունէ կար
դացի և գիշերի առաջի քո:

Անցեն աղօթք իմ առաջի քո տէր. իո
նարհեսցի ունկն քո ի ինդրուածս իմ:

Օհ լցաւ չարչարանք անձն իմ. և կեանք
իմ

իմ 'ի գԺոհս մերձեցաւ և համարեցայ
ես լայնոսիկ՝ որ իջանեն 'ի գուր:

Եղէ ես ոպ մարդ՝ առանց օգնականի.
և 'իմեռեալս ազատ:

Ոպ վերաւորս որք ննջեն 'ի գ երեզմանի:

Օրս գուռ ոչ յիշեցեր. նք 'իմեռանէ
քումմէ մերժեցան:

Եդին զիս 'ի գբի ներք ումի 'ի սաւարի.
և 'ի ստուերս մահու:

Յիս հաստատեցաւ սրտմտութիւն քո.
զամ զբօսանս քո ածեր 'ի վր իմ:

Հեռի արարեր յինէն զճանօթս իմ. և
եդին զիս նշաւակ իւրեանց:

Ստանեցայ և ոչ ելանէի. աչք իմ տկա
րացան յաղքատութէ:

Եղաղակեցի առ տր զօր հանապաղ. և
համբարձի առ քեզ զձեռս իմ:

Ս'ի թէ մեռելոց առնիցես զսքանչե
լիս քո. կամ բժիշկք յարուցանիցեն և
խոստովան առնիցեն առ քեզ:

Ս'ի թէ պատմեսցէ ոք ելբէք 'ի գե
րեզման զողորմութիւն քո. կամ զճմար
տութիս քո 'ի կորստեան: Ճիգ

Այլ թէ ճանաչիցեն ինչրի զսքանչե
լիս քո. կի՛մ արդիւնի քոյերկիր մոռացել:
Եւ առ քեզ տր աղաղակեցի. առաւ
տու աղօթք իմ ժամանեացեն առ քեզ
Բնդէր տր մերժես զանձն իմկամդար
ձուցանես զերեսս քոյինէն:

Տնանկ և վաստակաւոր եմ ես իմանկու
թենէ իմմէ. իբարձրութենէ խոնար
հեցայ և փչեցայ:

Յիս հաստատեցաւ բարկութի քո:
արհաւիրք քո խռովեցուցին զիս:

Շղէցան զին և ոպ ջուր. զօր անպա
շարեցին զիս իմիասին:

Հեռի արարեր յինէն զբարեկամս իմ.
և զճանթս իմ վն թշուառութի իմոյ:

( ) Երհնեա անձն իմ զտր. և ան մոռանար
իմ զանունս քո ինչ:

( ) Երհնեա անձն իմ զտր. և մի մոռանար
զան տուրս ինչ:

Ա՛քաւէ զմեղս քո. բժշկէ զամենայն
հիւանդութիս քո:

Ա՛փրկէ յապականութի զկէ անս քո.
Ճիւն պսա

պսակէ զքեզ ողորմութիւնք և գթութիւնք։

Այնուհետեւ իբարութիւնք զցանկութիւնք քո. նորոգեսցի նա արծաւոյ զմանկութիւնք քո։

Ընէն ողորմութիւնք տր. և իրաւունսն
ամ զըկելոց։

Եւ այց տր զճանապարհս իւր մօտիսի. և
որդւոցն իշի զկամս իւր։

Գթած ողորմած է տր. երկայնամիտ
և բազում ողորմ։

Այն իսպառ բարկանայ մեզ տր. և ոչ
յաւիտեան պահէ ոխս։

Այն ըստ մեղաց մերոց արար մեզ տր. և
ոչ ըն անօրէնութիւն մերում հատոյց մեզ։

Եւ նա բարձր են երկինք յերկրէ այնպէս
զորացոյց տր զողորմութիւնք իւր ի վրէ երկնազածաց իւրոց։

Արջաւի հեռի են արեւելք յարեւմտից. այնպէս
հեռի արձիմէն զանօրէնութիւն մեր

Այն գթայ հայր ի վրէ որդւոց իւրոց
այնպէս գթասցի տր յերկնազածս իւր։

Ոչ նա գիտաց զստեղծութեամբ մեր
և յիշեաց թէ հոգեմբ։

Սարգ

Ի՞նչո՞ւ չի կարող լինել իմ հոգիս
որ ծաղիկ վայրի՝ այնպէս ծաղիկի :

Ենչէ՛ ինձ հողմի ո՛չէ, և ո՛չ ևս երևի
տեղի նորա :

Ի՞նչո՞ւ ողորմութիւն մնայ յաւիտեանս
յաւիտենից՝ իմը երկիւղածաց իւրոց և
արդարութիւնը յորդուոց մինչև յորդիս :

Այժմ պահէն զուխտս նր՝ յիշեն զպա
տուիրանս նր՝ և առնեն զնա :

Տի՛ր, յերկինս պատրաստեաց զթոռ
իւր, արքայութիւն նորայ աշխարհի տիրէ :

Օրհնեցէ՛ք զձեր նախահօր շնորհքն
զորք զօրութիւնք, որք առնէք զբան նորայ՝
լսողք ձայնի պատգամաց նր :

Օրհնեցէ՛ք զձեր նախահօր շնորհքն
նր, պաշտօնեայք և արարողք կամաց նորայ :

Օրհնեցէ՛ք զձեր նախահօր շնորհքն
նր, զի նա տեսնէ իմ զանազանսն իմ զանազանսն :

Տի՛ր, լուր աղօթից իմոց, ունենալ զիր իւր
գործածաց իմոց՝ ճշմարտութիւնք քով :

Լուր ինձ արդարութիւնք քով, և մի մտա
նէր՝ ի գաղափարսն իմ ծննդի քուսն զի ո՛չ

ար

արդարանայ առաջի քոյ յամ կենդանի
Հալածեաց թշնամին զանձնիմ խոնարհ
արար յերկիր զկեանսիմ և նստոյց զես'ի
խաւարի՝ ոպ մեռեալ յաւիտենից։
Չանձրացաւ յիս հոգիիմ և սիրտ իմ
խռովեցաւ յիս։

Յիշեցի զառուրսն զեջինս խորհեցայ
յամ ի գործս քո յիրծս ձեռաց քոյ խոր
հեցայ և համբարձի առ քեզ զձեռսիմ։
Ընձնիմ ոպ երկիր ծարաւի է առ քեզ
վաղվաղակի լուր ինձ տր և զենուաղեաց
յինէն հոգիիմ։

Ա'ի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն
նմանիցիմ այնոցիկ որ իջանեն'ի գուբ։

Եւ ինչ արա' ինձ առաւօտու զողորմու
թիս քո և զես'ի քեզ տր յուսացայ։

Յոյց ինձ ճանապարհ յոր և գնացից և զ
առ քեզ տր համբարձի զանձնիմ։

Փրկե ա զես ի թշնամեաց իմոց տր և զ
զքեզ ապաւեն ինձ արարի։

Ասո' ինձ առնել զկամս քո և զի դու ես
աճ իմ։

Հոգի

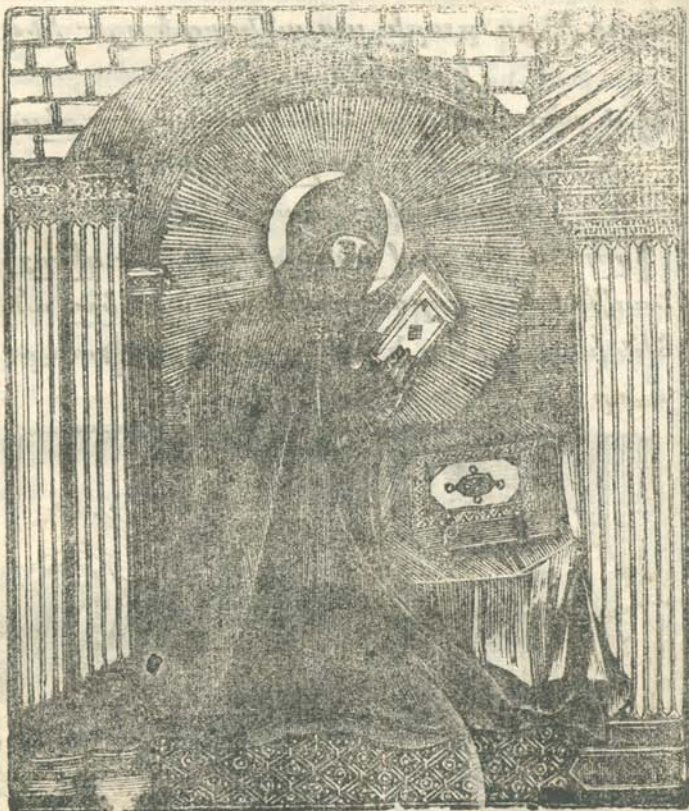

Հոգի քո բարի առաջնորդեսցէ ինձ
'իյերկիր ուղիղ:

Ս անուան քոյ տը կեցուսցես զես,
արդարութեւ քով՝ հանցես ինե
ղութենէ զանձն իմ:

Ո շորմութեւ քով սատակեալ տաճ զթըշ
նամին իմ. և կորո զամենայն նեղեցս ան
ձին իմոյ, զի ես ծառայ քո եմ: Փառք:
Հոր և:

Ն րաւս տօնիցն զարդարի
 Եկեղեցւոյ կարգաց գլխի
 Տրուական աւուրց պատմի
 Ըստ խորհրդեանն Երգս յօրինի

Է

Է

Է

Է

Վարդ:

արթուցեալքս ամբն՝ ի հանդստե
նէ քնոյ զոր շնորհեաց մեզ մար
դասէրն անձ իմս ի թարու թիւ և ի սփոփա
նըս տկարութեւ մերո՛ւմ և եկեալքս միա
բան հոգևոր երգով ի փառաբանութիւ
ն ի պատիւ ամենայն անուան տն մերոյ
և փրկչին յիշքի: Վ՛հիւ և զողորմեցեալաց
ցուք յաղօթս առաջն նր: Վ՛ր և գոհացա
րուք զնրմանէ ի գիշերային ժամուս յայս
միկ յնիրաւանց և արդարութեւ նորա:
|| Երնտրեաց զմեզ ողորմութեւն իւրով
և շնորհեց մեզ բերել զնրմանութիւն երկ
նային հրեշտակացն ի փառաբանիչս տն
այ ամբլն և մեզ լինիլ: Վ՛ր և մեք այսուհե
տե սրբելով զանձինս մեր ի խրդէ և ի
չար գործոց: Զամբարձցուք ըզձեռս մեր
ի սրբութիւն առանց բարկութեւ և երկ
մըտութեւ: Զաւատով խնդրեսցուք ի
նմանէ զբաւութիւն և զթողութիւն յանցա
նաց մերոց: Վ՛ր ստովան լինելով զգաղա

նիս սրտից մերոց ծածկագիտին նայ։ || Կ
 զի լուսնելով զպաղատանս մերաղթիւք
 և բարեխօսուք նամսրբոց։ Շորհէ սցէ
 մեզ մարգասէրն նա՛մ կեալ առաքինուք
 և անարատ վարուք ի կմց նրյայսմ աշ
 խարհիս։ | Եւ արժանաւոր լինելով յա
 լիտենական և երկնային խորանանցն։
 () Եւ խոստացաւ սիրելէ անցնիւրոց՝ ճշ
 մարիտն նա՛մ յս քս նոր մեր կեցո՛ւ և ողոր
 մեա։ † † () Ուսացուած գիշերիս խաղա
 ղուծք անցուցանել՝ հաւատով՝ ի նե՛կ։
 () Հրեշտակ խաղաղուծէ՛ պահապան
 անձանց՝ ի նե՛կ խնդրեցուք։
 () Քաւուծի և զթողուծի յանձանաց
 մերոց՝ ի նե՛կ։ () Սրբոյ խաչին մեծ և կա
 րօղ զօրուծին յօգնականուծի անձանց
 մերոց։ ի նե՛կ։ † | Եւ ևս միաբան վս՝ ճշ
 մարիտ ևսք հաւատոյս մերու մ. զնոր ա՛ն։
 () անձինս մեր և զմիմեան նոն նայ ամենա
 կալին յանձն արասցուք։ || Ղորմեաց մեզ
 նոր նա՛մ մեր՝ ի մեծի ողորմուծէ՛ քու մ.
 ասացուք ամբն միաբանուծք նոր։

Երբ Տեառն 'Երսիսի կտրեցւոյ ասացեալ
որ 'իկիրակէքն ասի յեկեղեցւոյն. 'գլշեա
պաշտօն ժամուն:

Սաւատ լուսոյ. արեգակն ար
գար. առիս լոյս ծագեալ:
Սղիսուսն 'իհօրէ. բըշ
խեա 'իհօգւոյս. բան

բեշ 'իհաճոյս:

Սանձդ ողորմութե. գանձիդ ծածկե
լոյ. գտող զիս արա. Սուռն ողորմու
թե. գաւանդիս բաց. գասեզո վերնոյն:

Սրբեակ միութի. եղելոց խնամօղ. եւ
ինձ ողորմեսց. Օարթիր տր յագնել
զարթո՛ւ ըզթ մրե՛լս. զո՛ւարթնոց նմանիլ:

Սգ հայր անըսկիզբն. Սակից օրդի.
Սմշտ սբ հօգի: Սնկալ զիս գըթած.
ընկալ ողորմած. ընկալ մարդասէր:

Սգր փառաց. թողութեանց տըւօղ.
թող ինձ ըզյանցանս: Սողովօղ բարեց.

ժողովեալ և զիս. ժողովս անդ բանկաց.
'իբէն տր հայցեմ. 'իմարդասիրէդ.
ինձ բժշկութի: | Էր կեանք մեռելոյս.

Ճրգ

Լսա

լոյս խաւարելոյս • լուծանող ցաւոյս •
Խորհրդոց գիտող խաւերիս շնորհեա՛ն
խորհուրդ լուսաւոր • Օրնունդ հօր
ծոցոյ ծածկելոյս ստուերաւ • ծագեա
լոյս աչացս •

Կենարար փրկիչ կէցո զմեռելաւանգ
նեա՛ն զգրչորեալ • Հաստեա հաւատով •
հաստատեա՛ն յուսով • հիմնեցո՛ սիրով •
Չայնիւս աղաչեմ • ձեռքս պաղատիմ •
ձիր բարեց շնորհաց • Վաճարամբ լու
սոյ • ղեկավար ճարտար • ղողեն ամրացո՛ւ
Ճառագայթ փառաց • ճննիր հինձ ցոյց •
ճեպել իյերկինս • Ի ծինելդ հօր • մոյժ
զիս յառագաստ մարդւր հարսանեացդ •
Յորժմգ աս փառօք յահագին աւուրն •
յիշեա՛ն զիս քն • Կորոգող հնուԹէց •
նորոգեա՛ն և զին • նորոգ զարգարեա՛ն •
Շնորհատու բարեաց • շնորհեա՛ն զքաւ
ուի • շնորհեա՛ն զԹողուԹի • Եւրախացո՛ն
որ • ոգւոյս փրկուէ • ցր վնեմ իսուգ •
Չսր մշակողին • չար սերմանց նարին չո
րս ցո՛ն զպաուղն • Պարգե իջ բարեց • պար
ճիդ • գեեա

անս. բողոքեմ զանձնէ: Եւր ողորմեա՛:
 Վող եղէ մեղաց. գըտող կորուստե ան.
 գուբ ինձ փորեցի: Վաւեցի զանձնիմ.
 զաւաճանեցի. զարան գործեցի: Եւր՛:
 Երբեմն էի լոյս. և այժմեմ խաւար.
 և ըստ ուեր մահու: Օհ արդ. պատմե
 ցից. զթիւ մեղաց իմոց. զի բազում են
 յոյժ: Եւր ողորմեա՛:

Երկինք և երկիր. եկայք ողբացէք. եղ
 կելի զանձն իմ. Վտրեցի ըզջալն. ընկա
 լայ կամաւ. ըզհոյժս մեղաց. Եւր ողորմեա՛:
 Թաթաւիմա ըզմով. Թաւալիմ իմեղս.
 Թօթափիլ չկարեմ: յանդ. ախաիւք
 ըցեալ ժահահոտ եղէ. Ժմկբ՛ղմ. ա՛
 Վբաց մեկնեցայ. իսք խորհրդոց. ի
 բարեց գործոց: Եւ վարկաւ անձն իմ.
 լուսոյն հեռանալ ինիլ Է խաւար. Եւր:
 Խորհուրդք չարին. իսբեն ըզհոգիս.
 խորասոյզ առնեն: Օածկեն անդըն
 դօք. ծիծաղին զգործամբս. ծանակ զիս
 առնեն: Եւր ողորմեա՛ Եւր ողոր

Կամաւ կորացայ. կարկամեալ անձամբ.

Օ.Օ.

Ճիշ

կանգ

կանգնիլ ոչ կարեմ: Հուր մեղաց կիզօր.
 հորդեհեաց որ յիս. հոգևոր բարիս մ'
 Չաղկեցայ մեղօք. ձաղեցին տեսողքն.
 ձանձրացաւ հոգիս: Եղի գառնուլ. 70
 ղեալ իսիրտ իմ. ղամբար իմ չի ջաւ. տը:
 Ղաշակմամբ մեղաց. ձաղեցի զղմի հճոխս
 ալքատացայ: Եւ ետալ եմ հոգւով.
 մոլորեալ մտօք. միայն կամ մարմնովս: 71
 Յորոգայթ մահու. յորսողին անկայ.
 յաղթեցայ ախտից: Եւ տից թշնամւոյն.
 նրշաւակ եղէ. նոր միշտ խոցոտիմ: 72
 Եւրջ պատեղ զինեւ. շուկք բժմք եղեն.
 շաղախին արեամբս: Իրս եղէ չարին. ուռ
 կանաւ մեղաց. որսցւ զանձն իմ: 73
 Չորաչար վըշտօք. չարչարի անձն իմ. չու
 նիմ գաղթումն: Կարտայն գըտայ. պար
 տուց յանցանաց. պատրեալ իմեղաց. տ:
 Զանամ զըղջանալ ջերանիմ գարձեալ.
 ջեռնում հրով մեղաց: Եւ արի կոչեցայ.
 ոսկայ անուանիմ ուամկ սկան վարուք:
 Եւ իրով ցանկուլ եմ. սաստիկ բարկուք.
 սիրտ իմ խոցեալէ: Եւ իրք յանցանայ.

վըշտանայ հոգիս վարանեալ շըջմեմ
 Տիրեցին ինձ չարք տարագիր հանին .
 տիրակին գըրկացն | Բաբունւոյն բարւոյ .
 րախճական ձայնին րոտինս ոչ լըւայ : տ'
 Յանկուծիք չարեաց . ցանկալի դիմք :
 ցաւեցոյց զաչս իմ | Վիւրաքան չեւոց :
 լիւսմամբ խուռն ախաից . լիւծեալ է
 հոգիս : Թր ողորմեա'' :

Փուծացիր անձն իմ փախչել 'ի չարեց .
 փափագիլ բարեաց : Վէշ միշտ մերձ
 ծանիր : քուռն մահու եկեալ քընեօղ
 դատաւոր : Թր ողորմեա :

Երգ ( ) րհնութիւն փառաց . Նսցեալ յան
 մարմնոյն . Վ լէ' իկոստանդ լնուպօլս սուրբ
 ժողովոյն :

տ' ուք իբարձունս Թյ . եյերկիր
 խաղաղութի ի մարգիկ հաճու
 թի . լ օ հնութիւն քեզ իբար
 ձունս : ( ) րհնեալ էս Թր Թծ
 մեր . օրհնեմք ըզ' օեզ և գո'
 վեմք ըզբեզ | Սոստո լանիմք Թր ըզբեզ
 չիւ և էր

և երկիր պիտեմք քեզ փառաւորեմք
ըզքեզ գոհանամք տը ըսքեն վն մեծի
փառաց ըոյ. տը Թգւր՝ երկնային
տն և հայր ամենակալ. տը և որդի հօր
միածին Յս Քն և տը Սրդի Տր տն
գառն Մն և Սրդի հօր որ առեր զ
մերս իկուսեն. Սրդի մեջար բարձեր ըզ
մեղս աշխարհի և արդ ընկալ զաղաքան ըս
մեր. Սրդ որ նստիս լալմէ հօր. ողոր
մեաց մեղ. Օհ գու միայն տը գու մի ին
բարձրեալես գու միայն Տրդ մեր Յս
Քն Տր և հոգիդ տը որ ի փառս
տն ընդ հօր ամէն:

Եւ յամ Ժամ օրհնեմք ըզքեզ տը և
գովեմք զանուն տը. բո յաւիտեան և
յաւիտեանս յաւիտենից:

Արժանի արա. տը ըզ օրս զայս ի աղա
ղութք. և առանց մեղաց պահէ ա ըզմէ զ.
Օրհնեալես տը տն հարցըն մերոյ. գո
վեալ և փառաւորեալէ անուն տը. բո.
յաւիտեանս ամէն:

Օրհնեալ տը ուսն ինձ զարգարու
Ճիթ Թիս

Թիւս քո խրեք անգամ կրկնեալ:
Տր ապաւեն եղեր մեր ազգէ յազգ:
Եւ աղաչեմ տր ողորմեա ինձ եւ բժշ
կեալ զանձն իմ եւ մեղայքեզ:

Յոյց մեզ տր զողորմութիւն քո եղիւր
կուիրս քո առաջ մեզ: **Տ**ր ողորմութի
քո յաւիտեան ըզգործես ձեռացքոց մի
անտես առներ: **Տ**ր իմ ըզքեզ ապաւեն
ինձ արարի. ուսո՛ ինձ առնել ըզկամրս քո
զի դուես ձեռ իմ: Խքեն եւ տր աղբիւր
կենդանութեւ եւ լուսով երեսացքոց սէ
սանեմք ըզլոյս. ծագեալ զողորմութիւն
քո որք ճանաչեն ըզքեզ տր:

Փառք պատիւ եւ րկրպագութիւն իբար
ձունս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբ
բոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւի:

✠ ✠
Եւ ասի սբ ձեռ ըստ պատշաճի աւուրն.
Եւ ետեաեաց. եւ յննդեան. եւ լիատուի Է.
Օայս ասալ.

✠ ✠
Սբ ձեռ սբ եւ հըզոր. սբ եւ անմահ. որ
յայտնեցար վսմեր ողորմեալ մեզ:
Վառասնորեայ Գալստեանն քի եւ ծաղ
կաղըղիւն: **Ս**բ ձեռ. որ եկիր եւ գալոյես ու:

Մեծի Ուրբաթի գիշերին:

Մբ ԹՃ. որ մատնեցար վն մեր ողոր¹¹:

Մեծի Ուրբաթի ճաշու. և յամ տօնի խաչե
և եկեղեցւոյ. և ի վեց աւուրս շաբաթուն:

Մբ ԹՃ. որ խաչեցար վասն մեր ողոր¹¹:

Մեծի Ուրբաթ երեկոյին. և Շքթ գիշերին:

Մբ ԹՃ. որ թաղեցար վն մեր ողոր¹¹:

Մեծի Օգոստին և ամյարու թե կիրակե. ց.

Մբ ԹՃ. որ յարեար իմեռելոց ողոր¹¹:

Համբարձմանն քի.

Մբ ԹՃ. որ Համբարձար փառք առ

Հայր. ողորմեաց մեզ:

Հոգւոյն Սրբոյ Գալստեանն.

Մբ ԹՃ. որ եկիր և հանգեար յառա

քեալսն ողոր¹¹:

Սարգաւլառին:

Մբ ԹՃ. որ յատնեցար ի թաքօր լերինն ո

փոխման նբ ԹՃճնին:

Մբ ԹՃ. որ եկիր ի փոխումն մօր քո և

կուսի. ողորմեա մեզ:

Խսի այլ և այլ ասելն անընդունելի:

Թուամայի առաքելոյ ասացեալ.

Փառաւորեալ և օրհնեալ միշտ նբ կոյս

ԹՃճին մարիամ, մայր քի. մատն զաղա

ճլա

չանս

չանա մեր որդւոյ քոյ և ան մերոյ :
Փրկէլ զմեզ ի փորձութենէ և յամ
վտանգից մերոց :

Փօխ ( ) օրհնէցէք մանկունք զայր և
օրհնէցէք զանուն ան :

Եղևի անուն ան օրհնեալ յայսցմ
հետէ մինչև յաւիտեան :

Յարևելից մինչև իմուտս արևու՝ օրհ
նեալէ անուն ան :

Բարձրէ՛իվք ամ աղգաց տր . և յեր
կինս են փառք նր :

Ավէ ոպ ար ամ մեր՝ իբարձունս բնա
կեալ . զխոնարհս տեսանէ յեր
կինս և յերկրի :

Յարուցանէ զաղքատս յերկրէ . և
բարձր առնէ զտառապեալս յաղբեաց :

Ստուգանէ զնն իշխանս ընդ իշխանս
ժողովրդեան իւրոյ :

Բնակեցուցանէ զամուլն՝ իտան ուրա
խամիտ . ոպ մայր որդւոյ բերկրեալ :
Փառք հօր և իրդւոյ և հոգւոյն Սէյ պթմ և

ցաք առաւօտու ողորմութեամբ քովցըն
 ծացաք և ուրախ եղեաք զամաւու
 ըրս կենաց մերոց: Եւ րախ է
 շաք փոխանակ աւուրցն՝ յորս
 խոնարհ արարին զմեզ և ամացն յորս տե
 սաք զչարհարանս: Հայեաց տր իծա
 ռայս քո և ի գործս ձեռաց քոց. առաջ
 նորդեա որդւոց նոյն. եղիցի լոյս տուն նոյ
 ինքն մեր: ( ) Գործս ձեռաց մերոց ու
 ղիշարա՛ իմեղ տր. և զգործս ձեռաց մե
 րոց յաջողեա մեզ: Փառք հօր և որդւոյ
 և հոգւոյն սրբոյ այժմ և: Այլ ևս իսա՛:
 ( ) Բհնութի և փառք հօր և որդւոյ:

( ) Բհնութի Վանիէլի, և երից մանկանցն.

Բհնեալէս տր տօ հարցն մե
 րոց. օրհնեալ փառաւորեալ
 անուն քո յաւիտեան: Եւ իրաւունս
 անցուցեր զայս տամ ընդ մեզ արդարեւ
 դու տր, և տամ գործք քո ճշմարիտ են:
 Անապարհք քո ուղիղ են. և տամ դա
 տաստանք քո արդար են:

Դատաստան արդարութեւն ածեր'իվը
մեր ըստ Ծմի զոր ինչ ածեր'իվը մեր' և
քչի սրբոյ հարցն մերոց երուսաղէ մի:
Բրդարութեւն և յիրաւի' ածեր զայս Ծմ
'իվը մեր' վն մեղաց մերոց :

Բնորինեցաք' յանցեաք ապստամբ լինիլ
'իքէն. մեղաք յԾմի' և պատուիրանաց
քոյ մէք ոչ անսացաք: || Ըպահեցաք
և ոչ արարաք իսկ պատուիրեցեր դու
մեզ. զի զբարիս գտցուք մէք 'իքէն :

Բրդ զԾմ զոր արարեր և զոր ինչ ածեր
'իվը մեր, արդար դատաստանաւ արբեր:

Սատնեցեր զմեզ' ի ձեռս Թշնամեաց մե
րոց. անորինաց խստից և ապստամբողաց:
'Ի ձեռս Թգորի անորինի և չարի: քան
զԾմ երկիր մատներ զմեզ:

Եւ արդ ոչ գոյ մեզ Ժամբանալ զբե
րանս մեր. զի ամօթ և նախատինք եղաք.
Ծառայից քոց պաշտօնէից :

Բլմի' մատներ զմեզ իսպառ վն անու
ան քոյ. մի ջրեր զուխտս քո. և մի' իբա
ցեայ առներ զողորմութիս քո' իմէնջ:

Սաբրահամու սիրելոյ քոյ. իսահա
կայ ծառայի քոյ և իշի սրբոյ քոյ:

Խոստացարնց և ասացերբ ազնայուցից
զղաւակ ձեր ոպ զաստեղս երկնից բազ
մուծբ. և ոպ զաւաղ առ է զը ծովու:
Եւ արդ տրնուաղեցաք մէք քան զամ
ազգս. և եմք տառապեալք յամ երկրի.
այսօր վասն մեղաց մերոց:

Ա՛յ գոյ ի Ժամանակիս յայսմիկ իշխան
մարգարէ և առաջնորդ. ոչ ողջակէ զ
պատարագաց. ոչ խուսնկ օրինաց. և ոչ
տեղի, պատարագս մտաուցանել պ
ռաջիք. և զողորմու թի գտանել ի քէն:

Եւ անձամբք խոնարհեալ՝ և հոգւով
տառապանաց. ընդունել լիցուք մի ք
ոպ զողջակէ զս խոյոց՝ և զուարակաց՝ և
ոպ բիւրաւորս գառանց պարարտաց:

Եւ իսկ ըստ լիցին պատարագ մեր
այսօր առաջի քո. զի կատարեալ գըտ
ցուք զկնի քո. և չիք ամօթ յուսացել լոցս

ի քեզ: Եւ արդ՝ գամք զհետքո, ամ
սրտիւք մերովք երկնչիմք ի քէն և խնդ
րեմք զերեսս քո տրմի յամօթ առնէր

զմեզ: Եւ արա առ մեզ ըստ հեղու
ծի քում. և լեբազում ողորմու թի քում
փրկեալ զմեզ վն սքանչելեաց քոց. տր

և փառաւորեցի անունքոյաւ իտեանս :
 Եւ յամօթ լիցին ամքն, որք չարչարեն զծա
 ռայսս քո . ամաչէցեալ լիցին բռնութիւնք
 նոց . և յամ զօրութիւն նոց խորտակեսցին :
 Եւ ծանիցեն զն գուեստեր, յամ միայն .
 որ փռւորեալ լինէս ի վր յամ տիեզերաց :
 () րհնեալ էս գու տր յամ հարցն մերոց .
 գովեալ և առաւել բարձրացեալ յաւի :
 Եւ օրհնեալ է անուն տր փառաց քոց .
 գովեալ և առաւել բարձրացեալ յաւ :
 () րհնեալ էս ի տաճարի փառաց սրբու
 թիւ քոյ . գովեալ և առաւ :
 () րհնեալ էս ի վր աթոռոյ արքայու
 թիւ քոյ . գովեալ և առաւ :
 () րհնեալ էս որ նստիս ի բրօքէս և
 հայիս յանգուս . գովեալ և աւ :
 () րհնեալ էս ի վր հաստատուէ երկնից
 () րհնեցէք յամ գործք տն զտր . օրհնե
 ցէք և բարձր արուարէք զնա յաւի :
 () րհնեցէք երկինք զտր . օրհնեցէ :
 () րհնեցէք հրեշտակք տն . և ջուրք որ
 ի վերոյ երկնից զտր . օրհնեցէք և բաւ :
 () րհնեցէք զօրութիւն տն՝ արեգակն

Լըւսին զոր . օրհնեցէք և' :

( ) րհնեցէք աստեղք երկնից՝ անձրեք
և ցօղք զոր . օրհնեցէք :

( ) րհնեցէք ամհողք հուր և ջեր զոր :

( ) րհնեցէք ցուրտ և տօթ . ցօղ և ձիւ
նաբեր զոր . օրհնեցէք և բա' :

( ) րհնեցէք սառն և պարզ՝ եղեամն և
ձիւն զոր . օրհնեցէք և' :

( ) րհնեցէք տիւք և գիշերք . լոյս և խա
ւար զոր . օրհնեցէք :

( ) րհնեցէք ամպք և փայլատակունք՝
և երկիր զոր . օրհնեցէք և' :

( ) րհնեցէք լերինք բլուրք . և ամբոյսք
երկրի զոր . օրհնէ' :

( ) րհնեցէք աղբիւրք ծովք և գետք զոր

( ) րհնեցէք կէտք և ամկայտառք որք
'ի շուրս . և թռչունք երկնից զոր . օ' :

( ) րհնեցէք գազանք և անասունք և որ
դիք մարդկան զոր . օրհնեցէք :

( ) րհնեցէ իսրայել զոր . օրհնեցէք :

( ) րհնեցէք քահանայք զոր . օրհնէ' :

( ) րհնեցէք ծառայք տն զոր . օրհնէ' :

( ) րհնեցէք անձինք և շունք արդրց զոր

( ) րհնեցէք սքք և խոնարհք սրտիւք զոր

( ) րհնեցէք անանիա ազարիա և միսայ
էլ զտր․ օրհնեցէ՛ : Փառք : Լ՜ժմ :

( ) րհնութիւն մարիամու նծածնին :

է ծացուցէ անձն իմ
զտր․ և ցնծացէ հոգի իմ նով
փրկչաւ իմով :

Լ՜յց արար ՚ի վր խոնարհու
թի աղախնոյ իւրոյ․ այսուհե

տե երանիցեն ինձ նամ ազգ :

Լ՜ըար ընդիս մեծամեծս հզօրն․ և սբէ
անուն նր : Դ՜ղորմութի արար ազգաց

յազգս երկիւղածաց իւրոյ․ արար ըզօ
րութի բազկաւ իւրով :

Յրո՛ւեաց զամբարտաւանս՝ իմտաց սըր
տից․ և քակեաց զհզօրս յաթոռոց :

( ) խոնարհս բարձրացոյց․ զկարօտս է
լից բարութիւն․ և զմեծատունս արձա
կեաց ունայնս :

Պաշտպանեաց իլի ծառայի իւրոյ․ յի
շէլով զողորմութի իւր :

Լ՜յ խօսեցաւ առ հարսն մեր․ ընդ աբ
րահամու՝ և զաւակի նր յաւիտեան :

( ) րհնութի Չաքարիայի հօրն օհաննու մկրտ
չին։ ( ) րհնեալ տր ան ին՝ որ յայց եւ

և արար փրկութի Ժողովրդեան իւրոյ։

Յարոյց մեզ զէզնիւր փրկութե՛ն իտանէ
գաւթի ծնցի իւրոյ. նպ խօսեցաւ բերա
նօք սքնն. որք յաւիտեանից մրգէնքն էին։

Փրկութի իթշնամեաց մերոյ. և իձե
ռաց ան ատելեաց մերոյ։

Ընենէ զողորմութի առ հարսն մեր. և
յիշէլ զկտակարանս սրբութե՛ն իւրոյ։

Երգումք զոր երգուաւ արքահամու
հօր մերում. տալ մեզ առանց երկիւղեւ
զփրկութի իթշնամեաց մերոյ։

Պսշտել զնա սրբութե՛ն և արդարութե՛ն
առաջի նր. զան աւուրս կենաց մերոյ։

Եւ գու մանուկ մարգարէ բարձրելոյն
կոչեւ ընդ. գնալ առաջի ան. պատրաս
տել զճանտպարհս նորա։

Տալ զգիտութի փրկութե՛ն Ժողովրդեան
իւրոյ. իթողութի ան մեղաց մերոյ։

Սքգթոյ ողորմութե՛ն ան ան մերոյ. ո
րով երևեցաւ մեզ արեգակն իբար
ձանց. լուսաւոր առնել զսաւար մեր։

Օ ագել լոյս իվն այսոցիկ որք նստեալք

՚իսաւարի և իստոնէրս մահու. ուղղել
զոտս մեր ՚ի ճանապարհս իադաղութե:

Ը. շօթք ծերունւոյն Սիմէօն:

Բըդ՝ արձակեալ զճառայս քո տր ըստ
բանի քում ՚իսադաղութի. զի տեսին
աչք իմ զփրկութի քո. զոր պատրաստե
ցեր առաջի ամ ժողովրդոց:

Եւ իյայտնութի հեթանոսաց. և
փառք ժողովրդեան քում իշի փառք:
Փօխ: Եւ զորմեալ ինձ ամ ըստ մե:

Քարոզ:

Եւ իրկրպագեմք քեզ տր ամ մեր, անցելքս
լէ երկարութի գիշերիս, և կոնխեալքս
իտեղւոյ խոստովանութեան. մատու
ցանեմք զառաւօտու աղօթք մեր:

Օքեզ տր օրհնեմք և փառաւորեմք, և
զքեն տր գոհանամք. որ արժանի արա
րեր զգիշերս խաղաղութե անցուցանել
և հասանիլ ի ժամ առաւօտուս: Բրժա
նաւորեալ զմեզ անճառ խոստմանց քոց:

Օր խոստացար սիրելեաց քոց՝ ճմա
րիտդ ամ՝ յս քս՝ տր մեր կեցո և ողոր
մեալ: Եւ զորմեաց մեզ տր ամ մեր ըստ մե
ծի ողորմութե քում: Ը. սասցուք ամբն

Միաբանութիւն . նոր ողորմեա . նոր ողորմ :

Լ. Էլուիայ . Լ. Էլուիայ .

որհնեցէք զնոր յերկնից՝ օրհնեցէք զնա՝ իբարձանց :

( ) Բնեցէք զնա հրեշտակք նոր . օրհնեցէք զնա նամ զօրութիւնք նոր :

( ) Բնեցէք զնա արեգակն Լուսին . օրհնեցէք զնա նամ . աստեղք Լուսաբ :

( ) Բնեցէք զնոր երկինք երկնից . և ջուրք որ ի վերոյ քան զերկինս՝ օրհնեցէք զանուն նորն :

( ) Ի նա արաց և եղեն . հրամայեաց և հաստատեցան :

Եւ ցոյց զնոսա յաւիտեանս յաւիտեանից . սահման եղ և ոչ անցանէն :

( ) Բնեցէք զնոր յերկրէ՝ վերապք և նամ խորք : Եւ Լուս և կարկուտ . ձիւն և սառն . հողմ և մրիկ . որք առնէք զբան նորա : Եւ երինք և նամ բարձունք . ծառք և պաղաբերք և նամ մայրք :

Գազանք և նամ անասունք՝ սողունք և նամ թռչունք թեւաւորք :

Թագաւորք երկրի և զօրք իւրեանց իշ

խաչք և անդառաւորք երկրի :
 Երիտասարդք և կուսանք . ծերք և տը
 շուք . օրհնեցէք զանունն ան :
 Բարձրացաւ անունն նր միայն . խոստո
 վանութի նմա յերկինս և յերկրի :
 Բարձր առնէ ան տը զէղջեւր ժողովոցէն
 իւրոյ . օրհնութի նմա սրբոց նր յորդուցն
 իշի . ժողովոյն որ մերձէ առ ան :
 ( ) օրհնեցէք զան յօրհնութի . նոր . օրհ
 նութիք նմա յեկեղեցիս սրբոց :
 Աւրախասցի իէլ յարարիչն իւր . որդիք
 սիօնի ցնծասցեն ի թագաւորն իւրէնց :
 Օանունն նորին օրհնելով սաղմոսիւք
 և օրհնութք սաղմոս երգեսցենն նմա :
 Հաճի ան ընդ ժողովուրդս իւրս . և
 բարձր առնէ զհեզս ի փրկութէն :
 Պարծեսցին սրբն փառօք և ցնծասցեն
 ի հանգիստս իւրեանց . և բարձր արաս
 ցեն զան թերանօք իւրեանց :
 Սուր երկսայրի ետ ի ձեռս նոցա . առ
 նուր զհատուցումն ի հեթանոսաց ի յան
 դիմանութի ան ժողովրդոց :
 Ապա ել զթագաւորս նոցա կապանօք .
 և զզօրավարս ձեռակապօք երկաթեօք :

Լևելնոցա դատաստան ըստ գրոց.
և փառք այս են ամսրբոց նորա :

( ) րհնեցէք զամ' իսրբուծէ նորա . օրհ
նեցէք զնա' ի հաստատուծէ զօրուէ նր :

( ) րհնեցէք զնա' ի զօրուծէ նորա . օրհ
նեցէք զնա' ի բազում մեծուծէ նորա :

( ) րհնեցէք զնա' ի ձայն օրհնուծէ . օրհ
նեցէք զնա սաղմոսիւք և օրհնուծք :

( ) րհնեցէք զամր ցնծուծք . գովէցէք
զնա ուրախուծք :

( ) րհնեցէք զնա' ի բանս քաղցր . գովէ
ցէք զնա' ի բարբառ լսելիս :

( ) րհնեցէք զնա' ի ձայն գոհուէ . ամհո
գիք օրհնեցէք զամր : Շարական : գկ :

Սուրբ ամր՝ հայր անըսկիցեն' . որ փա
ռաւորեալքես իմէլ սրբոց քոց' . օրհ

նեմք ըզքեզ ընդ զըւաթութունս երկնից :

Սուրբ ամր՝ որդիդ միածին . որ պահե
ցեր' յաղթող ըզճըգնուծի' սրբոց քոց .

գովէմք ըզքեզ : Սուրբ ամր՝ հոգիդ ճըշ
մարիտ' . որ նորոգեցեր' ըզտիեզերս

ճըշմարիտ երկրպագուք սք երրորդու
ծէդ' . բարեբանեմք ըզքեզ անըւելի
ձայնի :

ՆԸԳ

Շարական: Գ. Լ. Գ.

Արդեաւորական աշխատութեց համ
բերեցին նբմարտիրոսքն. և զգլատերազ
մն չարին վանեցին ժուժկալութե. բա
րեխօսութե սոցա քն խնայեա իմեզ:
Արք հեղին զարիւնս իւրեանց փոխնի
արեան քոյ տր. և զգլուռութի հրապու
րողին վանեցին ժուժկալութե. բա:
Եւ զգլրսակս՝ անապակա՛ն ընկալան՝ ի
քէն քս. և գլասաւորեցան ի գլասս վերին
զլւարթնոցն. բարե՛:

Եւ որ ( ) րհնութիւն Վառաց. Վսացեալ յան
մարմնոյն: Վ. յւ և ի կոստանդնուպօլսի Սուրբ
ժողովոյն:

ա՛ Ռք իբարձունա տյ. և յերկիր
խաղաղութի իմարդիկ հաճու
թի. և օրհնութիւն քեզ իբար
ձունս: Գ. ( ) րհնեալ էս տր տծ
մեր. օրհնեմք զգլեզ և գովեմք
զգլեզ: Սոստովանիմք տր զգլեզ

ԼԵՐ

Ս Ե խաղաղութեան ամառն արհի . և հաս
տատութեան սրբոյ եկեղեցւոյ զտնայն
Լսասցուք ամէն միաբանութեան տնայն . քիչ

Լ. զօթք Ս անասեի ի ձերն .

ամենակալ ամենաբարձր
մուխտար խաչակալ յակօբայ
և զաւակի նոյն արդարոց .

ամենակալ տնայն թող զմեզս մեր :

Որ արարեալ զերկինս և զերկիր՝ և զամ
ղարդ . նոցա . ամենակալ :

Որ կապեցեր զծով բանիւ հրամանի
քոյ . փակեցեր ի խորս , կնքեցեր ասաւ
որ և փառաւորեալ անուննդ քումս . քիչ . ան :

Որ ամենին սարսէ և գողայ յերեսացա
հի զօրութեան քոյ . ամեն :

Լսեալ է մեծ վայելչութի փառաց սրբ
բութեան քոյ . սաստիկ է բարկութի
սպառնալեաց քոյ ի վրէժն մեղաւորաց . ան
չափ և անքննին են ողորմութիւնք աւե
տեաց քոյ . ամենակալ :

Վաւ տնայն բարձրեալ գթած երկայնա
միտ՝ բազում ողորմ . և զղջանաս ի վերայ
չարեաց մարդկան . ամենակալ :

Վառ անձ՝ ոչ եղեր ապաշխարութի վն
արդարոցն արահատմու՝ իսահակայ՝ յա
կօբայ՝ որք ոչ մեղան քեզ ամենակալ :

Ընդ եղեր ապաշխարութի վն իմ մեղա
ւորիս . զի մեղայ աւելի քան զաւազ ծո
վու . և բազմացան անօրէնութիք իմա՛ն :

Սեմարժանի հայիլ՝ և տեսանէլ զբարձ
րութիս երկնից՝ իբազմութենէ՝ անօրէ
նութիւն իմոյ . ամենակալ :

Երաջեալ եմես՝ իբռնուէ կապանաց
երկաթից , և ոչ գոյ ինձ հանգիստ . ամե :

Եւարկացուցի զսրմտութիւն և չար ա
ռաջիքս արարի . կանգնեցի պատկեր՝
և բազմացուցի զցասումն . ամենակալ :

Եւարդ անարհատարհեցուցանեմ զծուն
կըս սրտի իմոյ . և հայցեմ իբազմութե
նէդ քու մմէ . ամենա՛ն :

Սեղայ անձ՝ մեղայ , և զանօրէնութիս
իմես ինձէն գիտեմ . ամենա՛ն :

Ընդաճեմ և ինդրեմ իբէն թող ինձ ան .
թող ինձ . և մի կորուսաներ զիս ըստ ա
նօրէնութիւն իմոյ . ամենա՛ն :

Սի յաւտէն բարկունար ինձ ան , և մի յի
շեր զչարիսն իմ . և մի պարտաւորեր զիս

ընդ իջեալսն ինեւրբոյ երկրի չարեօք :

( ) Ի դուռն ձեռն ապաշխարողաց յոյս
եւս. և յիս ցոյց զբարեբարութիւնքո՛ր որ
անարժանս եմ. ամենակալ :

Եւ ցուցեա զիս ըստ բազում ողորմու
թեւքում. և ես օրհնեցից զքեզ զամ
աւուրս կենաց իմոց :

( ) Զքեզ տր օրհնենն ամ զո՛ւարթունք
երկնից . և քունն փառք յաւիտեանս .
ամեն : Փառք Զօր և ի՛ր' . Բշտմ' և՛ :

Բ՛ զաչեմ և խնդրեմ իքենն տր թող ինձ
զմեղս իմ : Բ՛ զմ ողորմ տր ողորմեաց ինձ :

Բ՛ քաւեա զիս զմեղաւորս իմեղաց և
կեցոյ : Բ՛ Գթա յիս իմեղուցեալ ծնյա :
և ողորմեա ինձ բազմամեղիս :

Բ՛ մեն օրհնե՛լ սրբուհի և միշտ կոյս ձեռ
ծին մարիամ բարեխօսեա առ տր վն մեր :

Բ՛ քեք տր բարեխօսեցեք առ հայր' ի
յերկինս . վն մեր մեղաւորացս :

Բ՛ ս որդի տոյ անոխակալ ընկալ զաղա
չանս մեր զե՛ իքեզէն ապաւինեալ ան
ձիւք մեր :

Յաղթօշ զօրութեւ սք կենդանարար
և պատ

Եւ պատուական խաչել գ. քով պահպա
նեա զմեզ: Բաքեա տը զհրեշտակ
խաղաղութեան քոյ որ եկեալ պահեացէ
զմեզ անխռովս՝ իտունէ և ի գիշերի:

Եւ մարգարայի Թեոփիլոս յիշեա զմեզ
տը յիշեա զմեզ: յորժամ գաս արքայու
՝ Թեփով, և ողորմեաց մեզ: Եւ փոխ
Բանից իմոց ունկնդիր տը. և ի միտ
առ զաղաղակ իմ:

Վայեա ի ձայն աղօթից իմոց. Թագա
ւոր իմ և անձ իմ:

Եւ զքեզ աղաչեմ տը Եւ առաւօտս լուսի
ցես ձայնի իմում ընդ առաւօտս. պատ
րաստ եղէց յանդիմն լինիլ առ քեզ անձ:

Եւ Թեոփով անձ կամիս զանօրէնութի
և ոչ բնակին առ քեզ չարք. և անօրէնք
մի բնակեացին առաջի աչաց քոց:

Բտեցեր զայնոսիկ, ոյք գործեն զան
օրէնութի. կորուսանես զամենեսեան,
ոյք խօսին զսուտ:

Ոայր արիւնահեղ և զնենգաւոր՝ պիղծ
առնես գուտը տը, այլ ես Եւ բազում ողոր
մութի. քում մօից իտուն քո. և երկիր
պագից՝ իտաճար սք. քո՝ երկիւղել քով:

ՏՐ առաջնորդեա ինձ յարդարութե
քում, վն թշնամեաց իմոց. ուղիղ արա
առաջի իմ. զճանապարհս քո:

Օհ ոչ գոյ իբերանս նց ճմարտութի,
ևսիրտք նոցա նանրեալք են:

Այ գերեզման բայե կոկորդ նոցա. և
լեզուօք իւրեանց նենգաւորք եղեն:

Վատեա զնս անձ՝ զի անկցին իխորհր
դոց սրտից իւրեանց. ըստ բազում ամ
բարշտութե նոցա մերժեա զնոսա. զի
դառնացուցին զբեզ:

Աւրախ լեցին ամբն որ յուսացեալ
են իբեզ յաւիտեան՝ ցնծասցեն. և բը
նակեսցիս դու ինոսա:

Պարծեսցին իբեզ սիրելիք անուանքոյ՝
զի օրհնեսցես դու զարդարն. նոր նպ զի
նու հաճութե քով պսակեցեր զմեզ:

Եւ քառաւուստու ողոր:

Իխորոց կարգացի առ քեզ նոր նոր
լուր ձայնի իմում:

Եղիցին ականջք քո իլսել զձայն աղօ
թից իմոց:

Եւ զանօրէնութիս իմքննեա նոր նոր իսկ
ո կարէ կել առջի քո զի իբէնէ քաւութի:

Սասն անուան քոյ համբերի տը, համ
բեր անձն իմ բանի քում յուսացաւ ան
ձն իմ'իտը:

Ի պահէ առաւօտու միջև յերեկոյ'ի
պահէ առաւօտու յուսացաւ ինչ'իտը:
Ի տնէ է ողորմութի բազում, ինմա
նէ է փրկութիւն, և նա փրկեաց զինչ
յամ նեղութեց նորա:

Լսելի արա ինձ առաւօտու զողորմութի
ութիւն քո, զի ես'իքեզ տը յուսացայ:
Յոյց ինձ ճանապարհ յոր և գնացից զի
առ քեզ տը համբարձի զանձն իմ:
Փրկեա զիս ի թշնամեաց իմոց տը', Լ'Ծ
յանուան քում կեցո զիս և ի զօրոս:
Փառք հօր և Որդւոյ և հօգւոյն սըր
բոյ Լ'յժմ և մի',
Վարող:

Լ'ղաջեսցուք զամենակալն տն՝ զի պահ
պանեցուցէ զժողովուրդս իւր, Լ'հո
վանեաւ սբ և պատուական խաչին իւ
րոյ ի խաղաղութե, Լ'մենակալ տը տն
մեր կեցո և ողորմեա:

Փոխ:

Սիրեցի՝ զի լուսիցէ տը զձայն աղօթից
իմոց, խոնարհեցոյց զունկն իւր առ իս:

Եւսյաւուրսիմ կարգացի առ նա :
Շրէցան զինեւ երկունք մահու . և
իշտք գծօխոց գաին զիս :

Օնեղութիւն լազանձկութիւն գտիւ. և զա
նունն տն կարդացի:

(1) Զոր՝ փրկեա զանձն իմ. ողորմած ան-
մեր, ողորմի և պահէ զտղայս Զոր :

Եւ խոնարհ եղէ՝ և ասկէ ցոյց զեւ.
դարձ անձն իմ՝ իհասնոց իստ քո. զի աս
օգնեաց ինձ :

Փրկէց զանձն իմ՝ իմահո՛ւանէ՛ զաչս իմ՝
յարաասուլաց. զոտս իմ՝ ի գայթակորէ.
հաճոյ եղէց առ ջիւնն յերկրին կենդանեց:
Հաւատացի՝ զոր և խօսեցայ, և ես խո
նարհ եղէ յոյժ:

Եւ ասացի՝ ի զարմանալ իմում. Թէ ամ
մարդ սուտ է :

( ) Ինչ տալ տրիտու-ր տն ընդ ամենայ
նի զոր և-է-տ ինձ :

( ) Բաժակ փրկուծէ ընկալայց . Լզա
նուն տն կարգացից :

Պաղոթսիմուն տաք առաջի ամենայն
Ժողովրդեան նորա :

Պատուականէ առաջի տն մահ սրբոց

իւրոց . ո՞ր տը ես ծառայ քո՝ եմ . ծառայ
և որդի աղախնոյ քոյ :

Հատեր զկապանս իմ . քեզ մատուցից
պատարագ օրհնութե . և զանուն տնդ
կարդացից :

Ուղօթս իմ տն տաց՝ առաջի տմ ժողո
վըրդեան նորա . 'ի գաւիթս տան տն ,
և իմէջ քո՝ եմ . ( ) օրհնեցէք զտր տմ
ազնեք . գո՛ : Օրասցի ողորմու՛ :

Այն ուն քում կեցո զիս . և 'ի զօ՛ :
Տուր զօրութի ծառայի քոյ . կեցո զոր
դի աղա՛ : Տեսցեն ատելիք իմ , և ամա՛ :
Փառք Հօր և Որ՛ Բայժմէ՛ : Քարոզ :
Այն ճգնաւորօքն աղաչեսցուք զտր որք
զջարսն պարտեցին նե զութեցն համբե
րեցին : Ուսեղէն և երկնային անթմ
պսակացն արժանի եղեն աղօթիւք նց
և բարեխօսութե մեզ ողորմեսցի : Բմէ
նակալ տր տմ մեր կեցո և ողո՛ :

Փոխ :

Աղաղակեցէք առ տր տմ երկիր ծա
ռայեցէք տն ուրախութե :

Մտէք առաջի նորա ցնծութիւնք . ծանե-
րուք զի նա է տր ամ մեր :

Նա արար զմեզ , և ոչ մէք էաք . մէք ժո-
ղովուրդք , և խաշն արօտի նորա :

Մտէք ընդ գրուես նր խոստովանու-
թիւնք . և օրհնութիւնք ի յարկս նորա :

Խոստովան եղերուք տն և օրհնեցէք
զանունն նորա :

Քաղցրէ տր յաւիտեանէ ողորմութի-
նր . յազգէ մինչև յազգէ ճշմարտութի-
նր : Բառք Հօր և Որ' և Հո' : Փոխ :

ՍԵ ամ իմ ես առ քեզ առաւօտ առ
նեմ . ծարաւեաց առ քեզ հոգի իմ քանի
պաահիկ ևս , և մարմին իմ :

Ոպ երկիր անապատ և անջուր . ուր ոչ
գոյ ինմա ճանապարհ :

Բյսպէս իմ քս երևեցայց քեզ տեսա-
նել ինձ զզօրութիւնք քո և զփառս քո :

Ս ք զի լաւէ ինձ ողորմութիւնք քան զի ես
իմ . և շրթունք իմ գոյլեացեն զքեզ :

Բյսպէս օրհնեցից զքեզ իկեանս իմ և
յանունք քո համբարձից զձեռս իմ :

Ոպ ի ճարպոյ պարարտութիւն քո ցցի անձն
իմ . շրթամբք ցնծութիւնք օրհնեացէ ըզ

քեզ բերան իմ :

Օհ թէ յիշէի զքեզ յանկողնի իմում :

Ը առաւօտս կանխեալ խօսէի ընդ քեզ :

Օհ եղեր իմ օգնական՝ ի հովանի թւոց

քոց ցնծացայց :

Եկն զկնի քո անձն իմ, և զէս ընկալաւ աջ

քո, և նքինանիր խնդրեցին զանձն իմ :

Մտցեն՝ ի ներքոյ անդնդոց երկրի մատ

նեային՝ ի ձեռս սրոյ, և բաժինք աղուէ

սուց եղեցին :

Թագաւոր յուսացաւ ի տրոգովեսցին

ամբն, ոյք երգեռուն նովաւ, խցցին բե

րանք այնոցիկ որք խօսին զանիրաւուն :

Ի ուր անձ աղօթից իմոց՝ յաղաչել ինձ

առ, քեզ յերկիւղէ թշնամւոյն փրկեա

զանձն իմ :

Օ ածկեսցես զէս ի ժողովոց չարաց, ի

բազմութիւն, ոյք գործեն զանօրէնուն :

Ի յք սրեցին ոպ սուսեր զէզուս իւր

եանց լարեցին զաղեղունս իւրեանց

յիրս դառնութիւն :

Չգեւի՞ր Գաղտնիս այնոցիկ՝ ոյք ուղեղ

են սրաիւք յանկարծակի ձգեսցեն ի

նոսա և մի երկիցեն :

|| Ե զօրացուցին յանձինիւրեանց ըզ
բանս չարութե . խորհեցան թաքու
ցանել ինձ որոգայթ . և ասացին ոչ
տեսանէ զայս տը :

Վնեցին զանօրէնութիւնս պատրաստե
ցան իբնեւ զքննութիւն :

Սատիցէ այր ի խորութիւն սրտի իւրոյ .
և բարձր եղեցի ան :

Սեպ տղայոց եղեցին վերք նոյն . տկա
րացին ինոսա լեզուք իւրեանց . և խռո
վեացին ամբն ոյք հայէին ընդ նոսա :

Երկեալ ան մարդ . և պատմեցին զգոր
ծըս ան . և զարարածս նոյն իմիտ առին :

Արախ եղեցի արդար ի տը . և յուսաս
ցի ինա . նովալ գովեացին ամբն , ոյք ու
ղեղ են սրտիւք : փառք հօր և ըրդւոյ
և հոգւոյն սրբոյ ըրժմ և մի :

Եւ ևս խաղաղութե զտը : Վարող
փառաւորեացուք զամենակալն ան որ
ծագեաց զայս առաւօտու յարարածս
իւր . ծագեացէ և այժմ զառաւ որդր
մութի իւր ի վր փառաբանչաց անոն
իւրոյ : Մենակալ տը ան մեր կեցո և ոյն
փոխ :

ՏԻ հովուեսցէ զհս. և ինձ ինչ ոչ պա
կասեսցի:

Ի վայրի դաւարւոյ անդ բնակեցոյց
զհս. և առ ջուրս հանգստեան սնոյց զհս:

Ի արձոյց զանձն իմ առ իս. և առաջնոր
դեաց ինձ ի ճանապարհս արդարութե
վասն անունն իւրոյ:

Թեպէտ և գնացից ես իմէջ ստոնէ
րաց մահու. ոչ երկեայց ի չարէ. զի
դու տր ընդ իս ես:

Յուպքո և գէզն. ինք միսիթ տրեսցեն զհս:

Պատրաստ արարեր առաջի իմ զսե
զան. ակն յանդիման նեղչաց իմոց:

(Ծեր իւղով զգլու իս իմ. բաժակ քո
նպ անապակ արբեցոյց զհս:

Աղորմութի քո տր զհետ իմ եկեսցէ
զամ աւուրս կենաց իմոց. բնակիլ ինձ
իտան տն ընդ երկայն աւուրս:

Յոյց ինձ ճանապարհ յոր և գնացից.
զի առ քեզ տր համբար՝. Փրկեա զհս:

Ինք մեր ապաւեն՝ և զօրութի. օգնական
ի վր նեղութեց՝ որք գտին զմեզ յոյժ:

Այսորիկ ոչ երկիցուք մեք՝ իսուովիլ
երկրի. փոփոխիլ լերանց՝ իսիրտս ծովու:

Վաչեցին և խռովեցան ջուրք նոյ. խռովեցան լերինք՝ ի զօրութե նորա:

Վնացք գետոց ուրախ առնեն զքնքն ա. և սբ արար զյարկս իւր բարձրեալն:

Ը՛ծ իմէջ նոցա, և նոքա մի սասանեսցին. օգնեսցէ նոցա անձ՝ ի վաղորդէնէ մինչև ի վաղորդայն:

Խռովեցան հեթանոսք և խոնարհեցան թագաւորութիւք. ետ զձայն իւր բարձրեալն, և խռովեցաւ երկիր:

ՏԻ՛ զօրութեց ընդ մեզ՝ ընդ ունեւելէ մեր անձ յակօբայ:

Եկայք և տեսէք զքործս անոր արար զնշանս և զարուեստս ի վր երկրի:

Լահար պատերազմ՝ ի ծագաց մինչ ի ծագս երկրի. զաղէղունս փշթեց՝ զգէնս խորտակեց. և զասպարս այրեաց հրով:

Վանխեցէք՝ և ծաներուք, զի ես եմ անձ բարձր եղէց ի հեթանոսս. և բարձրացայց ի վերայ երկրի:

ՏԻ՛ զօրութեց ընդ մեզ. ընդ ունեւելէ մեր անձ յակօբայ:

Անձ յօգնել ինձ նայեաց. և անոր յընկերել ինձ փութա:

Ըմա

Լճաչեացեն՝ և յամօթ լիցին . որք խնդ
րէին զանձն իմ . դարձցին յետս , և ամա
չեացեն . ոյք խորհէին ինձ չար :

Վարձցին առ Ժամայն ամաչեցեալ
ոյք ասէին ինձ վա՛շ վա՛շ :

Յնծասցեն՝ և ուրախ լիցին ՚ի քեզ ամե
նեքեան . ոյք խնդրեն զքեզ տր :

Լսասցեն յամ Ժամ՝ մեծ է տօ՛ւ . և ոյք
սիրեն զփրկութիւն քո :

Ես աղքատ և տնանկեմ . տօ՛ւ օգնեա
լինձ . օգնական և փրկիչ իմես դու . տր
մի յամենար : Տուր զօրութի ծառա՛ւ :
Տեսցեն ատեւիք իմ , և ամա՛ւ : Փառք
հօր և խորհրդ՝ և հո՛ւ Լստմեմի՛ :

Վարող :

Լճաչեացուք զամենակալն տօ՛ւ . զի յա
ջողեալ ուղղեացէ զճանապարհս ծա
ռայից իւրոց՝ իբարի և ՚ի խաղաղութի :
Լմենակալ տր տօ՛ւ մեր կեցո և ողորմեա :

Վկարգութենէ հասարակաց աղօթից եր
րորդ Ժամուն :

( ) րհնեալ ոգիդ սբ տօ՛ւ ճշմրիտ . ամէն
ողորմեա՛ ինձ տօ՛ւ իմ մեծի ողորմու թէ :

քում. ըստ բազում գթութե քում՝
քաւեա զանօրէնութիս իմ:

Ըռաւել լուա զիս յանօրէնութե իմ
մէ. և իմեղաց իմոց նք արա զիս:

Օանօրէնութիս իմ ես ինձէն գիտեմ.
և մեղք իմ առաջի իմէն յամ Ժամ:

Կեզ միայն մեղայ նոր. և չար առաջի
քո արարի:

Եւ արդար եղիցես իբանս քո. և յազ
թող իդատել քեզ:

Ընօրէնութե յղացաւ. և իմեղս ծնաւ
զիս մայր իմ:

Իսկ նոր՝ զճմարտութի սիրեցեր. զան
յայտս և զծածկեալս իմաստութեամբ
քով յայտնեցեր ինձ:

Յօղեա յիս մշտկաւ և նք եղէց. լուա՝
և քան զձիւն սպիտակ եղէց:

Եւ ելի արա ինձ նոր զցնծութի. և զուրա
խողի. և ցնծասցեն ոսկեք իմ տնայելք:

Իւարձս զերեսս քո՝ իմեղաց իմոց. զամ
անօրէնութիս իմ քաւեա յինէն:

Սիրտ նք հաստատեա յիս նաճ. և զհո
գի ուղիղ նորոգեա իփսրի իմում:

Մի ընկենուր զիս նոր յերեսաց քոց:

ԼՂՏՈԳԻՔՈ ՆՔ մի հաներ յինէն :
ՏՈՒՐ ԻՆՃ ցնծուԹի փրկուԹԷ . ԼՏՈ
ԴԼՈՎԱԿԵՏՈՒԹՔ քով հաստատեալն :
ՈՒՍՈՒՑԻԿ անօրինաց զճանապարհսքո .
Լամպարիշտք առ քեզ դարձցին :
Փրկեալն յարենէ անձ , անձ փրկուԷ
իմոյ . ցնծասցէ լեզու իմ յարդ ԻՒԷ քում :
ՏՐ ԵԹԷ զըթուենս իմ բանաս . բերան
իմ երգեսցէ զօրհնուԹիսքո :
ԹԷ Կամեցես չէիր պատարագս մա
տուցանէաք . բայց դու ընդ ողջակէզս
Իօկ ոչ հաճեցար :
Պատարագ անհոգի խոնարհ զսիրտ ԻՔ
ԼՂՏՈԳԻ խոնարհ՝ անձ ոչ արհամարհ :
Ինչարի արա ան կամօք քով քսիօնի . ԼՂԶ
նեսցին պարիսպն եկմի :
Յայնժամ հաճեսցիս ընդ պատարագս
արդարուԹԷ . յօրժամ ուխտից պատա
րագս հանցեն իսեղան քո զոճարակս :
Փառք Հօր Լ ՈՐ՝ Լ ՀՈ՝ Ի շժմ Լ մի՝ :
( ) Ի հնեմք ըղբէզ հայր անըսկիզբն է իցս
էակ ի յանգոյից . բարձեր ձեռօք նիւթ
ի հողոյ Լ ստեղծեր մարդ ի պատկեր քո :
Գլուխն ոտից խոնարհեցաւ . զի զպատ

ուիրանքո մոռացաւ . դարձեալ ասեմք
ըստ անառակին թէ հայր մեղայքեզ ի
յերկինս : Երկնաւորաց անքննելի եղեր
միջկան տեսանելի զգեցար պատկեր հո
ղեղինի պատկերը . հօր անփոխելի ելեր
յերրորդ ժամ իխաչին վն ագամայ նա
խաստեղծին լն աւազակին քում խաչակ
ցին արժանացոյ ըզմեզ դրախտին :

Թագր թգւորաց առատաբուղն հոգի
շնորհաց . ժողովելոցն ի վերնատանն ա
ռաքելոցն երկոտասան ի հրոյ լեզուս ե
րկեց . իւշն նց վերանըստար . լուր
յանունքո ժողովելոցս էլ և առ մեզ
յերրորդ ժամու :

Վարող :

Խնդրեացուք հաւատով ի նոնէ վն ճա
նապարհորդաց հարց և եղբարց մերոց .
որք Է ծով և ընդ ցամաք գնացէն . ոպ
զի առաջնորդեացէ նց խաղաղութե
պահեացէ . և տարեալ հասուսցէ . յիւ
րաքանչիւր տեղն տր նծ մեր . վն զի
նա ինքնէ առաջնորդ կենաց և յոյս փրո
կութե որ յաջող ծառայից իւրոց խա
ղաղութե հասանիլ ինաւահանգիստն
կենաց և փրկութե . Լեւակալ տր նծ :

Քարոզ: Եւ և ևս խաղաղութեւ զոր:

Գոհաբանելով աղաչեսցուք զբարերար
հոգին ան և խնդրեսցուք զողորմութի
'իմանէ՛ցի անցուցէ 'իմէն զյատումն
պատուհասի յանցանաց մերոց բարերա
րութեն իւրով: Դմենակալ տր ան մեր:

Վարդապետ: Փոխ: Վարդապետ:

Երանի որ խորհի զազքատն և զտնանկն.
յաւուր չարի փրկէ զնա տր:

ՏԲ փրկէ զնա և կեցուցանէ . երանելի
առնէ զնա 'ի վերայ երկրի . և ոչ մատնէ
զնա 'ի ձեռս թշնամեաց և չոց:

ՏԲ օգնական է նմա 'իմահիճս ցաւոց
իւրոց . զամ անկողինս նորա դարձուցա
նէ 'ի հիւանդութենէ նորա:

Ես ասացի տր ողորմեաց ինձ . բժշ
կեա զանձն իմ . ես մեղայքեզ:

Ո՛րենակեալ է յօգնու: Փառք և օ:

Քարոզ: Եւ ևս խաղաղութեւ զոր:
Խնդրեսցուք հաւատով 'ի հօրէ վն քա
ւութե մեղաց և թողութե յանցանաց.
փրկելոյ զմեզ 'ի վշտաց և 'ի նեղութեց.
իջանելոյ 'ի վն մեր ողորմութե և գթու
թե տն այ . ամենակալ տր ան մեր կէ:

✠ Բարոզ ✠

Լիազեացուք զկենսառու փրկիչն մեր
քսոր կամաւոր խաչելութեն իւրով զա
րարածս փրկեաց. և հեղմամբ արեան
իւրոյ զթողութի շնորհեաց յուսացե
լոց իւրոց. ամենակալ տր ան մեր կէ՛:

Բարոզ Եւ ևս խաղաղութե զտր՛:
Ս հանգուցեալ հոգւոցն աղաչես
ցուք զփրկիչն մեր քս. զե զնս ընդ ար
դարսն դասեացէ և զմեզ կեցուսցէ ը
նորհիւ ողորմութե իւրոյ: Ամենակա՛:

Սմնուք պահոց. և տօնից՝ որոց եղաւ:
Որ՛ի հօրէ առաքեցար փրկիչ՝ և մարմնա
ցար ի սուրբ կուսէն որ վս մեր իյերկ
նից իջեր՝ և լուսաւորեցեր զսիեզերս.
զխաղաղութի քո տուր մեզ տր՝ որ խաղա
ղութեցէս թէր. զխաղաղութի և զողորմու
թի. որ յամի ես դու կարող մարդասէր:
Որ ըստ ան միտս անցանէս. զխաղա
ղութի քո ան տուր մեզ հանապազ.

զքեզ աղաչեմք:

Ի տաճարի սրբոց և յիշատակի սրբոց
մարտիրոսաց. զձեռս համբառնալով ա

✠
ԲԶ
ԳԶ
ԷԶ

ԴԶ
ԵԶ

միտ

զաչէմք քարէ խօսուի՝ սոցա և աղօթիւք
զկենդանութի մեր խաղաղացո յաժ.
մարդասէր:

ՂԳՆ աւորքքի՝ որք տանջանաց անօրի
նացն համբերեցիք. և զմոլութի կռոյն
խափանեցիք դասաւորեալք ընդ հրէշ
տակս իյերկինս, որք ունիք զհամարձա
կութի իբէ. քարէ խօսեցէք կեցուցա
նել զանձինս մեր՝ զձեզ աղաչեմք:

ՍԻժԻՆ որդի և բանդ յաժ. և անմահ
էութի, որ յանձն առեր մարմնանալ ի
սք յաժանէն և իմիշտ կուսէն անփոփո
խելիդ. մարդ եղեալ խաչեցարքս յաժ.
մահուամբ զմահ կոխեցեր. մինդ իսրո
բոյ երրորդութեն՝ փառաւորակիցդ Է
հօր և սք հոգւոյն. կեցո զմեզ:

ՍԾԻՆ անհարսնացեալ զբանն ան
սկիզբն յղացար. և զյաժն անիմանալին
ծնար. զանպարագրելին իգիրկս քո բար
ձեր. նմա անդադար քարէ խօսեա վս
անձանց մերոց:

ՔԵՅ արեալ իմեռելոց. մահուամբ ըզ
մահ կոխեաց. և յարուի իւրով մեզ կենս
պարգևեաց. նմա փառք յաւիտեալ:

Բանգի յարեալ իմեռելոց քն անձ յա
ւիտենից արարիչ և յարուլի ազգի մարդ
կան զոր օրհնեն անբաղար զինուորու
թիք հրեշտակաց . և անձ զուարթունք
երկնից ընդ որս գոչելով ասեմք փառք
սոսկալի յարուլթէ քոյ տր :

Երե :

Հիացան վերնական բազմութիւն տե
սանելով զքեզ ի հրեշտէն կառս բազ
մեալ սարսեալ ասէին . ովէ սա որ դի
մեալ գայ յեղօմայ . եկեալ մտանէ
փառօք ի փառս . տր փառք քեզ :

Հրե :

Ո՞ր զքեզ խոստովանիմք զսբ զհոգիդ
և երկիր պագանեմք . որ էս պատճառ
կենդանութե եղելոցս՝ և խաղաղարար
աշխարհի . որ զագիտուլի աշակերտացն
բազում գիտութիւն լցուցեր . և ի հրեշտէն
լեզուս բաժանեալ անձառելեօք ցու
ցար նոյն աղաղակեմք տր խնայեալ և կէ :

Հրե :

Հարսնացեալք ի երկնաւոր փեսային,
դստերք վերին սիօնի . հայցեցէք՝ քե
զհաշտութի . և զմեծ զողորմութի :

Կու :

ՏՐ որ հիմնեցուցեր զեկեղեցիք ի վր
վիմի հաւատոյ . և կարգեցեր ի սմա ս ռա
քեալս՝ և մարգարէս հովիւս և վարդա

մրդ :

պէտս առ'ի հաստատութի սրբոց. և ճշդ
նուրբ վկայից զթշնամին նր վանեցեր. 'ի
խաղաղութե զսա պահեա ձած ուն միգսեր:

առ.

Րուսքեալք և վկայքքի նայ ամենակալ հո
գւոյն զօրութեն՝ զամեն լէ հանուր յորդէ
գրութի կենաց կոչելով միասնական սբ եր
րորդութեն յորդորեցին երգել զփնս' ի:

հայր.

Սհայրն տականն զարդարեցեր աթոռ
'ի յերկրի. առաքելական առեր պատիւ
յերկնուստ, ծառայքի. ու վերանելիդ'ի
հարսն սբ հայրն տաքան զի քո վարդապե
տութե գսերմութեք բարեպաշտութե բուսու
ցին մեզ հասկս, ուրախութե պատու հմուցա
նելով. և հաւատացելոցս զերկուսի շնորհե
լով. վնայ բարեխօսեալ առ նոր վն անձա':

եկղջ.

Սխաղաղութի շնորհեալ եկեղեցւոյ. քում
սնայ. զխաղաղութի և զանշարժութի 'ի թրշ
նամեաց պատերազմէ. և հաստատեալ 'ի
մի հետս զկաթութի կէ եկեղեցի. զքեզ
խոստովանիմք նոր և նոր կեցո զմեզ:

նաչի.

Րուսի պատուական ամենայաղթ խա
չի. քոյ անկանիմք երկրպագելով և խնդ
րեմք զթողութի. յանցանայ մերոց քան
զի սովաւ բարձեր զդատապարտութի:

ազգի մարդկան : Եւ այժմ վն սրբոյ
առաջին քո նշանի . շնորհեա զերկնային
զխաղաղութիւնդ ամ աշխարհի :

Փոխ :

ՏԻ Թգրեաց վայելչութի զգեցաւ , զգե
ցաւ ան զզօրութի ընդ մէջ իւր էած :

Հաստատեաց զաշխարհս՝ զի մի սասա
նեսցի . պատրաստէ ամուսնո՝ իսկզբա
նէ յաւիտեանս դուես :

Եւ արձան գետք ան , Լամբարձին
գետք զձայնս իւրեանց . Եւ յարիցեն
գետք իգնացս իւրեանց :

Ի ձայնէ ջուրց բազմաց՝ սքանչելի է
դէն զբօսանք ծովու :

Աքանչելի էս դու ան իբարձունս . վկայ
ութեց քոց մէք յոյժ հաւատացաք :

Տանքում վայելէ սրբութի . ան ընդ
երկայնաւուրս : Փառք Հօր Եւ Իր :

Փոխ :

Գովեան Երուսաղէմ զանոր :

Եւ օրհնեան զան քո սիօն :

Օի զօրացոյց զնիգս դրանց քոց . Լօրհ
նեաց զօրդիս քո իբեղ :

Անդ զսահմանս քո իխաղաղութե .

պարարառութիւնս ցորենոյ լոյս զքեզ
Լուսաբէ զբան իւր յերկիր. վաղվազ
ընթանան պատգամք նր:

Դնէ զծիւն իմ զասոր. և զմէգ որպէս
զփռիցի ցանեաց:

Լրկանէ զսառն իմ պատառս առաջի
Սցրտոյ նր ո՛ր կարէ կեալ:

Լուսաբէ զբան իւր՝ և հալէ զնոսաւնչէս
ցեն հողմք՝ և գնասցեն ջուրք:

Պատմէ զբան իւր յակօբայ. զարդարու
թի և զերաւունս իսրայէլ:

Ո՛չ այսօրս արար իմ ազգաց տրու զգա
տաստանս իւր՝ ոչ յայտնէ՛ց նշովառք:

Եւ լուսաբէ զքեզ:

Ո՛ր ածիւ ի սորան լուսոյ անվայրաժակ
արփուցն կենաց. որ եղեր արեւելք արե
գականն արդարուէ. և նըստելոցս՝ ի խա
ւարի՝ լոյս ծագեցեր. վստորոյ ամենեքէն
ըզքեզ միշտ մեծացուցանեմք: Լուսաբա
կան տաճար և մօրենի անկիզէ լի. որ զան
շէջ հո՛ւր իմ ծուծէն իքեզ տարեալ կրե
ցեր. որով բնուծէս կիզեալ շիջաւ կրից
բոց. վստ: Եւ նդանի տապանակ կտակա
րանաց նորոյ ուխտիս. որով ելք յերկիր

անէտեաց հորդեալ. հոգւով իքեղար
պաւորեալ բանին. վասնորոյ:

|| ք զածած ինն. օրհնութի մեծացու
ցանեմք: || Լեւտաւոր հրեշտակն ան
տարանէր. ըզնեալ փրկիչն իսրրոյ
կոսէն: || Եւ ուրախ լեր բերկրեալք.
քանզի նոր նորանցէ ընդ քեզ:

|| Զօրեաւ քս իմեռելոց ալէլուիա:

|| Եկայք ժողովուրդք. րգեցէք նմա:

|| Զարուցելոյն իմեռելոց ալէլուիա. որ
զաշխարհս լուսաւորեաց. ալէլուիա:

|| Զաղթող և զնոր օրհնութի միշտ իբար
ձունս երգեսցուք Թգրին քի հաւատա
յեալ ժողովուրդք: || Եկն իրարաւ
րել զընտրելն ք. զեկեղեցի. և պըսակեց

նք իսաչիւնն ըմա ըզնաւս երգեսցուք:

|| Եսոր և մէք տօնեսցուք զնաւակաւս
նք իսաչին. և փրկողին մատուցուք

փառք. և պատիւ յաւիտեան:

Քարոզ: || Եւ ևս. || Եւ իսաղաղու:

|| Եւ նմաք և ուղղափառ եպիսկոպոս զնք:

|| Եւ հայրապետն մերոյ նմա || զէքսածդրի
կենաց. և փրկութի հոգւոյ նորին զնք:

|| Եւ վարդապետաց քահանայից՝ սարկաւա

ծն:

զատ:

խչ:

[illegible]

Դարբոյն Գրիգորէ Լուսւոյն մերմէ ասացէր
Խօսի մէք փառաւորեացուք որ յառաջ
քան զլաւիտեանս երկիր պաղտանելով
սրբոյ երրորդութեն և մի ճոռութեն
Հօր և Որդւոյ և Հ"՝ ԱՅԺԸ՝ Ամէն:

Դիւարգաւորութե հասարակաց աղօթից.
Ի Ջ. Երեկոյի ժամուն.

Ես առ ձեզ կարգացի և լուաւ ինձ յե
րեկոյս՝ ի վաղորդեայն և ի հասարակ
աւուր: Ապասէի ձոյ իմոյ, և ակն ու
նէի կենարարն. որ փրկէ զճառայս իւր
և կեցուցանէ: Փառ Հօր և Որ՝: Փոխ:
Խոնարհեցո ձեր զունկն քո և լուր ինձ.
զի աղքատ, և տնանկեմես:

Պահեա՛ զան իմ, սքե՛ տր. փրկեա՛ զճա
ռայս քո ձեզ իմ, որ իքեզ յուսացայ:

Ողորմեա ինձ տր զի առ քեզ աղաղակե
ցի զօր հանապազուրախ արա զանձն ծռի
քոյ. զի առ քեզ տր համբարձի զանձն իմ:

Օհ դու տր քաղցր և ուղիղ էս բնութ
նոյրմ առ ամսն որք կարդան առ քեզ:

Ունկն դիր տր աղօթից իմոց. և նայեաց
իձայն խնդրուածաց իմոց:

Յաւուր նեղութիւն իմոյ կարգացի առ
քեզ. և լուար ինձ :

Ա՛լ ոք է նման քեզ յաճս տր. և ոչ ոք է
որպէս զգործսքո :

Օտմ ազգս զոր արարեր. է կեսցեն և
երկիր պաղցեն առաջի քո տր. և փա
ռաւոր արասցեն զանուն քոյաւ իտէն :

Ա՛նձ էս դու տր, և առնէս զսքանչե
լիս. և դու միայն էս տնձ :

Առաջնորդէ ա ինձ՝ ի ճանտրհի քում, և
գնացից՝ ի ճշմարտութիւն քում. և ուրախ եղի
ցի սիրտ իմ՝ երկնչի յանձնանէ քում մէ :

Խոստովան եղէց առ քեզ տր տնձ իմ.
բոլորով սրտիւ իմով. փառաւոր արարից
զանուն քոյաւ իտէան :

Ա՛նձ է զէ՛ ի վր իմ ողորմութիւն քո. և փր
կեցեր զանձն իմ՝ ի դժոխոց ներքնոց :

Ա՛նձ անորէնք յարեան՝ ի վր իմ, և ժողովք
հզօրաց խնդրեցին. զանձն իմ. և ոչ համա
րեցան զքեզ տնձ. առաջի իւրեանց :

Ա՛յլ դու տր տնձ իմ, գթած էս և ողոր
մած. երկայնամիտ բազում ողորմ. և ճշ
մարիտ. նայեաց առ իս և ողորմեաց ինձ :

Տուր զօրութիւն ծառայիքոյ. կեցո զոր

դի աղախնոյ քոյ . և արա առ իս նշան
բարութեան :

Տեսցեն ատելք իմ, և ամաչեսցեն . զի
դու ամբ օգնեցեր ինձ և միս թարեցեր
զիս : Փառք Հօր և Բ՛, Եմ և Դ՛ : Բ՛ և Է՛ :
Բ՛, զրեցո զիս ամբ իմարդոյ չարէ յառնէ
անիրաւէ փրկեալ զիս :

Խորհեցան զանօրէնութի՛նս իրտս իւրնց .
զօր ամ պատրասեցան ՚ի պատերազմ :
Արեցին զէզուս իւրեանց ըպ զօճի . և
թոյնք իժից՝ ինեբքոյ չթանց նց :

Պահեալ զիս ամբ ՚ի ձեռաց մեղաւորի .
և իմարդոյ չարէ փրկեալ զիս :

Խորհեցան խափանել զգնացս իմ՝ թա
քուցին ամբարտաւանք զորոգայթ ինձ :
Խարս ձգեցին որոգայթ ոտից իմոց . և
շուրջ զշաւղօք իմովք եդին ինձ գայ
թագդութիւն :

Բայցի ամբ ամբ իմ ես դուռ ունկն դիր
ամբ ձայնի աղօթից իմոց :

ՏԻ՛ ամբ զօրութի փրկութե՛ն իմոյ . հովա
նի գլխոյ իմոյ՝ յաւուր պատերազմի :

Ա՛ ի մատներ զիս ամբ ՚իցանկութիւն մե
ղաւորաց . ոյք խորհեցան վասն իմ մի լ

Հոգի վայր հարկաներ զես:

Օհ մի երբեք բարձրացին, և խրհարգե
նց մի կատարեսցին, վախճան կտորժի նց
վաստակ չըթմնցիւրէնց ծած կեսցէ զնս:
Բրկցես ի վր նց զկայծակունս հրոյ, և
կործանեսցես զնս իտառապանաց մի՝

Հարացեն կեալ:

Սարգոյ լէ զոճանուոյ մի յաջողեսցի ի վե
րայ երկրի, զայր մեղաւոր, չարիք իւր
որսասցեն ի կորուստ:

Օանեա զի առնես տըր զդատաստան
աղքատի, և զերաւ ունս տնանկի:

Բըդարք գոհասցին զանոճանէ քումմէ,
և բնակեսցին ուղիղք առջի երեսաց քոց:

Տը կարդացի առքեզ և լուր ինձ, նայեց
իձայն աղօթից իմոյ ի կրգլ իմում առքեզ

Ուղիղ է զիցին աղօթք իմ ոպ խոունկ ա
ռաջի քո տը, համբարձումն ձեռաց իմոյ
պատարագ երեկոյի:

Իհր տը պահապան բերանոյ իմոյ, և
գուռն ամուր՝ չըթմնց իմոց, զի մի
խոտորեսցի սիրտ իմ բանիւք չարութիւն:

Ի պատճառել զպատճառս մեղաց ընդ

մարդս որք գործեն զանօրէնութիւնս
ոչ եղէց կցորդ խորհրդոց նոցա :

Խրատեսցէ զիս արդարն ողորմութիւն
էյանդիման արասցէ իւր մեղաւորի մի
օծցէ զգլուխիմ, այլ աղօթքիմ իկամս նրա
Լրգեւան մերձ առ վիմին դատաւորք
նց . լուիցեն բանից իմոց և քաղցրասցին :

Այ թանձրութիւն հողոյ զի սփռեւ է ի վր
ձրի . ցրուեսցին ոսկերք նց մերձ իդ ժոխս
Լուքեղ տր, տր են աչքիմ իբեղ յու
սացայ . տր մի հաներ զհոգի յինէն :

Պահեա՛ զիս յորոգայթէ որ թաքուցաւ
ինձ իգայթագղութենէ գործողին զա
նօրէնութիւնս :

Ընկցին իցանցս նորա մեղաւորք . միայն
եմ ես մինչև անցից :

Չայնիւ իմով , ես առ տր կարգացի .
ձայնիւ իմով զտր աղաչեցի :

Սփռեցից առաջի տն զաղօթս իմ և ըզ
նէղութիս իմ առաջի նորա պատմեցից :

Ինուաշիւ յինէն հոգւոյ իմոյ , դու տր
ծանեար զշաւիղս իմ իձս նապս ըհ յոր
և գնայի թագուցաւ ինձ որոգայթ :

Հայէի յս ջմէ տեսանէի , և ոչ ոք ճանա

Էր զիս . կորեալ յինէն փախուսա իմ .
և ոչ գտաւ խնդրօղ անձին իմոյ :

Ըղաղակեցի առ քեզ տր և ասացի . դու
ես յոյս և բաժին իմ յերկրին կենդանեցի :

Սայեաց տր յաղօթս իմ՝ զի ես խոնարհ
եմ յոյժ . ապրեցի զիս՝ ի հալած չաց՝ ի
մոց . զի հզօր եղեն քան զիս :

ՏԲ հան իբանտէ զանձիմ . գոհանամ
զանո՛ւանէ քու մմէ :

Եւ քեզ սպասեն արդարքն . մինչև հա
տուսցես : Փառք Զօր՝ :

Վարող :

Հասեալքս ի ժամ երեկոյիս ամենե
քեան համբառնալով զձեռս մեր՝ փա
ռաւորեմք զքեզ տր անձ մեր . որ շնոր
հեցեր մեզ զտիւս խաղաղութեանցու
ցանել և հասանիլ ի ժամ երեկոյիս :

Ըջժանաւորեա զմեզ տր սք սրտիւ՝
հրէշտակային երգով՝ գոհաբանութի
մատուցանել տն ան ամենակա իդ . կեցո
ւողորմեա : || զորմեաց մեզ տր անձ մեր
ըստ մեծի ողորմութե քում ասասցուք .
ամենեքեան միաբանութե . ք . տր ողմ :

Համ

Բարոզ կիրակմտից կիրակեից յին յից.
 Բասցուք ամենեքեան միաբանութիւն.
 Զոր ողորմեալ. || Եւ խաղաղութեւն ամաշ
 իարհիւ հաստատուէ սրբոյ եկեղեցւոյ. զ.
 || Եւ ամսք և ուղղափառ եպիսկոպոսաց. զ.
 || Եւ հայրապետին մերոյ շին Բղէքսանդրի
 կենաց. և փրկութեւն հոգոյ նորին. զտրիւ.
 || Եւ վրդապետաց. Զնից սարկէզոյ. Կարաց.
 և ամուսնաւ մանկանց եկեղեցւոյ. զտ.
 || Եւ բարեպաշտ Թագրոց և ամծասէր իշխա
 նաց զօրավարաց և զօրաց նոցին. զտրիւ.
 || Եւ զի շորն ամենկէն ճանաչանդեցուսցէ ա
 ռջի նոյ. զամպար զմուծն Թշնամեաց. զ.
 Զաղագս եղբարց և հարց մերոց որք ի
 գերութեւն են և ի չար ծառայութեւն. զ.
 Զաղագս ճանաչի հորդոց և նաւորդոց. ի խաղա
 ղութեւն հասանիլ ի նաւահանգիստ բրէ. զ.
 Զաղագս հիւանդաց և ամ վշտացելոց
 փութապէս առողջութեւն. զտր աղաւ.
 Զաղագս բարեխառնութեւն օգոց. անծ
 րեաց. քաղցրութեւն և պտղոց առատութեւն. զ.
 Զաղագս ուստաւորաց և պտղութե
 րից. ինք եկեղեցիայ. զտր աղաւ.
 Իւ յաղագս այնոցիկ որք մատնեալ են

իձէ ուս անորինաց Վն անուանեն թիւղա՝

Յաղագոս հոգւոցն հանգուցելոյ որք
Ճմարիտ և ուղիղ հէտով ի թոյն Նշեցին զ

Յաղագոս փրկելոյ զմեզ տնայ յերևելի
և աներևոյթ թշնամւոյն շար աղա՝

Յիշես շէք և զամ սբս և նաքոր ոտր մ՝

Օ առաւօտս լուսոյ և՛ Օ հրեշտակ
խաղաղութե՛ Օ քաւո՛ Օ սրբոյ խա՛

Իւ ևս՛ Օ անձնինս մեր՛ Սղորմե՛

Բազէսցուք զամենակալն տաճ զհայր
տն մերոյ յիքի զթգրն խաղաղութե՛ յա

ղագոս խաղաղութե՛ վն միայնոյ սբ կա
թուղիկէ և առաքելական եկղեցւոյ զն

զբազում ամս խաղաղականս տայէ մեզ
տր տաճ մեր և զթգրս խաղաղարարս ա

ռաքեսցէ առ մեզ Վն մեծի սբ և ահա
որ անուան իւրոյ զպետս գաւառաց

զգորավարս զորագլուխս զժողովուրդս
զմուտս և զե լս մեր խաղաղութե՛ պահես

ցէ և զամ պատերազմունս թշնամւոյն
խորտակեսցէ իմէն ջ տրն ամենակալն

կեցսւսցէ և ողորմեսցի Օ երեկս մեր
ձեալ և զառաջի կայ գիշե՛ Օ հրեշ՛

Օ քա՛ Օ սր իւ և՛ Օ ան Սղորմե՛

ԲՐՂ

Այս լեւելի լինելոյ տնայնայն ձայնի աղաչանաց
մերոց բարեխօսւ քսք տածածնին: Այլ
իջանելոյ իմր մեր ողորմուէ և գթուէ
տնայն ամենակալ տրած մեր կեցո. և ո՛ր:
Համբարծի զաչս իմ իլերինս. ուստի
եկեցեք ինձ օգնուեմք:

( ) Գնուեմք ինձ ի տէր եկեցեք. որ արար
զերկինս և զերկիր:

Այլ տար ի սասանուեմք զօտն քո. և մի
ննջեցեք պահապան իշի: Ժող:

Այլ ոչ ննջեք, և ոչ ի քուն երթայ պահա
պանն իշի: Տո պահեցեք զքեզ. և տր
ընկացի աջոյ ձեռամբն իւրով:

Այլ քաղն ի սուրէ քեզ մի մեղեցեք. և
մի լուսին ի գիշերի:

Տո պահեցեք զքեզ յամ չարէ. պա
հեցեք տր զանձն քո:

Տո պահեցեք զմուտ և զելքոյ յայսմ
հետէ մինչև յաւիտեան: Փառք:

✠

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

Ի կարգաւորուեմք հասարակաց աղօթից հան
գըստեան ժամուն:

✠

Բաաբեա՛ տը զղոյս քո և զճմարտութի
քո, զի առաջնորդեսցեն ինձ. հանցեն
զիս՝ իլէառն սբ և՛ իյարկս քո:

Ատից առաջի սեղանոյ տայ առ անձ. որ
ուրախ առնէ զմանկութի իմ:

Խոստովանեղէցքեզ օրհնութի անձն իմ. Բոգ ընդէր արտումես անձն իմ.

կամ լէիր խուովես զիս. յուսա առ անձ. Խոստովանեա՛ նմա. փրկիչ երեսաց իմոց

անձէ: Բաաբե Զօր՛: Բա ևս. ( ) օրհնութի:

Եկեսցէ իմ զորմութի քո տը. և
փրկութի քո ըստ բանի քում:

Տաց պատասխանի ոյք նախատեն զիս
բանիւք. զի ես՝ իբանս քո յուսացայ:

Ա՛ իբացեայ առնէր իբերանոյ իմմէ
զբան ճմարտութի մինչև յոյժ. զի յի

րաւունս քո յուսացայ:

Պահեցի զօրէնս քո յամօժամ. յաւի
տեան և յաւիտեանս յաւիտենից:

Վնայի ես յանդորրու. զի զպատուի
րանս քո խնդրեցի:

Խօսէի զվկայութիս քո առաջի Թագա
ւորաց և ոչ ամաչէի:

ՃԼԵ

Խորհէի

Խորհէի՝ ի պատուիրանս քո զոր սիրեցի։
Համբարծի զձեռս իմ՝ ի պատուիրանս
քո, զոր սիրեցի. և խորհէի յարդարու
թեան քում։

Յիշեա զքան ծառայի քո, յոր և յու
սացուցեր զիս։

Սա մսիթարեսցէ զիս՝ ի խոնարհութե
իմում. զի բան քո կեցոյց զիս։

Ըմբարտաւանք անիրաւեցան յիս յոյժ
այլ յօրինաց քոց ես ոչ խոտորեցայ։

Յիշցի զերաւունս քո յաւիտենից
առ. և մսիթարեսցայ։

Տրամութի կալաւ զիս՝ իմեղաւորաց.
և ոյք թողին զօրէնս քո։

Գովէլէ են ինձ իրաւունք քո. իաե
ղւոջ պանդխտութե իմոյ։

Յիշցի ի գիշերի զանուն քո առ. և
պահեցի զօրէնս քո։

Սա եղև ինձ ճանապարհ ի կեանս. զի
զարդարութիս քո խնդրեցի։

Օհօրէնս ատէ ի. և դօրէնս քո սիրեցի։

Օգնական և փրկիչ իմ ես դու. և ես ի
բանս քո յուսացայ։ Ճէ յաբաց

Դեաց եղերուք յինէն չարք. և քննեցից զպատուիրանս նոյ իմոյ:

Օգնեա ինձ լըբանիքում, և կեցո զես. և մի յամօթ առնեք զես ի յուսոյ իմմէ:

Օգնեա ինձ և ապրեցո զես. և խորհեցայց զիրաւունսքոյ յամժամ:

Ենարգեցեր զամենեւեան որք ապրտամբք եղեն յարդարութեցքոց. զի աշխրաւութիւն խորհուրդք նոյ:

Յանցաւորս համարեցայ զամ մեղաւորս երկրի. վասն այսորիկ սիրեցի ըզպատուիրանս քո:

Եւ եւեա ընդ երկիւղքոյ զմարմին իմ զի իդատաստանացքոց երկեայց յոյժ:

Սերձեսցին խնդրուածք իմ առջեւ քո. նոր. լըբանիքում. իմաստուն արա զես:

Ստցեն աղօթք իմ առաջեւ քո. նոր. և բանիւ քով փրկեա զես:

Եւ զեսցեն շրթունք իմ զօրհնութիւն քո. յորժամ ուսուցես ինձ զարդըլիս քո:

Եւ ստեսցի լեզու իմ զբանս քո. զի նամպատուիրանք քո արդարութիւնս:

ՃԶ

Եւ զի

Եղեցի ձեռնքոյ կէցուցանե՛ զիս • զի
զպատուիրանսքոյ ընտրեցի:

Յանկացայ փրկութե՛քում տրե՛ւ օրհնէք
քո խօսք իմ էին:

Կէցցէ՛ անձն իմ, օրհնեսցէ՛ զքեզ • և ի
րաւունքքոյ օգնեսցեն ինձ:

Մոլորեցայ ես ուն զոչխար կորուսեալ
խնդրեա զճառայսքոյ, զի զպատուի
րանսքոյ ես ոչ մոռացայ:

Մի՛ եկեսցէ՛ ի լերայ մեր ոտն ամբար
տաւանից • և ձեռք մեղաւորաց մի՛ դո
ղացուսցեն զմեզ:

Ընդ անկցին ամենեքեան ոյք գործեն
զանօրէնութիւն մերժեսցին և այլ մի կա
րասցեն հաստատիլ:

Ես ի տրյուսացայ • ցնծացայց և ուրախ
եղեց յաճ փրկիչ իմ:

Տրե՛ տր ետ ինձ զօրութիւն և կացոյց
զոտս իմ ի հաստատութե՛ • ի լի պարա
նոցի թշնամւոյն կացոյց զիս • և հանգոյց
զիս երազ երազ:

Որքնակեալն է յօգնութիւն բարձրելոյն
ՃԷ Ընդ

Ընդ հովանեաւ նոյ յերկինս հանգիցէ:
Եւ ասցէ նոն ընդունել իմես . ա-
պաւէն իմ նիւ, և ես յուսամ ինա:

Սա փրկեսցէ զեւ յորոգայթէ որսո
ղին . և իբանիցն խուովուծէ:

Ի թի՛նամէջս իւր ընկալցի զքեզ . ի հո-
վանի թեոց նորա յուսասցիս:

Այ զգէն շուրջէ զիցի զքեզ ճմրտու ի նոյ:

Մէրկիցես գու յերկիւղէ ի գիշերի
և ոչ ի նետէ որ թուչի ի տունէ:

Յիւրէ որ շրջի ի խաւարի ի գայթակղու-
ծէ գիւին ի հասարակ աւուր:

Եւ իցին ի կողմանէ քումմէ հազարք և
բիւրք . ընդամէ քումմէ . որ առ քեզ
ինչ ոչ մերձեսցին:

Ի այց միայն աչօք քովք հայեսցես գու .
և զհատուցումն մեղաւորաց տեսցես,
զի գու նոյ յոյս իմես:

Օբարձ բեալն արարեր քեզ ապաւէն,
որ ոչ հասցեն առ քեզ չարք . և տան
լանքմի մերձեսցին ի յարկս քո:

Հրեշտակաց իւրոց պատուիրեալէ
ճիւղ

վն քո, իսկահել զքեզ յամ Շինարհոս քո:
Դազուկս իւրեանց ընկալին զքեզ:
զի մի երբէք հարցես զքարի զոտն քո:
Ի՞նչ իժի և քարբի գնասցես գու, և
առ ոտն կոխեսցես զառիւծն և զլիշապն:
Բանդի յիս յուսացաւ և փրկեցից զնա
հովնի եղէց նմա զի ծանեաւ զանուէն իմ:
Կարդասցէ առիս և ես լուայց նմա,
և առ նմա եղէց ինեղուծէ:

Փրկեցից և փառաւոր արարից զնա. եր
կայն աւուրբք լցուցից, և ցուցից նմա
զփրկուծի իմ:

Լռքեզ տր համբարծի զաչս իմ. որ բնա
կեալդես իյերկինս:

Այ աչք ծնի իձեռն տն իւրոյ. և ապ
աչք ազախնոյ, իձեռն տիկնոջ իւրոյ:

Ենպէս են աչք մեր առքեզ տր տն
մեր. մինչև ողորմեսցիս ի վր մեր:

Աղորմեաց մեզ տր ողորմեաց մեզ. զի բա
ղում լցաք արհամարհանօք:

Եւս առաւել լնան անձինք մեր նախա
տանօք. որք նախատէին զմեզ. և արհա
ճիծ մար

մարհանօք ամբարտաւանից:

ԱԵ յանուան քում կեցո զհս. և ի զո
րումէ քում իրաւ արա ինձ:

ԱԵ լուր աղօթից իմոյ. ունկն գիր
բանից բերանոյ իմոյ:

( ) տարք յարեան ի վր իմ. և հզօրք խնդ
րեցին զանձն իմ. և ոչ համարեցան զքեզ
աժ առաջի իւրեանց:

Ահա աժ օգնական իմ. և ար ընդունե
լի հոգւոյ իմոյ:

Մարտիրոսացանէլ զչարն ի թշնամիս իմ.
ճամարտութիւն քով սատակեալ զնոսա:

Ես կամօք իմովք պատարագս մատու
ցեց քեզ. խոստովան եղէց անուան
քում ար զի բարիէ:

Այժմ նեղութիւն իմմէ փրկեցեր զհս. և
ի թշնամիս իմէ տես ահի իմ:

( ) րհնեալէս գու ար աժ հարցն մե
րոյ. գովէալ և առաւել բարձրացեալ
յաւիտեան:

Եւ օրհնեալէ անուն ար փռց. քոյ. գո:

( ) րհնեալէս ի ծրի փռց ար. քոյ. գո:
Ճի ( ) րհ

( ) րհնեալէս 'ի վերայ աթուոյ արքայ
ուծե քոյ . գովեալ :

( ) րհնեալէս որ նստիս 'ի բրօքէս և
հայիս յանդունդս . գովեալ :

( ) րհնեալէս 'ի վր հաստատուածեան
երկնից . գովեալ :

( ) րհնեցէք զամբ 'իսրբուծե նր . օրհնե
ցէք զնա 'ի հաստատուածե զօրուծե նր :

( ) րհնեցէք զնա 'ի զօրուծե նր . օրհնե
ցէք զնա 'ի բազում մեծուծե նորա :

( ) րհնեցէք զնա 'ի ձայն օրհնուծե . օրհ
նեցէք զնա սաղմոսիւք և օրհնուծե :

( ) րհնեցէք զոր ցնծուծե . գովեցէք
զնա ուրախուծե :

( ) րհնեցէք զնա 'ի բանս քաղցր . գովե
ցէք զնա 'ի բարբառ լեւիս :

( ) րհնեցէք զնա 'ի ձայն գոհուծե . ամ
հոգիք օրհնեցէք զոր :

Ըրդ արձակեա զճառայս քո օր ըստ
բանի քում 'ի խաղաղուծի . զի տեսին
աչքիմ զվերկուծի քո . զոր պատրաստե
ցեր առաջի ամ Ժողովրդոց :

Ճիւն

111

Լոյս իյայտնութիւն հեթանոսաց . և
փառք ժողովրդեան քում իշի :

Ձգեցեր զձեռն քո և փրկեաց զնս աշ
քո . և նոր հատուցէ ընդ իմ :

ՏՐ ողորմութիւն քո յաւիտեան . զգործս
ձեռաց քոց մի անտես առնէր :

ՏՐ հան՝ իբանտէ զանձն իմ գոհանամ
զանսն անէ քում մէ :

Եւ քեզ սպասեն արդարքն . մինչև
հատուցես :

Սեծացուցէ անձն իմ զնոր . և ցնծաս
ցէ հոգի իմ նով փրկչաւ իմով :

Լսցարար ի իմ խոնարհուէ ազախնոյ իւ
րոյ . այսուհետև երնիցեն ինձ նամազգ քո :

Լրար ընդ իս մեծամեծս հզօրն . և նքէ
անուն նորա :

Ողորմութիւն արար ազգաց յազգս եր
կիւղածաց իւրոց . սրար զօրութի
բազկաւ իւրով :

Յրուեաց զամբարտաւանս իմաց սրբ
տից . և քակեաց զհզօրս յաթուռոց :

Օխոնարհս բարձրացոյց . զկարօտս է
ԺԲ. ՃԻԲ ԸԵԿ

Ընց Բարութեամբ, և զմեծատունս
արձակեաց ունայնս:

Պաշտպանեաց իշի ծառայի իւրոյ յի
շէտով զողորմութի իւր:

Ոպ խօսեցաւ առ հարսն մեր, ընդ աբ
րահամու և զաւակի նր յաւիտեան:

Տուր զօրութի ծննդի քոյ, կեցո զօրգի ա
ղախնոյ քո, և արա առխսնշան բրութի:

Տեսցեն ատելիք իմ և ամաչեցեն, զի
դու տր օգնեցեր ինձ և մխիթարեցեր
զիս: Փառք հօր և ըրդւոյ և հօգ'':

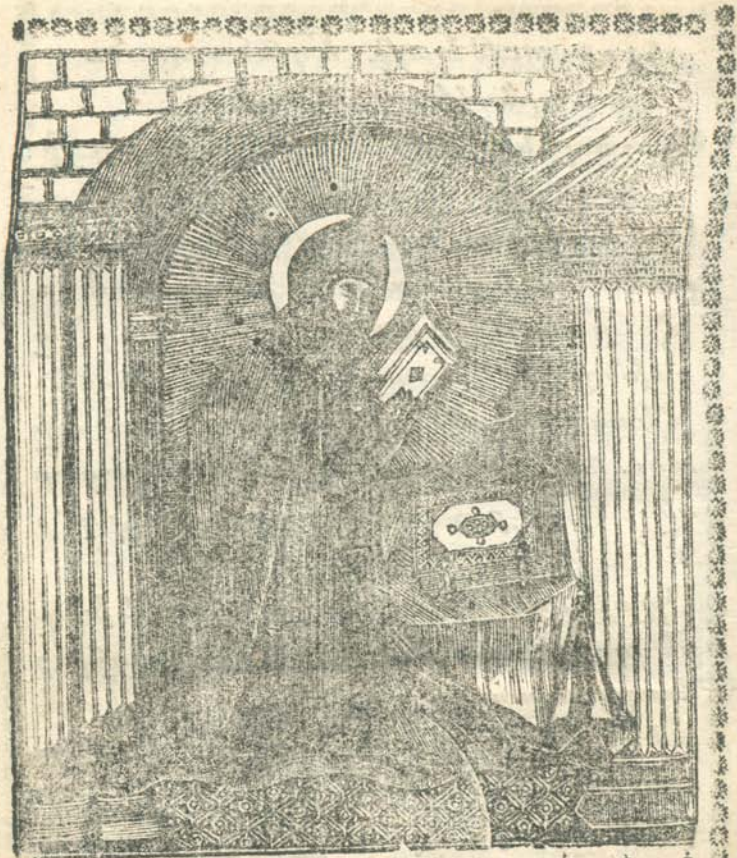
Վարող:

Ըշաչեացուք զամենակալն տօժ և խնդ
րեսցո՛ք ինմանէ, զի առաքեսցէ զհրէշ
տակ խաղաղութի որ եկեալ պահեսցէ
զմեզ յերկիւղական գիշերիս՝ եղիւա
կան խռովութի անբողջ պահելով զհո
գի և զմարմին մեր, մինչև ի կատարումն
ժամանակի ամաց մերոց: Ըմենակալ տր
տօժ մեր կեցո և ողորմեա՛:

Օհանգիստ գիշերիս խաղաղութի:

Օհրշտի: Օքաւութի: Օսրբոյ խաչի:

Եւ ևս: Օանձի: ըրդ: Ճիգ հաւ

Երես յաղօթս առ իմ Կանխէր :
 Դէմ յանդիման ընդ նա խօսէ ր :
 Անօք զփրկէն շնորհս որոնէ ր :
 Լարտասուօք գոհաբանէ ր :

դգեցո ինձ զպատմութեան զառաջին ,
զոր մերկացայ մեղօք . և ողորմեա քո' :
|| Բողի այ անձ ճմարիտ' որ խոնարհեցար
'ի հայրական ծոցոյ և առեր մարմին' իւր
բոյ կուսէն մարիամայ' վս մերոյ փրկու
թէ . խաչեցար և թաղեցար և յարեար' ի
մեռելոց . և համբարձար փոք առ հայր .
մեղայ յերկինս և առջի քոյ յիշեա զիս այ
զէզակի յորժամ գաս արքայութիւն քոյ .
Հոգի այ անձ ճմարիտ' որ իջեր ի յոր
դանան . և ի վերնատունն' և լուսաւորե
ցեր զիս մկրտութիւնք աւագանին մեղայ
յերկինս և առաջի քո . մաքրեա զիս վե
րըստին անձային հրով քո այ հրեղէն
լեզուօք նք զառաքեալն . և ողոր' :
Ընեղ բնութի մեղայ քե զմաօք իմովք .
հոգւով և մարմնով իմ վմի յիշեր զմեզս
իմ զառջինս . վս անուանդ քու մարքոյ . և :
Տեսող անի , մեղայ քե զ . խորհրդով բա
նիւ , և գործով ' ջիշեա զձեռագիր յան
ցանաց իմոց և գրեա զանուն իմ' ի գրպ
րութե կենաց . և ողոր' :
Քննող գաղտնեաց մեղայ քե զ . կամաւ

Լակամայ գիտութիւնք և անգիտութիւնք: Թո
ղութիւն շնորհեա մեղաւորիս զի ի ծննդե
նէ սք աւագանին մինչև ցայսօր մեղու
յելէմ անլի յաճութեա քոյոգ զգայարանօք
և ամ անգամօք մարմնոյս և ողոր՛:

Ի մենախնամ տր գիր պահապան աջաց
իմոյ զերկիւղ քո սք՝ ոչ և ս հայիլ յա
րատ և ականջաց իմոյ ոչ ս խորժեւ լաւել
զբանս չարութե և բէրանոյ իմոյ ոչ իս
սիլ զստութի և սրտի իմոյ ոչ խորհիլ
զչարութի և ձեռաց իմոյ ոչ գործել
զանօրէնութի և ոտից իմոյ ոչ գնալ ի
ճանապարհս անօրէնութե և ալ ուղ
ղեա զչարժութե սոցա ինիլ մշաւսա
պատու իրանաց քոյ յամի և ողոր՛:

Հուր կենդանի քս զհուր սիրոյ քոյ
զոր արկեր յերկիր բորբոքեա յանձն իմ
զի այրեսցէ զաղա հոգւոյ իմոյ և սրբես
յէ զխիղճ մտաց իմոյ և մաքրեսցէ ըզ
զմեղս մարմնոյ իմոյ և վառեսցէ զլոյս գի
տութե քոյ ի սրտի իմում և ողորմեա՛:

Ի մաստուի հօր յս, տուր ինձ զմաստու
ճիւղ Թի

Թի զբարիս խորհիլ և խօսել և գործել ա
ռաջիքս յամ Ժամ. իչար խորհրդոց՝
'իբանից և իգործոց փրկեալ զհս. և ու՛ :

Ամեցօղ բարեաց նոր, կամարար. մի Թո
ղուր զհս իկամս անձին իմոյ գնալ. այլ
առաջնորդեա ինձ լինիլ միշտ ըստ կա
մացքոյ բարեսիրաց. և ողորմեաք ու՛ :

Ըբայ երկնաւոր տուր ինձ զարքայու
Թի. քո՝ զոր խոստացար սիրելեացքոյ.
և զօրացո զսիրտ իմատել զմեղս. և սիրել
զքեզ միայն, և առնել զկամսքս. և ող ու՛ :

Խնամօղ արարածոց պահեա նշանաւ
խաչեքոյ, զՏոգի և զմարմին իմ. իպատ
րանաց. մեղաց իփորձուԹեց դիւաց. և ի
մարդոց անիրաւաց. և յամ վառնգից հո
գւոյ և մարմնոյ. և ողորմեա՛ :

Պահապան նամիքս, աջքո հովանի լիցի
'իվժ իմ, իտուէ և իգիշերի. ինստիլ ի
տան. իգնալ իճանապարհ. իննջել և ի
առնել զի միերբէք սասանեցայց. և ու՛ :

Այլ իմ, որ բանաս զձեռնքո, և ընուս
զնոմ արարածս ողորմուԹեք. քովքեզ

Ի ի ճիէ

յանձն

յանձն առնեմ զանձն իմ. դու հոգաւ և
և պատրաստեա զպէտս հոգւոյ և մարմ
նոյ իմոյ՝ այսմ հետէ մինչև յաւիտէն և:
Վարձուցիչ մոլորելոց դարձո՛ զինչար
սովորութեց իմոց՝ իբարի սովորութի. և
բեւեռեա՛ ի յոգի իմ. զսոսկալի օր մահուն
և զերկիւղ գեհենոյն, և զսէր արքայու
թեն. Օհ զզջացայց իմեղաց և գործե
ցից զարդարութի. և ողորմեա:

Բաբելոն անմահութե աղբերացո՛ իսրը
տէ իմմէ զարտասուս ապաշխարուէ ոպ
պոռնկին. զի լո՛ւացից զմեզս անձին իմոյ
յնչ քան ելանէն իմ յաշխարհէս. և ող:
Սարգէիչ ողորմուէց պարգևեա ինձ
ուղղափառ հաւատով՝ բարի գործով
սք մարմնոյ և արեան քոյ հաղորդու
թք գալ առ քեզ. և ողոր՛:

Բարերար տր, հրեշտակի բարւոյ յանձն
արացես զիս՝ քաղցրութե աւանդել զհո
գի իմ, և անխռով անյուցանել ի չարութի
այսոցն, որք են՝ ինեբքոյ երկնից. և ողո՛:
Եյս ճշմարիտ քս, արժանաւորեա զհ

ԳԻ ԽՈՒՐՈՒԹՅՈՒՆ ԹԵ՛ ԿԵՆԵՆԵԼ ՂԵՂԵՍ ՓԱ
 ՌԱՅՔՐՈՅ, ԻԿՈՇՄԱՆ ՍԼՈՒՐՆ. ԵՆՀԱՆԳՋԻԼ
 յՈՒՍՈՒԼ ԲԱՐԵՍՈՅ յՈԹԼԱՆՍ ԱՐԴԱՐՈՅ՝
 ՄԻՆԶԼ յՈՐ ՄԵԾԻ ԳԱՆՍՏԵԱՆՔՈՅ. ԵՌՂՈ՛:
 ՎԱՏԱԼՈՐ ԱՐԴԱՐ յՈՐԺԱՄ ԳԱՍ ՓԱ
 ՌՔՏՅՈՐ՝ ԳԱՏԵԼ ՂԵՆԵԴԱՆԻՍ Ե ՂՄԵՈՒՆ.
 ՄԻ ՄԵՍԱՆԵՐ՝ ԻԳԱՏԱՍԱՏԱՆ ԸՆԴԾԱՌԱՅԻ
 ՔՈՒՄ. յԱՂ ՓՐԿԵԱ ՂԵՍ յԱԼԻՓԵՆԱԿԱՆ
 ՀՐՈՅՆ. ԵԼՍԵԼԸ ԱՐԱ ԻՆՃ ՂԵՐԱՆԱԼԷՍ ԿՈ
 ՋՈՒՄՈՒ ԱՐԴՐՈՅ յԵՐԿՆԻՅ ԱՐՔԱՅՈՒՄԻԳ. Ե:
 ՄԵՆ ՈՂՈՐԴ ՄՈՐ ՈՂՈՐԴԵԱՅ ՄԱՄ ՀԱԼԱՏԱ
 ՅԵԼՈՅ՝ ԻՔԵՂ. ԽՈՅ Ե ՕՍՏԱՐԱՅ, ԾԱՆՈԹԻՅ
 Ե ԱՆԾԱՆՈԹԻՅ. ԿԵՆԵԴԱՆԵԱՅ Ե ՄԵՈՒԵԼՈՅ:
 ՇՈՐՀԵԱ ԹՇՆԱՄԵԱՅ ԽՈՅ Ե ԱՏԵԼԵԱՅ
 ՂԹՈՂՈՒԹԻ, ՈՐ ԱՌԻՍ յԱՆԵՃԱՆԱՅ. ԵԴԱՐ
 ՃՈ ՂԵՍ ԻՋԱՐԵՍՅՆ ՂՈՐ ՈՒՆԻՆ ՎԵ՛ ԽՈ՛. ՂԵ
 ՈՂՈՐԴՈՒԷ ՔՈՒՄ ԱՐԺԱՆԻ Ե ՂԵՅԻՆ. ԵՌ՛:
 ՓԱՌԱԼՈՐԵՍԼ ՄՈՐ ԸՆԿԱԼ ՂԱՂԱՋԱՆՍ ԾԱ
 ՌԱՅԻՔՈՅ. Ե ԿԱՏԱՐԵՍ ԻԲԱՐԻ ՂԵՆԵՐՈՒ
 ԱԾՈՒՄ: ՎԱՐԵ ԽՍՍՈՒԹԵ՛ ՍՐԲՈՒՀԵՅ
 ՄԵ՛ ԱԾՆԻՆ Ե: ԶՈՀԱՆՆՈՒ ՄԻՐՈՋԻՆ ՍԲՅՆ
 ՄԵ՛ ՓԱՆՆՈՍԻ ՆԱԽԱՎԼԱՅԻՆ. Ե ՍՐԲՈՅՆ
 ՃԽԹ Վ. ՐԻԳՈ

Վրիգորի մերոյ խաւորչն. Լսրբոց
Լաքէլոց. Մարգարէից. Մարգապե
տաց. Մարտիրոսաց. Տաշրապետաց.
Ճգնաւորաց. խաւանաց. Լեւոմարբոց
քոց՝ Երկնաւորաց, Լեւրաւորաց :
Եւքեղ փառք Լեւրապագուծի ան
բաժանելի նք երրորդ ուծէդ . յաւի
տեանս յաւիտենից ամէն :

Մք զամժած ինն Լզնամ նքս բարեխօս ա
րասցուք առ հայր՝ երկինս . զի կամե
ցեալ ողորմեսցի Լգթացեալ կեցուս
ցի զարարած սիւր. Մենակալ նոր նժ
գաւախմեր կեցո Լողորմեա : Գաւախ
Սարկաւագ վարդապետէ ասացեալ .

Յիշեա նոր զպաշտմնեայս քու . Օծնօղս
մեր : Օվարդապետս : Օղբարս : Օըն
կերս : Օկերակրիչս : Օուխտաւորս :
Օճանապարհորդս : Օհանգուցիչս :
Օխաստակաւորս : Օխոստովանօղս :
Օպաշխարօղս : Օգերիս : Օհիւան
դըս : Օնեղեալս : Օնշխանս : Օջար
արարս : Օբարեբարս : ՕԹշնամիս :
ՃԺ Օատե

Օտաւելիս: Եւ որք պատուիրեցին մեզ
հաւատով: Եւ եւա նոր և ողորմեա:

Արեոյն Վրիգորի նարեկացւոյն, մաղթանք զօ
րաւորք ընդդէմ արհաւիրաց գիշերայնոց:

Սկալ քաղցրութիւն տրամ զգործը
դառնացողիս զաղաչանս: Սատիր
գիծութիւն առ պատկառէն դիմօք:
Փարատեա ամենապարգև զամօթական
տխրութիւնս: Վարձ յինէն սշորմած, զան
բերելի ծանրութիւնս: Վշրպետեա հնա
րաւոր, զմահացու կրթութիւնս: Վարեա
միշտ յաղթօղջնաբողին հաճութիւնս: Վա
ցատրեա վերնային, զմղելոյն մառա
խութիւնս: Վերեա կ'ցուցիչ զկորուսչին ըն
թացմունս: Յրուէա ծածկատես զամ
բըռնողին չար գրթմունս: Վորտակեա
անքննին զմարտողին դիմեցմունս: Տեա
գրեաքո անունամբդ զլուսանայոյց երդ
յարկիս: Վարփակեա քո ձեռամբդ զա
ռաստաղ տաճարիս: Վծագրեա քո ար
եամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս: Վերպա

ցո զքո նշանդ իհէտս ելից մաղթողիս։
 Բմրացոքո աշովդ՝ զհանգստեանս իւրշ
 տիս։ Երբեցես իհազգից, զծածկա
 րան անկողնոյս։ Սահեցեսքո կամբդ
 զտառապեալ անձն ոգւոյս։ Ենիար
 դախ արասցես զքո շնորհեալ շունչ
 մարմնոյս։ Եացուցես շրջափակ՝ զպար
 զօրուդ երկնայնոյ։ Եարգեսցես իդ իմի
 Էդէմ դիւանցն դասուն։ Տուր հանգիստ
 բերկրուն։ մահահանգոյնս նիրհման՝ ի
 խորութե գիշերին։ Եարեւոսուք հայ
 ցունածոց սրբուհւոյ անծածնին և ան
 ընտրելոց։ Եմկոփեալ պարուրեա զպա
 տուհան տեսութեց։ Օգայարանացս
 իմաստից։ Եիզարհուրելի զետեղմամբ՝
 իծփական խառնութեց։ Եենցաղական
 զբաղմանց։ Ենրջական երազոց։ Եսու
 կանացցնորին։ Եիշատակաւ քոյուսոյդ
 անգնասելի պաշտպանեալ։ Եւսթա
 փեալ վերստին իննջմանէ ծանրութեց։
 Եմենազգաստ արթնութե։ Եոգէնո
 րոգ զնւարթութե՝ իքեզարձանացեալ

ՃԺԷ

ղայս

զայս ձայն մաղթ անաղ բուրմամբ հւա
տող: Բէզ ամէն օրհնեալ Թէր փառաց:
Ընծառից փառաբանողաց երկնագու
մար խմբից՝ երգակցեալ յերկինս առա
քել: Օհ դու փառաւորեալ ես յամ
արժոյց յաւիտենս յաւիտենից ամէն:

Առթիւ զօրաւոր սրբոյն Գրիգորի նարեկա:

Որդի Այ կենդանոյ, օրհնեալ դ
յամմի: Զօրդ ահաւորի անքննին
ծնունդ: Եր տկարանայ առ իբէն
և ոչ ինչ: Եր իծագեւ անստունէր նշու
նից սղորմուէքոյ փառաց, հալին մեղ, հա
լածին դէք, շէքն յանցա հք: Եղին կա
պա նք: Եւ որ տակին շխթայք: Եւ նոյա
նածնին մահացեալք: Եւ ժշկին հարո՛ւ
ածք: Եւ ջանան վէրք: Եւ առնին ապսկա
նու թիք: Եւ զի տան տիրու թիք: Եւ
հանին հեծու թիք: Եւ փանու խաւարն:
Եւ եկնի մէջն: Եւ երժի մառախուղն:
Եւ փարատի մառայն: Եւ պառի աղճամուղն:
Եւ երանայ մուծն: Եւ նայ գիշերն: Տա

րագրի տագնապն: Չբանան չարիքն:
Շալաճին յուսահատութիւն: Եւ թա
գաւորեսցէ ձեռնքո ամենակալ քաւ
եչդ ամփօր ոչ եկիր կորուսանել զմարդ
կան հոգեւ, այլ կեցուցանել թողինձ
զանթիւ չարիսն իմ՝ բազում ողորմու
թբդքո: Սի դու միայնես երկնի ան
ճառ և երկրի անցնին. իտարր գոյեց
էյեզր ծագաց աշխարհի: Եւ ինչն ամփ
էյամփ, յամ լրմամբ օրհնեալք իբար
ձունս: Եքեզ ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ
վայելէ փառք յաւիտեանս. ամէն:

✠ " ✠ " ✠ " ✠ " ✠ " ✠ " ✠ " ✠ " ✠ "
Ինչպարուք զիրատնորա՝ զի մի բար
կասցի ար. և կորնչեցիք ի ճանապարհացն
արդարութեան:

Ի ժամանակի յորժամ բորբոքեսցի
բարկութիւնորա:

Երանի ամցն ոյք յուսացելքէն ինոր

Եւ յայնք պիտանիք և օգտակարք ասացէլ առ խոյ:

Աւախ մեզ հայիլ պիտի յայն ամբեն որ լոյս կու ծագէ. շատ կայ իյարեւելման. ի պրճղին վր կու վազէ:

Գիտուն միգն յարեւելման. խօսքըն զէտարեւ կու ծագէ. անգէտ միգն օձու նշման. հանապազ զմարդըն կու խոցէ:

Մարդ կայ որ հազար աժէ. ու, կայ որ մէկ մի չաժէ. այն մարդն որ հազար աժէ. յանգէտին քով փող մի չաժէ:

Բազան ի յանտառ մորին. Թէպէտ բու Թէպէտ բազայէ. ճոհարն ի ծովին միջին. Թէպէտ քար Թէպէտ ճոհարէ:

Խելըքն ի յանգէտն իմօտ. միտք արեւ Թէինչ նշմանէ. ճրրագն ի առջեւ կուրին. կու վառի ւինքըն չղգիաէ:

Խելըքն է ի ծով նշման. որ քանի չափեն նա տանի. անգէտն է ի տիկ նշման. չափմյաւել լնուն կու պատուի:

Մշտարհս իտօլապ նշման որ ի վեր ի վայր Թաւալէ. վերինն այլ ի վայր դառնայ. և վարինն ի վեր Թաւալէ:

Մշտարհս է կանանչ մարդեր. մեք ի մէջն

Եմք կաքվու ձագեր. գրքոյն այլ բազայ
 եղեր. կու կըրէ մէկ իմէկ իգար վեր:
 Սանկտիք երբ իհայ նըստիք. ձենեցէք
 աղքատք ձեզ ընկեր. մեռնիք լի առ
 դէնն երթայք. կու նըստիք. քանց մէկ
 այլ իվէր: Եւ արդն որ յօտար տեղ եր
 թայ. շատ մի խելք նր պիտենայ. ամէն
 մարդոյ ցած կենայ. ապա իւր բանն լի
 նենայ: Եւ թգրց մեծաց. իմաստուն
 արանց լըսեցի լըսեցի. թէ անլի չկըշտա
 նայ մարդն յաստընվորէս մինչ որ մեռանի
 Տանին գերեզման դընեն. և հողով իւր
 աչքըն լըցուի. ապա փոշմանի ւասէ. թէ
 հերիքէ ւայլ չի պիտի: Եւ այս որ հեա
 է. ինձ արի. չէ արեր ադամայ որդի.
 որ չիշայ մի հալած ոսկիէի. իգետինն
 իվայր վաթեցի: Եւ ազար ձի վազան բե
 րի. վաղցուցի ւայլ ոչ հասուցի. ինչչահ
 իմ յետին խելացն. երբ առջի անունն
 աւիրի: Եւ եկ մարդ մի ճոհար ունէր.
 իխելաց պահել չըկարաց. զենչ խելքն իվե
 րան եկաւ. նա գընաց ճոհարն իձեռաց:
 Վընաց ինքն իվայր նըստաւ. և ողորմուկ
 ԻԸ

ու խիստ շատ ելացան լացն այլ ինչ շահ
է. երբ գընաց ճոհարն իձեռաց :

Եւ աղ ու հազար բերան. թինչ խելք
ու անխելացայ. քան ըզկաթն յիստակէի՝
քան զգարնան ջուր պըղտորեցայ :

Շարած մրգորիտէի չանաժն տեղիք վա
թեցայ. քան զասպապ իծալն էինա տը
կուկ տըկուկ քակեցայ. | աւ մարդ ես
նորա ասեմ. որ բանայ զբերանն համով.
հանց գուն լեզուն գին չունի. թէ լը
նուն տուն մի ճոհարով : Եւ երբ զաշ
խարհս արար. զհողն ու ջուրն ու զօդն
հըրով. մըթխալ մի յաւելն չարար. | այլ
կըշտեց զամէնն չափով : | Է զուն է գոր
ծիք բանի. արդարոյն զինչ խալաս ոսկի.
զմարդոյ է մէկ փերթ արել. և օձինն է
երկու ճըղի : | Ինց մարդ որ երկու խօսի.
զմէկըն քաղցր ու զմէկըն լեղի. եղբայրե
օձին եղեալ. և զնր անէծքն ընդունի :

Ու առին ճիւղն երբ չոր լինի. ով մընայ
թէ իսկի ծաղկի. սպիտակ մազն որ սև
ներկեն. ով ասէ թէ իսկի թափի :

Իայց մարդ մեղաւոր և սև. ես գիտեմ

որ կու սպիտակի. ամ մէկ բանիկ ուղէ.
որ ասէ մեղայ կու քաւի :

Բնշարժ եղանակքն .

3 Եւ վարի. ամ կնիքէ . զ 3 Եւ տնուիէ
Փեարվարի. Ժ. Դ. Տն ընդ առաջէ :

Արարի. Ի. Կարնանգ մուտէ :

Կրիւ. Է. Բ. Ետիք ամ ածնիէ :

Այիսի. Ի. Կ. Եւ տնուիէ :

Յունիսի. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Յունիսի. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Տոմար համառու .

3 Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

Եւ տնուիէ. Ժ. Դ. Եւ տնուիէ :

[illegible]

Բ . ս . լիճի . ԺԸ . օր էլ ք . Թ . հ . շալ ԺԶ :
 Գ . Ժ . ձ . ո . տ . ԺՂ . Կ . ի . Ղ . Ճ . Բ . Ե . Վ
 Ծ . պ . ց . ԺԴ : Ղ . խ . մ . ջ . Լ . ԺԴ . է . ծ . յ . ո . վ .

Յիշատակարան Գրգռյս:

զորմութեն ԼՅ. Էյօժանդա
կութի ամենօրհնեալ Տիրա
մօր Կուսին. եղև յանգ ելա
նել նորաչէն քերականիս :

Իթուումն ժրկէին և՛ իմիշտ
հայոց. և՛ իմաստանն գեկտեմբե-
րի. Ի : Ի հայրապետութե՝ Տեառն
Ղեքսանդրի ջուղայեցւոյ. ամ հայոց
Սրբզն Եթզնսի . իմայրաքչէիս Կոս-
տանդնուպօլիս . ընդհովանեաւ Ըր-
բոյ Բթուոյն Լ Վսիածնի . իտպարանի
տպագրապետ տիրացու գրիգոր դպրի
մարզունեցւոյ. զոր և հայցեմ յիշելիքս.
Էզորդին իւր ներսէս սրբասէր մա-
նուկն շարող գրոյս :

Այս Իմն գեղեցիկ Լվայելու Է Ինքնա
խաղաց շարիւք. Դիւրնեցաց Լվադար
շաւ անաշխատ Ճանապարհ ուսմանն նո
րահաս Լմաքրամիտ մանկանց տղայոց:

[illegible]

Դա և զգափ հասակին լիեալ անկիրթ
մնացելոյ բարեմիտ արանց՝ գրավար ժ
գոլ զկամս առ բերողաց։ մեծի և փոքու
ամնցւն կարելի . գեղեցկայարմար չա
փաւորութիւն։ Զորում և այլ իմն օգտա
կար համառօտութիւնք քրիստոնէական
խրատուց ծաղկաքաղ կերպիւ՝ յէ կեղե
ցական խորհրդոյ . անբիծ հաւատոյս
մերոյ որ ի Ռէս ուղղափառ դաւանու
թիւնա և բանք աղօթական զաղայակա
նացն կարելիս ըստ կարեացն և ըստ չա
փու զգայմանն պատշաճի։

II Երբ առնուս անկեալ ձեր ամիւն Ռա
նասիրացդ . զսէրն Ռէս միջնորդ ունե
լով ողորմելի գիմօք՝ յարտասուս հարել
աղերսեմ . որք գիտակցէք զաւելորդն
և զպական կշռելոյ . զանց առնել զխա
լանօք մերովք, և թողութի շնորհել հէ
զօրէն գթով . և ի աղայական ուսմ . ևն
արժան վարկանելոյ համարել վն զի ոչ
ասեմ զսա բոլորովին մեզէն նորաշէն .
այլ զօրէն խոտոյ դաւարից . թէ պէտէս
փայտ չոր իցեմ . այլ շնորհ բարեբարին

Լինոյնս ունի զնէրդործելն: Կայ բնութի
իխոտոց Թէպէտ ամբն մի Լնոյն էն.
այլ ըստ բերման տեղոյ զանազանս ու
նին զկերպն նոյնպէս Լայս:

Ըն որ խնդրողացն՝ իբէն տալ հրամայ
եաց. վն սիրոյ նորին որ խնդբակս եման
պիտան փոշիս անարժան. որ առաջն հող
մոյ մեղանաց իմոց կելով՝ ի հոսման. հայ
ցեմ՝ ի սիրողացդ քի յիշել՝ ի բարին ըզ
լծացի բարեսէր և բարեխորհ մահաեսի
վարդանն որ ձեռնտու և օգնական եղև
գնացեալ խարճուցն որ վն Թղթիցն Թէ
այլ ինչ պիտոյիցն հարկաւ որաց յիւրոց
արդեանցն առեալ սիրով և յօժար կա
մօք՝ ի կատարումն և զծնօղսն իւր. և զկե
նակիցն իւր ժրագլուխ և համեստս բա
րոյ և հեղա հոգի մահաեսի զուլալն. և
զնորաբողբօլ և մաքրամիտ որդեակն ու
րին ղյախօբն. և ղսահակն. զգուստրն
իւր մէլէկ խաթուն. և ղայրն զուարթ ա
տեսակ պարոն ստեփանն. և ղդեռաբոյս
զաւակսն զգաբրիէն և ղմկրախ՝ որքան
կեղծ սիրով բնութս գուցեալ իտա

ապեալս . և իմօրէ որք փացե ալ միայն
դատրիկն իմ մարիամ մանկահասակ՝ զյօ
տարու թէ վարանեալսս . որք անձաւոր
բարուք զնորունականն կատարելով ըզ
հրաման զյօտարս ժողովելով որոց փո
խարէնն իմեծի աւուրն բիւրապատկօ
րէն առատապէս լիցի հատուցումն ի
քէ այ . և ի համօրէն ննջեցելոց եւրնց
ի հոգիսն գթասցի . ամէն :

Ըլ Էյիշէլ հայցեմ իքս զծնողսն իմ
զյովհաննէս . քհնյն և զնուանէն . և զբազ
մերս խտաւոր եղբայրն իմ հեղահոգի՝
զղումրին և զորդեակն եւր նորահաս մա
նուկ զյովանէսն . և անձանձիւ աշխատա
լան մշուկն զեսային . և զլէտնէ լս ամ նե
ցուն ողորմելի յսհան երէց ակնցի . և զհա
մօրէն արեան առու մերձէրս իմ զկենդա
նիս և զննջեցեալսն մեր . ի՞նչ որք յիշման
առնէքարժան . ի՞նչ հայցել ողորմու
թէ . յորմէ և դուք միանգամայն յիշեալ
լիք յարքայու թէ այ :

ՈՒՆԻՐՏԱՆ

16459

